

Ekonomi ve İhracat Bülteni

Ağustos 2024

immib

İstanbul Maden ve Metaller
İhracatçı Birlikleri

İçerik

Küresel Ekonomi ve Ticaret	2
Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticareti	7
Küresel Emtia Fiyatları	26
Hint-Pasifik Tedarik Zinciri Stratejileri	34
Avrupa Birliği Ormansızlaşmanın Önlenmesi Tüzüğü	50

Bu rapor güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen veriler kullanılarak yalnızca bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup herhangi bir yatırım tavsiyesi olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer alan görüş ve değerlendirmeler İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğinin kurumsal yaklaşımını yansıtmamaktadır. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bu raporda yer alan görüş, değerlendirme ve bilgilerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle oluşabilecek doğrudan veya dolaylı zararlardan İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği sorumluluk kabul etmemektedir.

Küresel Ekonomi ve Ticaret

Küresel Ekonomi

Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) Nisan ayında yayınladığı Dünya Ekonomik Görünüm raporunun Temmuz ayı güncellemesine¹ göre küresel büyümenin Nisan ayı büyüme tahminleriyle uyumlu olarak 2024 yılında %3,2 ve 2025 yılında %3,3 olacağı öngörülmektedir. IMF'in Nisan ayı raporuna kıyasla ilk çeyrek büyümesi birçok ülkede olumlu yönde şaşırtıcı olmuştur. Japonya ve ABD'de ise aşağı yönlü sürprizler dikkat çekmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde uzun süren güçlü bir performans döneminin ardından büyümede beklenen keskin yavaşlamanın yavaşlayan tüketimi ve net ihracatın olumsuz katkısını yansıttığı değerlendirilmektedir. Japonya'daki negatif büyümenin büyük bir otomobil fabrikasının ilk çeyrekte kapatılmasıyla bağlantılı arz kesintilerinden kaynaklandığı belirtilmektedir.

Küresel enflasyondaki düşüş ivmesinin yavaşladığının altı çizilmektedir. Bu durumun hizmet fiyatlarında enflasyonun ortalamasının üzerinde seyretmeye devam etmesi ve mal fiyatlarındaki güçlü enflasyonun bir dereceye kadar hafifletilebilmesi gibi çeşitli sektörel dinamiklerden kaynaklandığına işaret edilmektedir. ABD'de ardışık enflasyonun ilk çeyrekte artması politikanın normalleşmesini geciktirmiştir. Bu durum, enflasyonun beklentilere paralel olarak azaldığı Euro Bölgesi ve Kanada gibi diğer gelişmiş ekonomileri gevşeme döngüsünde ABD'nin önünde yer almasına yol açmıştır.

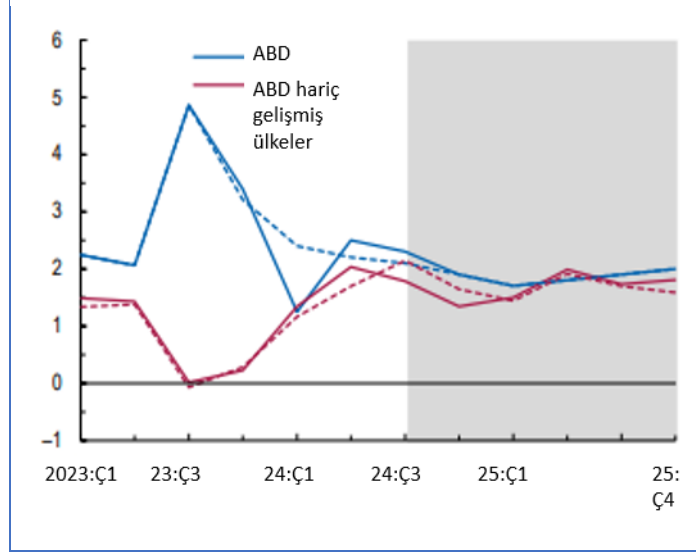
Büyük merkez bankalarının para politikası faiz oranlarının, 2024'ün ikinci yarısında hala düşmesi beklenmektedir. Avrupa Merkez Bankası, Brezilya Merkez Bankası'nın (Banco Central do Brasil) ardından faiz indirimine giden ikinci büyük merkez bankası olmuştur. Bu durumun şirketlere ve hanelere ihtiyaç duyulan rahatlamayı getirebileceği ve inşaat piyasasını canlandırabileceği ifade edilmektedir. 2024 yılının başında beklenen faiz indirimleri büyük ölçüde gerçekleşmemiştir. McKinsey² tarafından gerçekleştirilen ankette katılımcılara küresel ekonomiye ilişkin kısa vadeli senaryolar sorulmuştur. Katılımcılar ülkelerinde işsizlik oranının artacağını tahmin ederken ticaret politikası ve ticaret ilişkilerindeki değişikliklerin küresel büyüme üzerindeki etkisinden de endişe duyduklarını belirtmişlerdir.

Gelişmiş ekonomilerde büyümenin önümüzdeki çeyreklerde birbirine yaklaşması beklenmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde tahmini büyüme 2024 yılı için %2,6'ya revize edilmiştir. Bu değer Nisan ayı öngörüsünden 0,1 puan daha düşüktür. İşgücü piyasalarındaki soğuma ile birlikte maliye politikasının kademeli olarak sıkılaşmaya başlamasıyla büyümenin 2025'te %1,9'a yavaşlaması beklenmektedir. Euro Bölgesi'nde aktivitenin dibe vurduğu değerlendirilmektedir. Nisan 2024 tahminlerine uygun olarak, yılın ilk yarısında hizmetlerdeki güçlü momentum ve beklenenden yüksek net ihracat nedeniyle 2024 için %0,9 oranında ılımlı bir artış beklenmektedir. Büyümenin 2025 yılında ise %1,5'e yükseleceği öngörülmektedir. İmalat sektöründe devam eden zayıflıkların Almanya gibi ülkelerde toparlanmanın daha yavaş olmasına neden olduğu belirtilmektedir.

¹ IMF, World Economic Outlook Update, July 2024: The Global Economy in a Sticky Spot [2](#)

² McKinsey&Company, Global Economics Intelligence executive summary, June 2024 [2](#)

Nisan ayından bu yana büyüme revizyonları

Kaynak: Uluslararası Para Fonu (IMF)

* Temmuz 2024 revizyonlarını düz çizgiler, Nisan 2024 revizyonlarını ise kesikli çizgiler göstermektedir. Gri bölge tahmin verileri doğrultusunda düzenlenmiştir.

Gelişmekte olan ekonomilere ilişkin büyüme tahminleri yukarı yönlü revize edilmiştir. Öngörülen artışın Asya'da özellikle de Çin ve Hindistan'daki daha güçlü faaliyetlerden kaynaklandığı belirtilmektedir. Çin için 2024 büyüme tahmininin özel tüketimdeki toparlanma ve ilk çeyrekteki güçlü ihracat nedeniyle %5'e revize edildiği ifade edilmektedir. Yaşlanmayla birlikte üretkenlik artışının da yavaşlamasıyla büyümenin 2025 yılında %4,5, orta vadede (2029) %3,3 seviyelerine gerilemesi beklenmektedir. Hindistan için büyüme tahmini de %7'ye çıkarılarak yukarı yönlü revize edilmiştir. Değişikliğin özellikle kırsal alanlarda özel tüketime yönelik iyileşen beklentileri yansıttığı değerlendirilmektedir.

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri (%)

		Dünya	Avro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	Çin	Japonya
Dünya Bankası	2021	6,3	5,9	5,8	4,8	5,9	9,7	8,4	2,6
	2022	3,0	3,4	1,9	3,0	-1,2	7,0	3,0	1,0
	2023	2,6	0,5	2,5	2,9	3,6	8,2	5,2	1,9
	2024	2,6	0,7	2,5	2,0	2,9	6,6	4,8	0,7
	2025	2,7	1,4	1,8	2,2	1,4	6,7	4,1	1,0
IMF	2021	6,2	5,3	5,9	5,0	4,7	8,7	8,4	2,1
	2022	3,5	3,4	1,9	3,0	-1,2	7,2	3,0	1,0
	2023	3,3	0,5	2,5	2,9	3,6	8,2	5,2	1,9
	2024	3,2	0,9	2,6	2,1	3,2	7,0	5,0	0,7
	2025	3,3	1,5	1,9	2,4	1,5	6,5	4,5	1,0
OECD	2021	6,3	5,8	5,8	5,3	5,6	9,0	8,5	2,2
	2022	3,3	3,4	1,9	3,0	-2,0	7,2	3,0	0,9
	2023	2,9	0,6	2,4	3,0	1,3	6,3	5,2	1,7
	2024	3,1	0,7	2,6	1,9	2,6	6,6	4,9	0,5
	2025	3,2	1,5	1,8	2,1	1,0	6,6	4,5	1,1

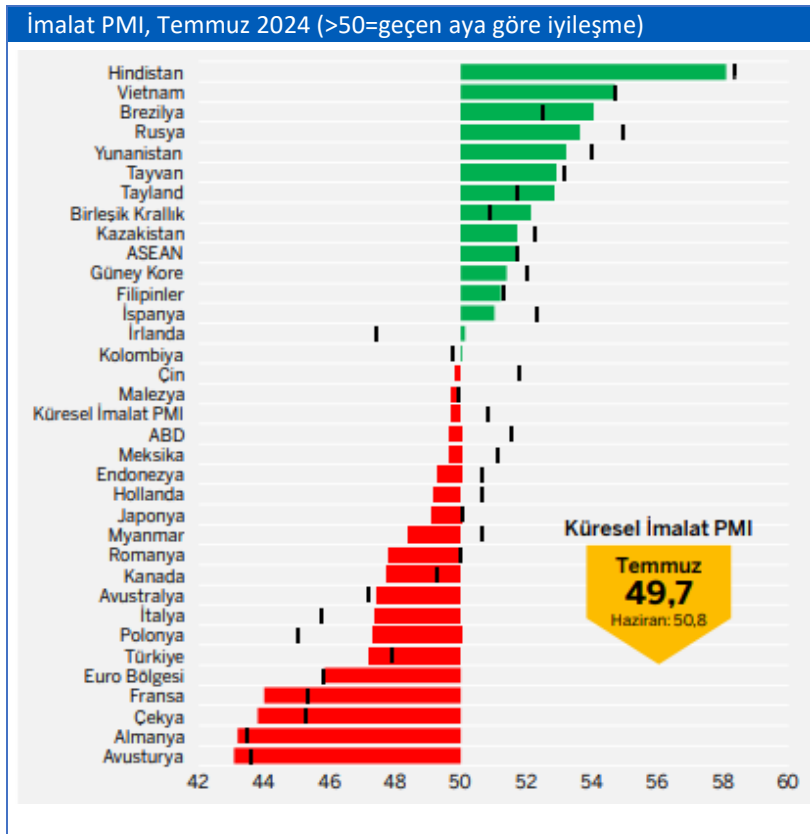
Kaynak: IMF (Temmuz 2024), Dünya Bankası (Haziran 2024), OECD (Mayıs 2024)

Görünüme yönelik risklerin dengeli kalmaya devam ettiği ancak bazı yakın vadeli risklerin öne çıktığı belirtilmektedir. Bunlar arasında hizmet enflasyonundaki düşüş konusunda ilerleme kaydedilmemesinden kaynaklanan enflasyona yönelik yukarı yönlü riskler ile yeniden başlayan ticaret veya jeopolitik gerilimlerden kaynaklanan fiyat baskıları yer almaktadır.

Ticari gerilimlerin artmasının tedarik zinciri boyunca ithal malların maliyetini artırarak enflasyona yönelik kısa vadeli riskleri daha da artırabileceği değerlendirilmektedir. Enflasyonla mücadelede dalgalı gidişat fiyat istikrarına dönüşü geciktirebilir. Dış, mali ve finansal riskler artabilir. Sürekli yüksek faiz oranları borçlanma

maliyetlerini daha da yükseltebilir. Bu yıl gerçekleşmiş ve gerçekleşecek olan, ekonomik büyüklüğü kayda değer ülkelerdeki seçimler sonucunda ekonomi politikasında önemli dalgalanmalar yaşanması ve bunun dünyanın geri kalanına olumsuz yansımaları, belirsizliği artırmaktadır. Bu potansiyel değişimlerin borç dinamiklerini kötüleştirecek, uzun vadeli getirileri olumsuz yönde etkileyecek ve korumacılığı artıracak mali savurganlık risklerini de beraberinde getirdiği ifade edilmektedir.

Temmuz ayında açıklanan PMI verilerine göre endeks Haziran ayında gördüğü 50,8 değeri ile sektörün faaliyet koşullarında ılımlı bir iyileşmeye işaret etmiş olsa da Temmuz ayında 49,7'ye düşerek bozulma sinyalleri vermiştir. Son 7 ayın ilk daralma sinyali olduğu ifade edilmektedir. 2024'ün ikinci yarısına girilirken küresel imalat sektöründeki büyüme, önceki aylara göre daha fazla ülkede eşik değerin altında kalmıştır. Endekse dahil olan 32 ulusal ekonomiden sadece 13'ü Temmuz ayında eşik değer olan 50 üzerinde bir değer görebildi. Bu sayı Haziran ayında 18, Mayıs ayında ise 21'di. Söz konusu 18 ülkenin de Haziran ayına göre daha düşük tempoda büyüdüğü vurgulanmaktadır. Bu zayıflamada ABD ve Çin'deki büyümenin yavaşlaması, Euro Bölgesi'nde süren bozulma ve Japonya'nın yeniden daralmaya geçmesi gibi faktörlerin etkili olduğu değerlendirilmektedir. Euro Bölgesi imalat PMI Haziran ayında 1,5 puan azalarak 45,8 seviyesinde gerçekleşmişti. Temmuz ayında da bu seviyeyi koruyarak bölgede zayıflığın sürdüğüne işaret etmektedir. Yeni siparişlerde hızlanan düşüşe bağlı olarak üretim ve istihdamda 2024 yılının en sert daralmasının yaşandığı belirtilmektedir. Çin'de imalat PMI sekiz ay aradan sonra Temmuz ayında 50'nin altına düşerek 49,8 olarak gerçekleşmiştir. Aynı zamanda yeni siparişlerin son bir yıldır ilk kez azaldığı değerlendirilmektedir. Hindistan imalat PMI kapsamındaki 32 ekonomi içerisinde en hızlı büyüyen ülke olmaya devam etmiştir. ABD imalat PMI ise Haziran ayındaki 51,6 değerinden 49,6 seviyesine gerilemiştir.³

Kaynak: İstanbul Sanayi Odası, Dünyada İmalat PMI Gelişmeleri, Temmuz 2024

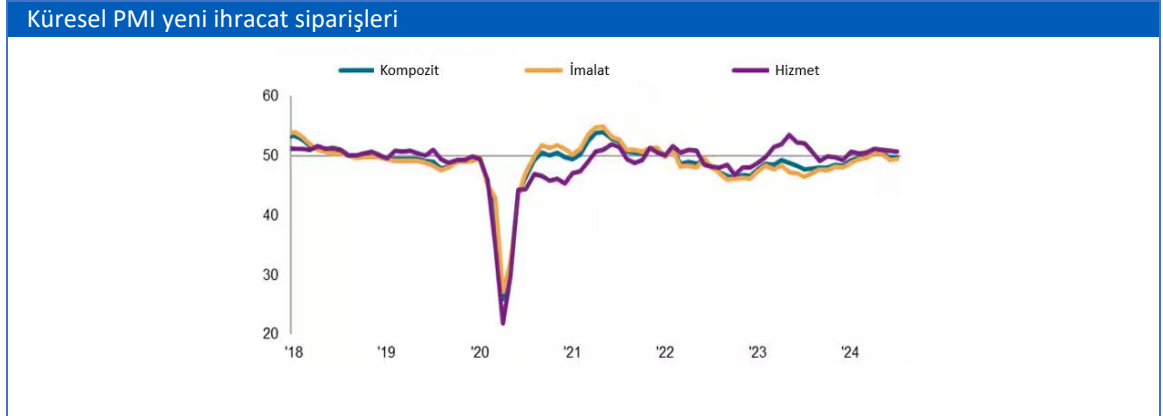
³ İstanbul Sanayi Odası, Dünyada İmalat PMI Gelişmeleri, Temmuz 2024 [↗](#)

Küresel Ticaret

Dünya Ticaret Örgütü'nün 8 Temmuz 2024 tarihli Ticaret İzleme Güncellemesinin Son Trendler⁴ raporuna göre dünya ticaretinin, yüksek enerji fiyatları ve enflasyonun kalıcı etkileri nedeniyle 2023'te yaşadığı beklenenden büyük düşüşün ardından önümüzdeki iki yılda kademeli olarak toparlanması beklenmektedir. DTÖ'nün Nisan 2024 tarihli son tahminine göre, dünya mal ticareti hacminin 2023'teki %1,2 daralmanın ardından 2024'te %2,6, 2025'te ise %3,3 artması öngörülmektedir. Ticari hizmet ticaretine ilişkin görünümün de olumlu olduğuna işaret edilmektedir. Özellikle dijital olarak sunulan hizmet ticaretinde, değer 2019 ile 2023 arasında %51 arttığı belirtilmektedir.

Uluslararası Ticaret Merkezi'ne göre küresel ihracat Mayıs 2024'te geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre %1,3 artmıştır. Ülkelere göre yıllık ihracat değişiminin en güçlü olduğu bölge %6,4 ihracat artışıyla Asya olurken Pasifik bölgesi %7,5 düşüşle en zayıf bölge olmuştur. Bir önceki yıla kıyasla maden ihracatı %3,3 artarken tarım, balıkçılık ve gıda ihracatı %1,2 düşmüştür. Sektörlere göre yıllık ihracat değişimi 18 ana sektör⁵ baz alınarak yapılmıştır. Bu sektörler arasında yıllık ihracat değişimi en yüksek sektör %7,9 ihracat artışıyla bahçe bitkileri sektörü olmuştur. En zayıf ihracat ise %18 düşüşle hububat ve tahıl ürünlerinde gerçekleşmiştir.⁶ DTÖ'ye göre gelişmiş ekonomilerdeki düşük enflasyonun merkez bankalarının zamanla faiz oranlarını düşürmesine olanak tanıyabileceği dolayısıyla tüketimin ve ithalat talebinin artabileceği değerlendirilmektedir. Avrupa'nın ihracat ve ithalatı zayıf kalırken, diğer bölgelerdeki ticaret daha güçlü bir şekilde artmıştır. Genel olarak, artan küresel ticaret gerilimlerine rağmen ticaretin oldukça dirençli olduğunun altı çizilmiştir.

Uluslararası ticaret akışları iklimle bağlantılı risklere maruz kalmaktadır. Yükselen deniz seviyeleri, deniz taşımacılığında liman operasyonlarını tehlikeye atmaktadır. Bunun yanı sıra yağış düzeninde görülen değişiklikler ve şiddetli kuraklıklar da ticaret akışını bozarak tedarik zincirlerinde darboğazlara neden olabilir. Tedarik zincirinde yaşanabilecek potansiyel darboğazlar da dünya çapında enflasyonist baskıları artıracak etki gösterebilir. Panama Kanalı'nda El Niño iklim olgusuna bağlı olarak normalin altında gerçekleşen yağış sonucu ortaya çıkan kuraklık kanalındaki kargo trafiğini yavaşlatmıştır. Su seviyelerinin büyük ölçüde düşmesi nedeniyle birçok gemi alternatif rotaları tercih etmek durumunda kalmıştı. Bu durum diğer limanlardaki gecikmeleri artırmanın yanı sıra malların taşınması için gereken kamyon ve demiryolu hizmetlerine yönelik talebi de artırmıştır.⁷

Kaynak: S&P Global

Küresel PMI Yeni İhracat Siparişleri Endeksi, Temmuz ayında Haziran ayına göre değişmeden 49,7 olarak gerçekleşmiştir. Son verilere göre ticaret koşullarının az da olsa Temmuz ayında üst üste ikinci ay kötüleştiğine işaret ettiği vurgulanmaktadır. Bölge bazında ticaret koşullarındaki gerileme gelişmiş piyasalarla sınırlı kalsa da

⁴ WTO Trade Monitoring: Latest Trends [↗](#)

⁵ Hububat ve tahıl ürünleri, deri ve deri mamulleri ile ayakkabılar, maden ve metaller ile bunlardan mamuller, deniz hayvanı ürünleri, araçlar, bitkisel ürünler, işlenmiş gıdalar ve hayvan yemleri, hayvanlar ve hayvansal ürünleri, mamul ürünler, tekstil (kumaş), ahşap ile kağıt, kauçuk ve plastik, içecekler, hazır giyim ve tekstil ürünleri, tehlikeli ürünler, kimyasallar, maden birincil ürünleri, makine ve elektronik ekipmanlar, bahçe bitkileri

⁶ ITC, Monthly Briefs on the Global State of Trade [↗](#)

⁷ UNCTAD, World Economic Situation and Prospects [↗](#)

azalma oranı ılımlı kalmış ve Haziran ayına göre değişmemiştir. Gelişmiş pazarlarda hizmet sektörü ticaret koşulları, üst üste iki ay süren düşüşün ardından istikrar kazanmıştır.

Yeni ihracat siparişleri, Haziran ayından itibaren yoğunlaşan nakliye gecikmelerinin de etkisiyle Temmuz ayında da düşüş göstermiştir. Küresel olarak, imalat sektörünün teslimat sürelerinin Ocak ayından bu yana uzadığı belirtilmektedir. S&P Global'a⁸ şirketlerden gelen anekdot niteliğindeki raporda da son anket döneminde daha uzun tedarikçi teslimat sürelerinin nakliye gecikmelerinden kaynaklandığı ifade edilmektedir. Kızıldeniz bölgesindeki aksaklıkların küresel gecikmelerin ana kaynağı olduğuna işaret edilmektedir. Bu durumun ihracat talebini açıkça etkilediği belirtilmektedir. Mal ihracatındaki düşüşün nakliye gecikmeleriyle doğrudan bağlantılı olduğu durumlar Temmuz ayında ciddi bir artış göstermiştir. Bu nedenle temel talep koşullarındaki zayıflık, ihracat siparişlerini kısmen azaltmıştır. Nakliye kısıtlamalarındaki artışın, ihracat siparişleri üzerindeki etkisinin de önümüzdeki aylarda izlenebileceği belirtilmektedir. Genel olarak imalat sektöründeki güvenin Temmuz ayında Vadeli Üretim Endeksi'nin Haziran ayındaki sekiz ayın en düşük seviyesinden yükselmesiyle iyileştiği belirtilmektedir. Bu olumlu bir işaret olarak değerlendirilmektedir.

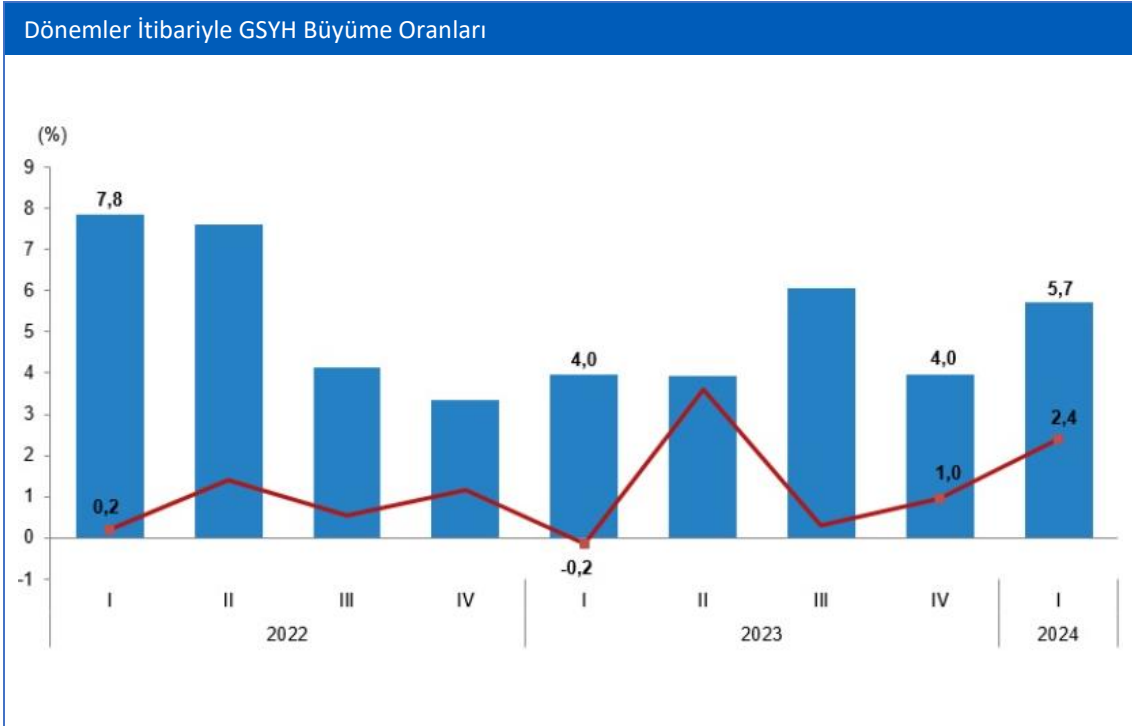
⁸ S&P Global, Global trade conditions continue to deteriorate in July [2](#)

Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticareti

Türkiye Ekonomisi

Türkiye Ekonomisi 2024 Yılı İlk Çeyreğinde %5,7 Büyüdü

GSYH 2024 yılı birinci çeyreğinde; zincirlenmiş hacim endeksi olarak, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %5,7 arttı.⁹ Aynı dönemde 2023 yılı dördüncü çeyreğine göre yaşanan artış ise %2,4 oldu.

Kaynak: TÜİK

Kırmızı çizgi bir önceki çeyreğe göre değişim oranını, mavi sütunlar ise bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişimi temsil etmektedir.

⁹ TÜİK, Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla

Türkiye'nin Temel Ekonomik Göstergeleri

Göstergeler	2020	2021	2022	2023	2024						
					Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz
GSYH (Yıllık Reel Yüzde Değişim) (%)	1,9	11,4	5,5	4,5	-	-	5,7	-	-	-	-
GSYH (Milyar \$) ¹	717	808	906	1119	-	-	286	-	-	-	-
Sanayi Üretim Endeksi ²	1,6	17,5	4,4	1,6	1,3	11,1	4,6	-0,7	-0,1	-4,7	-
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)	71,9	76,6	77,2	76,3	76,2	76,4	76,2	76,7	76,3	76,3	75,9
İstihdam (Milyon Kişi)	26,7	28,8	30,8	31,6	31,5	32,3	32,3	32,3	33,2	32,6	-
İşsizlik Oranı	13,1	12,0	10,4	9,4	9,8	9,2	8,8	8,5	8,9	9,2	-
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-31,1	-6,4	-45,8	-45,0	-2,8	-3,7	-4,5	-5,4	-1,2	0,4	-
Cari İşlemler Dengesi / GSYH	-4,3	-0,8	-5,1	-4,0	-	-	-	-	-	-	-
Dış Ticaret Dengesi (Milyar \$)	-50	-46	-110	-106	-6,1	-6,2	-7,4	-9,9	-6,5	-6,4	-7,2
İhracat (FOB, Milyar \$)	170	225	254	256	23,0	20,0	22,6	19,3	24,1	18,6	22,5
İthalat (CIF, Milyar\$)	220	271	364	362	29,1	26,2	30,0	29,2	30,6	25,0	29,7
Bütçe Dengesi / GSYH Oranı (%)	-3,5	-2,8	-1,0	-5,2	-	-	-	-	-	-	-
TÜFE Oranı ³	14,6	36,1	64,3	64,8	64,9	67,1	68,5	69,8	75,5	71,6	61,8
Politika Faizi Oranı ⁵	8,25 17,00	14,00 19,00	9,00 13,00	9,00 40,00	42,50	45,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, TÜİK, TCMB

¹2023 için yıllık GSYH verileri açıklanmamış olup, yıllık veriler 4 çeyreğin toplamı suretiyle elde edilmiştir. Ayrıca mart ayı için verilen GSYH ilk çeyreklik dönemi temsil etmektedir.

²Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi (2015=100, Yıllık Yüzde Değişim)

³TÜFE Dönem sonu yıllık yüzde değişim

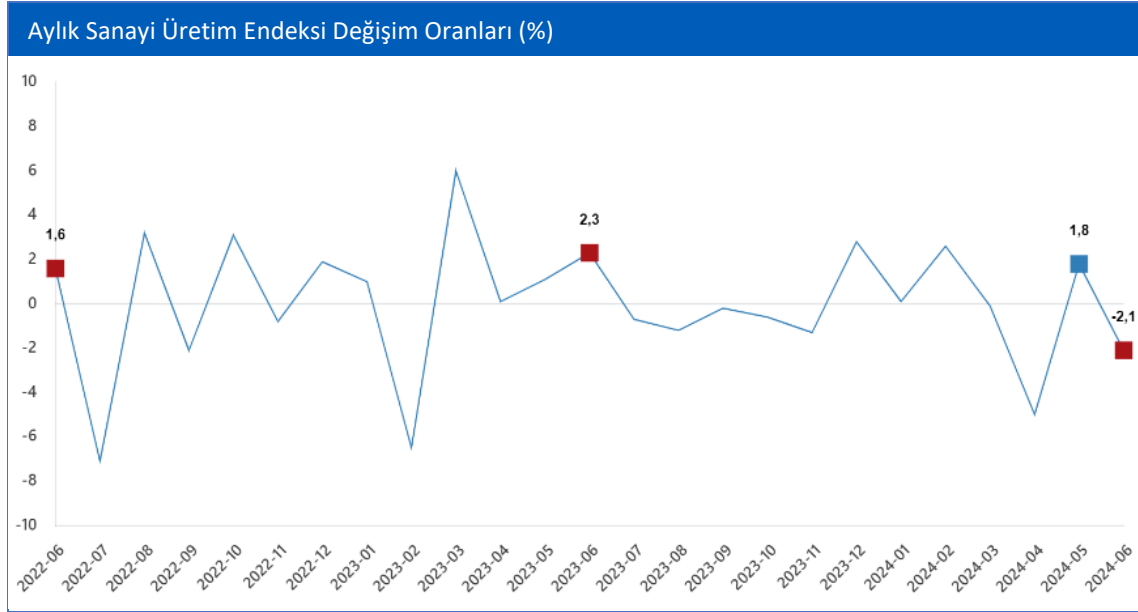
⁴ Değişim Oranlarının hesaplanmasında baz yılı 2015 olarak alınmıştır.

⁵ 2020-2023 yılları için en düşük ve en yüksek politika faiz oranları verilmiştir.

Not: 2024 yılına ilişkin veriler geçici olup ilerleyen dönemde bu veriler ilgili kuruluşlar tarafından revize edilebilmektedir.

Sanayi Üretimi Haziran Ayında Yıllık %4,7 azaldı

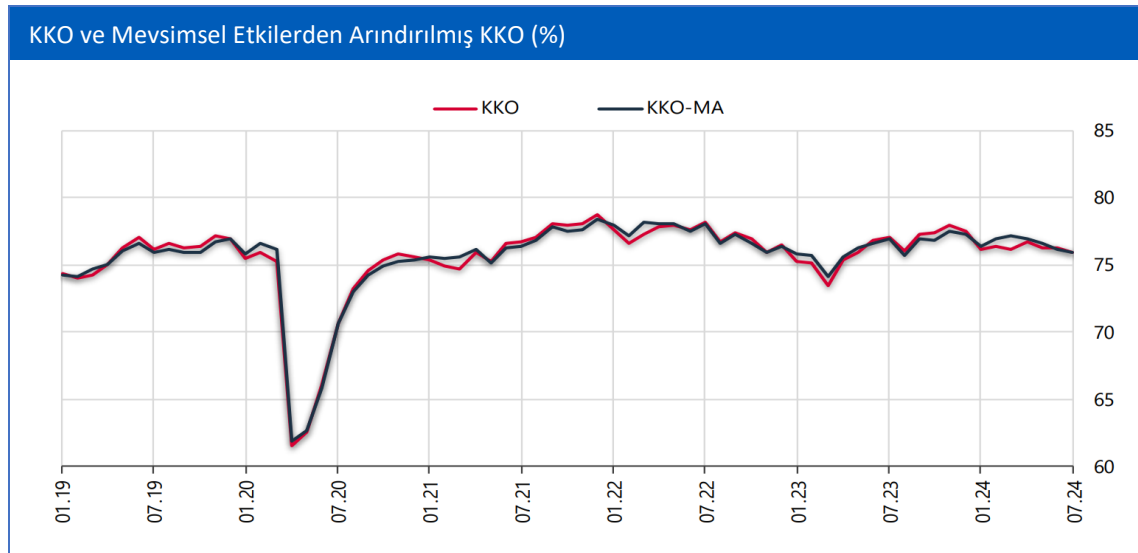
Aylık sanayi üretim endeksi oranı %2,1 azalırken, endeks bir önceki yılın Haziran ayına göre %4,7 azaldı. Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, 2024 yılı Haziran ayında madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksi bir önceki yılın haziran ayına göre %8,6 arttı, imalat sanayi sektörü endeksi %6,9 azaldı ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %15,2 arttı.¹⁰

Kaynak:TÜİK

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Temmuz Ayında %75,9 Oldu

2024 yılı Temmuz ayında, imalat sanayi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış Kapasite Kullanım Oranı (KKO-MA), bir önceki aya göre 0,3 puan azalarak yüzde 75,9 seviyesine inmiştir. Mevsimsel etkilerden arındırılmamış Kapasite Kullanım Oranı (KKO), bir önceki aya göre 0,4 puan azalarak yüzde 75,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.¹¹

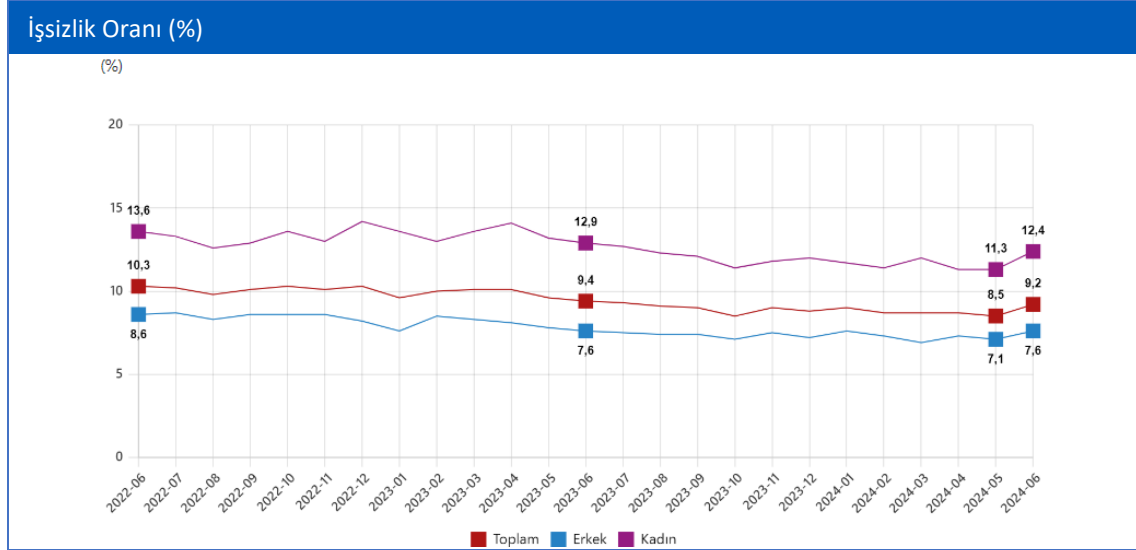
Kaynak:Merkez Bankası

¹⁰ TÜİK, Sanayi Üretim Endeksi

¹¹ TCMB, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı

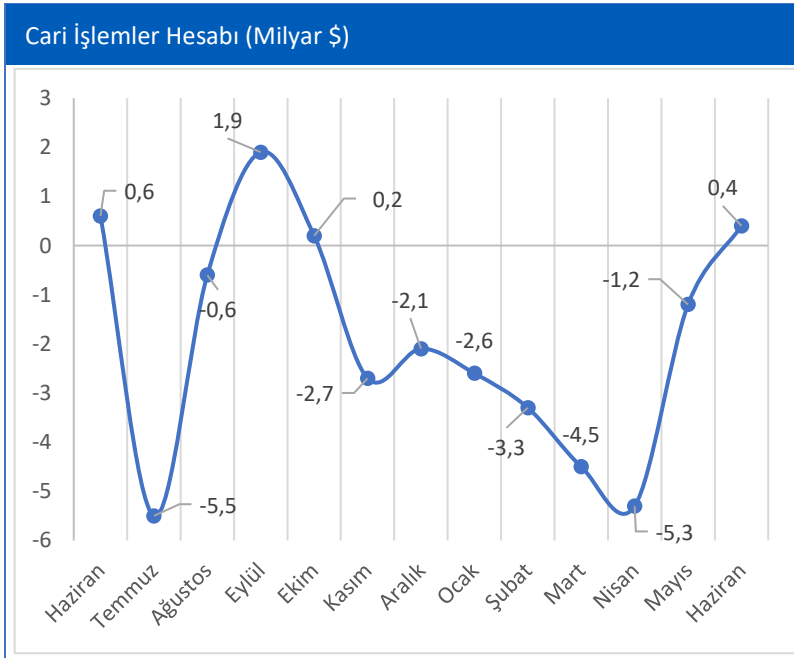
İşsizlik 2024'ün Haziran Ayında %9,2 Olarak Gerçekleşti

Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre; 15 ve daha yukarı yaşta kişilerde işsiz sayısı 2024 yılı Haziran ayında bir önceki aya göre 234 bin kişi artarak 3 milyon 305 bin kişiye ulaştı. Mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı ise %9,2 seviyesine yükseldi. Erkeklerde işsizlik oranı %7,6, kadınlarda ise %12,4 olarak tahmin edildi. 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı, bir önceki aya göre 1,7 puan artarak %17,6 oldu. Bu yaş grubunda işsizlik oranı erkeklerde %14,8, kadınlarda ise %23,2 olarak tahmin edildi. Mevsim etkisinden arındırılmış atıl işgücü oranı ise 2024 yılı Haziran ayında bir önceki aya göre 3,8 puan artarak %29,2 olarak belirlendi.¹²¹³

Haziran 2024 Döneminde Cari İşlemler fazlası 0,4 Milyar \$ Oldu

2024 yılı Haziran ayında cari işlemler dengesi, 407 milyon dolar fazla vermiştir. Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı ise 4.549 milyon dolar fazla vermiştir. Ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığı 4.139 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Hizmetler dengesi kaynaklı net girişler 5.603 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Söz konusu kalem altında seyahat kaleminden kaynaklanan net gelirler ise 4.790 milyon dolar olmuştur.¹⁴

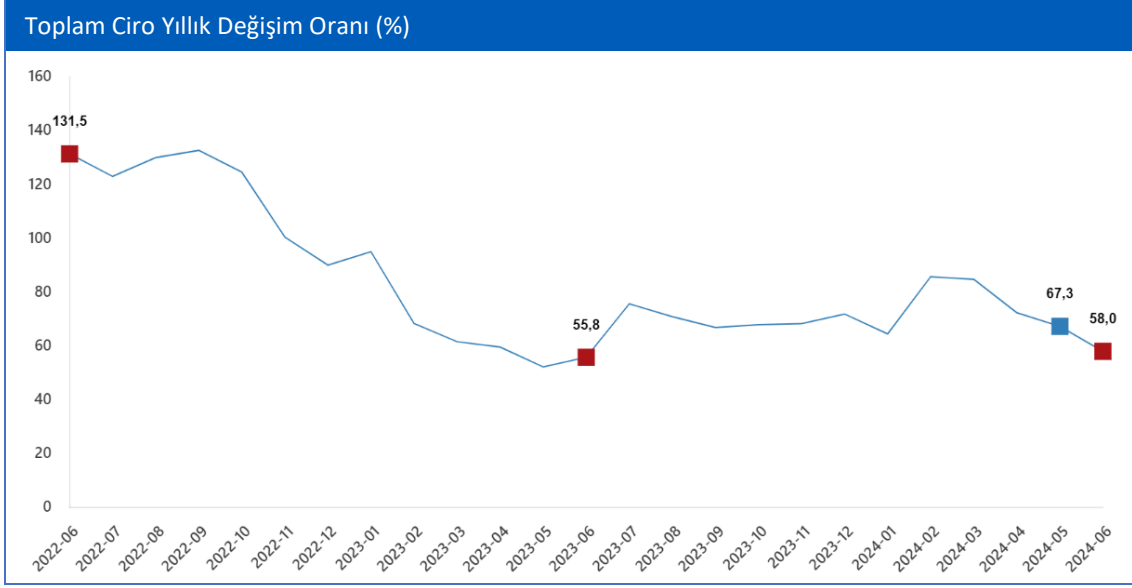
¹² TÜİK, İşgücü İstatistikleri [2](#)

¹³ TÜİK tarafından sağlanan tanımlarda referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm kişiler işsiz nüfusa dahildir. İşgücü istihdam edilenler ve işsizlerin toplamı, işsizlik ise işsizlerin işgücüne oranıdır. [2](#)

¹⁴ TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri [2](#)

Ciro Endeksi Haziran Ayında Yıllık %58,0 Oranında Arttı

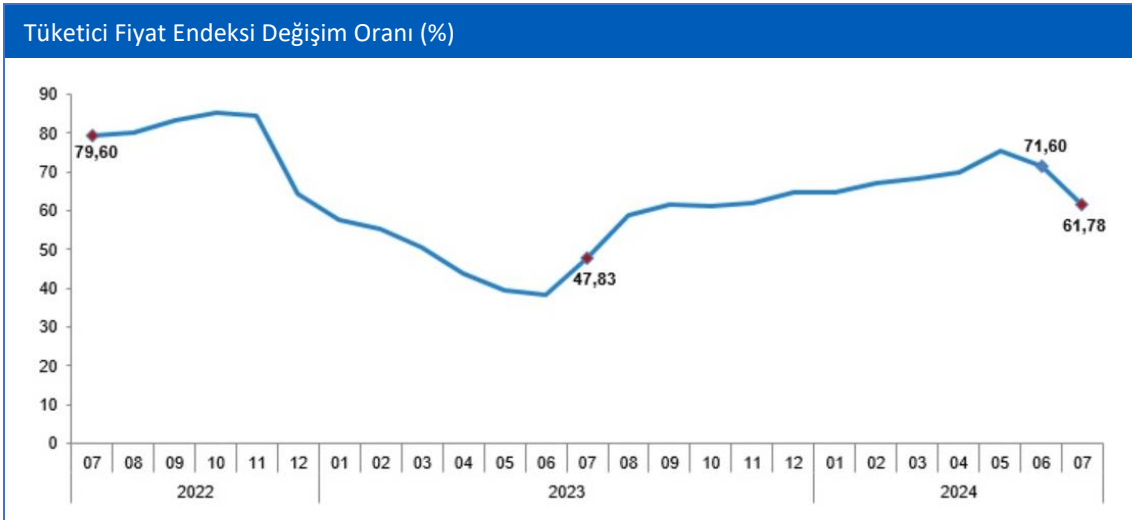
2024 yılı Haziran ayında ciro endeksi oranı sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında yıllık bazda %58,0 oranında artmıştır. Alt detaylarına bakıldığında ise sanayi endeksi yıllık bazda %41,0, inşaat ciro endeksi %103,5, ticaret ciro endeksi %58,5 ve hizmet ciro endeksi %76,1 artmıştır.¹⁵

Kaynak:TÜİK

Tüketici Fiyat Endeksi Temmuz 2024'te yıllık %61,8 oldu

Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE), Temmuz 2024'te yıllık %61,78, aylık %3,23 oranında arttı. 2003=100 temel yılına göre hesaplanan TÜFE'deki değişim, 2024 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre %3,23, bir önceki yılın Aralık ayına göre %28,76, bir önceki yılın aynı ayına göre %61,78 ve on iki aylık ortalamalara göre %65,93 olarak gerçekleşti. Temmuz 2024'te bir önceki yılın aynı ayına göre en az artış gösteren ana grup %39,57 ile giyim ve ayakkabı oldu. Buna karşılık, bir önceki yılın aynı ayına göre artışın en yüksek olduğu ana grup ise %104,50 ile eğitim oldu. 2024 yılı Temmuz ayında ana harcama grupları itibarıyla bir önceki aya göre azalan ana grup % -2,58 ile giyim ve ayakkabı olurken, aynı dönemde bir önceki aya göre artışın en yüksek olduğu ana grup %8,08 ile konut oldu.¹⁶

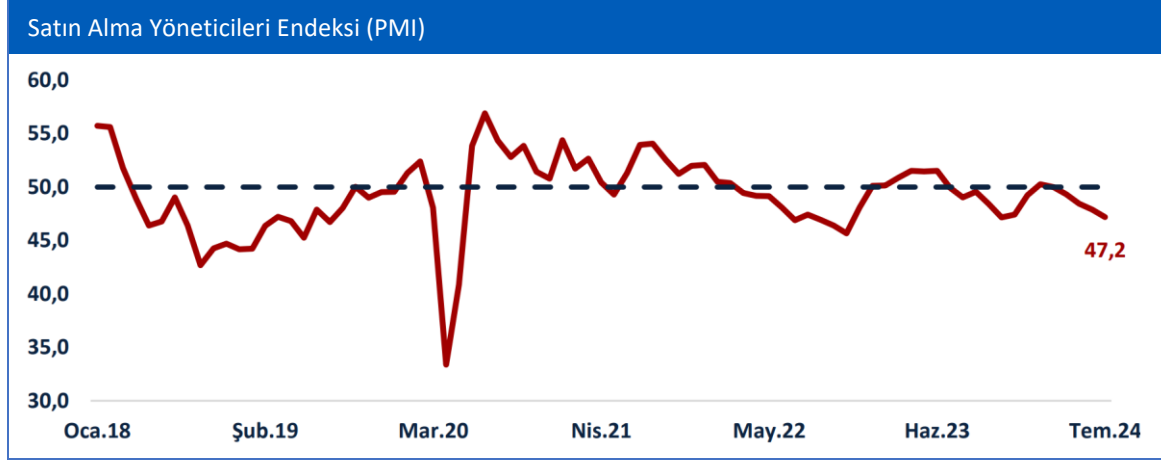
Kaynak:TÜİK

¹⁵ TÜİK, Ciro Endeksleri [2](#)

¹⁶ TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi [2](#)

Türkiye'nin PMI Değeri Temmuz Ayında 47,2 Olarak Gerçekleşti

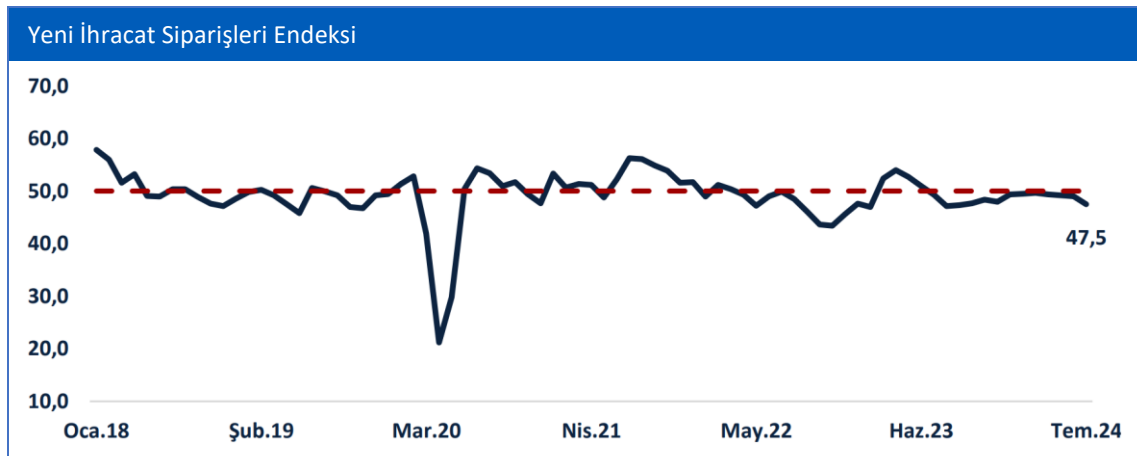
Satınalma Yöneticileri Endeksleri (Purchasing Managers' Indices - PMI), ekonomik faaliyet koşullarının ölçümü açısından yakından takip edilen göstergeler arasında yer almaktadır. PMI'lar ekonomik koşullara ilişkin önemli bir öncü göstergedir. PMI'ların 50'den büyük olması önceki aya kıyasla bir artış olduğu anlamını taşıırken, 50'den küçük olması ise önceki aya göre düşüş olarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda PMI Endeksleri ilgili ekonomi ve sektörün faaliyet koşullarındaki değişimin yönünü göstermektedir. PMI, 2024 yılı Haziran ayında 47,2 olarak gerçekleşmiştir.¹⁷

Kaynak:Ticaret Bakanlığı

Temmuz Ayında Türkiye'nin Yeni İhracat Siparişleri Endeks Değeri 47,5 Oldu

Satınalma yöneticileri ile yapılan görüşme ve anketlerden elde edilen veriler analiz edilerek hazırlanan "Yeni İhracat Siparişleri Endeksi" mal ve hizmet sektörlerindeki yurt dışı talebi ölçen bir göstergedir. Bu sayede ülke ve sektör bazında ihracat talebinde zaman içinde meydana gelen değişimler takip edilebilmektedir. Endeks değerinin 50'nin altında olması talepteki düşüşü, 50'nin üstünde olması talepteki artışı ifade ederken, 50 değeri bir değişimin olmadığını göstermektedir. Yeni İhracat Siparişleri Endeks değeri 2024 yılı Haziran ayında yeni ihracat siparişleri endeksi 47,5 olarak gerçekleşmiştir.

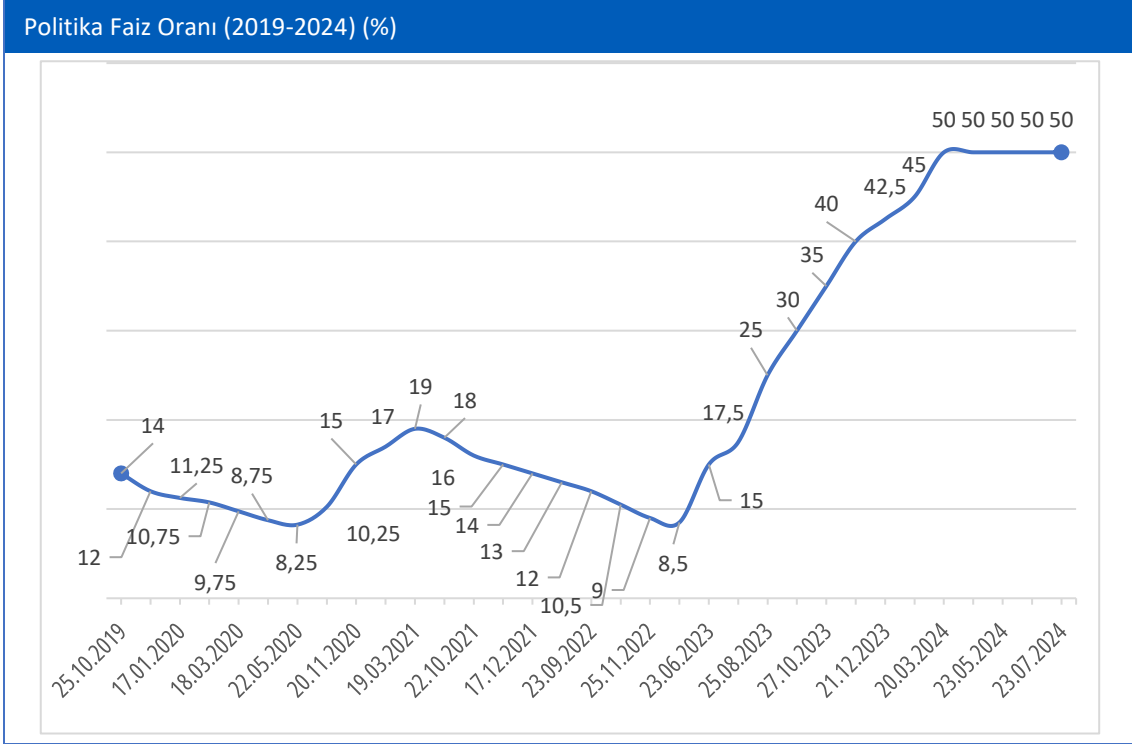

Kaynak:Ticaret Bakanlığı

¹⁷ Ticaret Bakanlığı, Ekonomik Görünüm [2](#)

Temmuz Ayında Politika Faizi Değişmedi

Kurul, parasal sıkılaştırmanın gecikmeli etkilerini dikkate alarak politika faizini sabit tutma kararı vermiş, ancak enflasyon üzerindeki yukarı yönlü risklere karşı ihtiyatlı duruşunu yinelemiştir. Aylık enflasyonun ana eğiliminde kalıcı bir düşüş sağlanana ve enflasyon beklentileri hedef aralığına yaklaşıncaya kadar sıkı para politikası duruşunu sürdüreceğini belirtmiştir. Enflasyonda belirgin bir bozulma öngörülmesi durumunda para politikasının daha da sıkılaştırılacağı ifade edilmiştir. Kurul, parasal aktarım mekanizmasının ilave makroihtiyati adımlarla desteklenmeye devam edileceğini ve likidite koşullarının yakından izleneceğini vurgulamıştır. Ayrıca, politika kararlarının enflasyon hedeflerine ulaşmak için belirleneceği ve fiyat istikrarını sağlamak amacıyla tüm araçların kararlılıkla kullanılacağı belirtilmiştir. Kurul, kararlarını öngörülebilir, veri odaklı ve şeffaf bir çerçevede alacağını da ifade etmiştir.¹⁸

Kaynak: Merkez Bankası

9 Ağustos 2024 Tarihi İtibariyle Toplam Kredi Hacmi 14 Trilyon TL'yi Aştı

BDDK tarafından 31 Mayıs 2024 tarihinde yayınlanan haftalık bankacılık sektörü verilerine göre TL cinsinden toplam kredi hacmi 9 trilyon TL'ye, yabancı para cinsinde TL eşdeğeri olarak ise 5,2 trilyon TL'ye ulaşmıştır.¹⁹

Krediler			
Sektör / Krediler (9 Ağustos 2024 Cuma) (Milyon TL)	TL Cinsinden	Yabancı Para Cinsinden	Toplam
Toplam Krediler	9.005.225	5.236.711	14.241.937
Tüketici Kredileri ve Bireysel Kredi Kartları	3.294.816	4.064	3.298.881
Ticari ve Diğer Krediler	5.710.408	5.232.646	10.943.055
Taksitli Tic. Krd. ve Kurumsal Kredi Kartları	1.770.694	524.340	2.295.035
KOBİ Kredileri	3.043.649	635.985	3.679.634

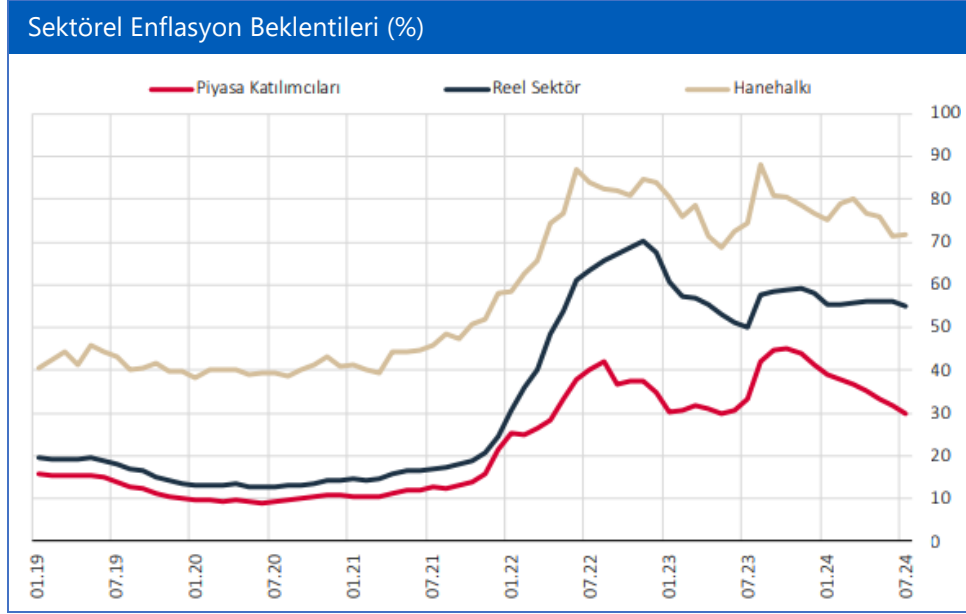
Kaynak: BDDK

¹⁸ TCMB Para Politikası Kurulu Basın Duyurusu [2](#)

¹⁹ BDDK, Haftalık Bankacılık Sektörü Verileri [2](#)

Piyasa Katılımcılarının 12 Ay Sonrası İçin Enflasyon Beklentisi %30 Oldu

Piyasa Katılımcıları Anketi, İktisadi Yönelim Anketi ve Türkiye İstatistik Kurumu iş birliğiyle yürütülen Tüketici Eğilim Anketi ile finansal ve reel sektör uzmanlarının, imalat sanayi firmalarının ve hanehalkının 12 ay sonrası yıllık tüketici enflasyonu beklentileri derlenerek Sektörel Enflasyon Beklentileri elde edilmiştir. 2024 yılı Temmuz ayında 12 ay sonrası yıllık enflasyon beklentileri, piyasa katılımcıları için 1,8 puan azalarak yüzde 30,0 seviyesine, reel sektör için 1,2 puan azalarak yüzde 55,0 seviyesine gerilerken, hanehalkı için 0,5 puan artarak yüzde 72,0 seviyesine yükselmiştir.²⁰

Kaynak: TCMB

²⁰ TCMB Sektörel Enflasyon Beklentileri [Z](#)

Türkiye Dış Ticareti

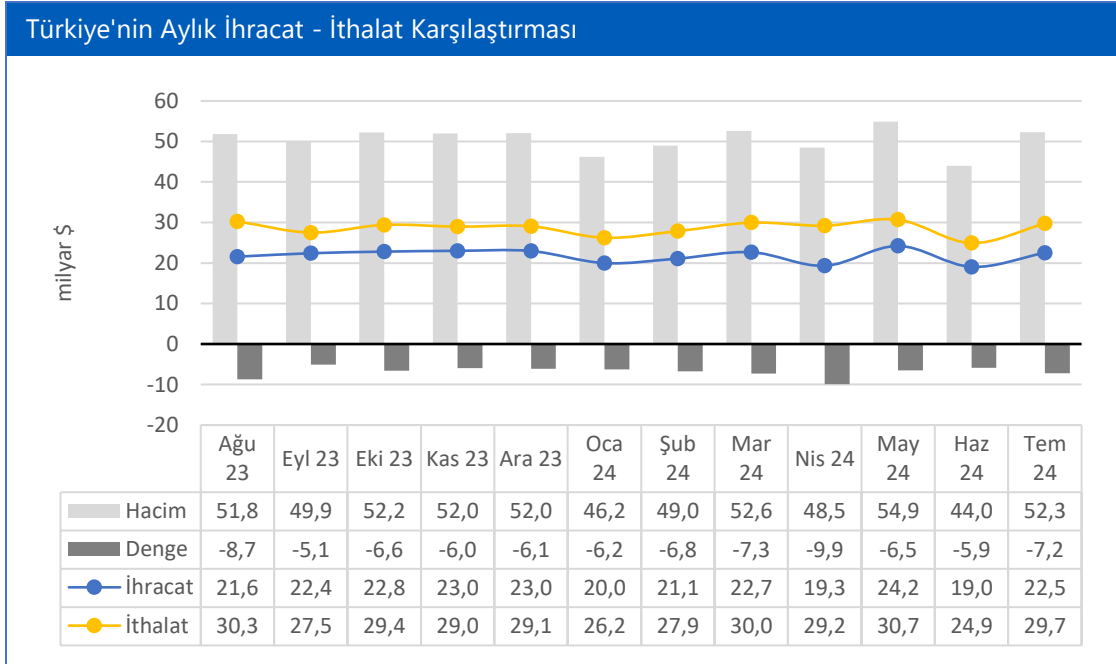
Temmuz ayında ihracat %13,8 artışla 22,5 milyar \$ oldu

2024 yılının Temmuz ayında Türkiye ihracatı %13,8 artışla 22,5 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde toplam ithalat %7,9 azalışla 29,7 milyar \$'a yükselmiştir. Dış ticaret hacmi ise %0,3 artışla 52,3 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili ayda ihracatın ithalatı karşılama oranı %75,68 olarak gerçekleşmiştir. Ocak-Temmuz 2024 döneminde ise Türkiye ihracatı %4,1 artışla 148,8 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. İthalat ise %8,4 azalışla 198,6 milyar \$'a ulaşmıştır. Bu dönemde dış ticaret hacmi %3,4 değişimle 347,4 milyar \$ olmuştur. İthalatın ihracatı karşılama oranı %74,9 olarak gerçekleşmiştir. Son 12 aylık ihracat 254,8 milyar \$'a ulaşmıştır.

Türkiye Dış Ticareti				
	Temmuz 2024	Değ. (%)	Ocak-Temmuz 2024	Değ. (%)
İhracat (milyar \$)	22,5	13,8	148,8	4,1
İthalat (milyar \$)	29,7	-7,9	198,6	-8,4
Dış Ticaret Hacmi (milyar \$)	52,3	0,3	347,4	-3,4
Dış Ticaret Dengesi (milyar \$)	-7,2	-42,3	-49,8	-32,5
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	75,7	-	74,9	-

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Son 12 aylık dönemde aylık ortalama ihracat 21,8 milyar \$, ortalama ithalat ise 28,7 milyar \$ olmuştur. Son 1 yılda en yüksek ihracat rakamına 24,2 milyar \$ ile 2024 yılı Mayıs ayında erişilmiştir. En düşük ihracat ise 19 milyar \$ ile 2024 yılı Haziran ayında gerçekleşmiştir. En yüksek aylık ithalat 30,7 milyar \$ ile 2024 yılı Mayıs ayında, en düşük ithalat ise 24,9 milyar \$ ile 2024 yılı Haziran ayında olmuştur.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Temmuz ayında en fazla ihracat yapılan ülke grubu 9,07 milyar \$ ile Avrupa Birliği oldu

Bölgesel bazda ülkemizin en büyük ticaret ortağı konumunda bulunan Avrupa Birliği ile ihracatımız 2024 yılı Temmuz ayında geçen yıla göre %6,2 oranında artarak 9,07 milyar \$ olarak gerçekleşti. Toplam ihracat içindeki payı ise %40,3 oldu. 2024 yılı Temmuz ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ikinci bölge Yakın ve Orta Doğu olup, bu bölgeye gerçekleştirilen ihracat %13,3 oranında artış ve %16,9 pay ile 3,8 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili dönemde Diğer Avrupa (AB Hariç) ülkeleri 3,7 milyar \$ ihracat, %24,2 artış ve %16,5 pay ile en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. ülke grubu olmuştur.

Ülke Grupları İhracat Dağılımı							
Sıra	Ülke Grupları*	Temmuz 2024			Ocak-Temmuz 2024		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Avrupa Birliği 27	9.067	6,2	40,3	62.471	3,4	42,0
2	Yakın ve Orta Doğu	3.798	13,3	16,9	24.821	3,8	16,7
3	Diğer Avrupa (AB Hariç)	3.704	24,2	16,5	22.499	0,0	15,1
4	Diğer Asya	1.838	31,2	8,2	11.775	11,7	7,9
5	Kuzey Amerika	1.599	32,0	7,1	10.175	9,3	6,8
6	Kuzey Afrika	1.261	32,1	5,6	7.989	11,5	5,4
7	Diğer Afrika	611	0,4	2,7	4.000	-7,1	2,7
8	Orta Amerika ve Karayipler	282	20,9	1,3	1.664	12,6	1,1
9	Güney Amerika	214	-11,6	1,0	1.575	9,5	1,1
10	Avustralya ve Yeni Zelanda	106	27,5	0,5	714	27,2	0,5
	Diğerleri	32	-81,9	0,1	1.107	-12,5	0,7
	Toplam	22.512	13,8	100,0	148.790	4,1	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Ülke grupları bölümü sonu notu [Z](#)

Temmuz ayında en fazla ithalat yapılan ülke grubu 9,66 milyar \$ ile Avrupa Birliği 27

2024 yılının Temmuz ayında Türkiye'nin toplamda en fazla ithalat gerçekleştirdiği ülke grubu Avrupa Birliği 27 ülkeleri olmuştur. Avrupa Birliği 27 ülke grubu ile ihalat Temmuz ayında geçen yıla göre %3,7 oranında azalarak 9,66 milyar \$ olarak gerçekleşti. Toplam ithalat içindeki payı ise %32,5 oldu. 2024 yılı Temmuz ayında en fazla ithalat gerçekleştirilen ikinci bölge Diğer Asya olup, bu bölgeye gerçekleştirilen ithalat %-7,2 oranında azalış ve %27 pay ile 8,03 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili dönemde Diğer Avrupa (AB Hariç) lkeleri 5,54 milyar \$ ithalat, %23 azalış ve %18,6 pay ile en fazla ithalat gerçekleştirilen 3. lke grubu olmuştur.

lke Grupları İthalat Dağılımı							
Sıra	lke Grupları	Temmuz 2024			Ocak-Temmuz 2024		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Avrupa Birliği 27	9.655	-3,7	32,5	64.310	3,8	32,4
2	Diğer Asya	8.026	-7,2	27,0	50.451	-6,5	25,4
3	Diğer Avrupa (AB Hariç)	5.537	-23,0	18,6	39.274	-22,4	19,8
4	Yakın ve Orta Doğu	2.036	36,2	6,8	11.179	-14,8	5,6
5	Kuzey Amerika	1.461	-13,5	4,9	10.213	1,7	5,1
6	Güney Amerika	744	2,4	2,5	5.051	24,3	2,5
7	Kuzey Afrika	721	5,7	2,4	4.610	9,6	2,3
8	Diğer Afrika	316	36,0	1,1	1.961	18,4	1,0
9	Orta Amerika ve Karayipler	124	-8,5	0,4	850	2,1	0,4
10	Avustralya ve Yeni Zelanda	79	-33,4	0,3	802	-1,4	0,4
	Diğerleri	1.049	-23,2	3,5	9.915	-36,1	5,0
	Toplam	29.747	-7,9	100,0	198.616	-8,4	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

lke grupları bölüm sonu notu [z](#)

2024 yılı Temmuz ayında en fazla ihracat yapılan ülke 1,75 milyar \$ ile Almanya

2024 yılı Temmuz ayında en çok ihracat yapılan ülke geçen yılın aynı dönemine göre %4,8 değişim ve 1,75 milyar \$ ile Almanya olmuştur. Toplam ihracat içindeki payı ise %7,8 olarak gerçekleşmiştir. Temmuz ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ikinci ülke ise İngiltere olmuştur. İlgili ülkeye ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %61,1 oranında artarak 1,55 milyar \$ olarak gerçekleşmiş ve toplam ihracat içinde %6,9 oranında bir payı oluşturmuştur. En fazla ihracat gerçekleştirilen üçüncü ülke ise ABD olmuştur. Bu ülkeye ihracat %32,5 artarak 1,44 milyar \$ seviyesine çıkmıştır. Toplam ihracat içindeki payı ise %6,4 oranındadır.

En Fazla İhracat Yapılan 20 Ülke							
Sıra	Ülke	Temmuz 2024			Ocak-Temmuz 2024		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Almanya	1.752	4,8	7,8	11.953	-3,4	8
2	İngiltere	1.547	61,1	6,9	8.509	22,4	5,7
3	ABD	1.440	32,5	6,4	9.225	8,8	6,2
4	Irak	1.060	8,6	4,7	7.301	10,1	4,9
5	İtalya	1.034	2,9	4,6	7.488	4,5	5
6	BAE	1.023	53,5	4,5	4.544	20,9	3,1
7	İspanya	835	8,5	3,7	5.858	-2,0	3,9
8	Fransa	788	-2,1	3,5	5.702	-5,4	3,8
9	Rusya Federasyonu	760	-5,4	3,4	4.925	-25,5	3,3
10	Hollanda	722	26,7	3,2	5.082	22,1	3,4
11	Polonya	592	22,5	2,6	3.423	2,9	2,3
12	Romanya	580	-20,6	2,6	4.577	13,2	3,1
13	Bulgaristan	497	34,5	2,2	2.875	16,3	1,9
14	Mısır	436	102,1	1,9	2.362	32,5	1,6
15	Yunanistan	422	-11,0	1,9	2.738	16,1	1,8
16	Çin	337	46,6	1,5	1.945	10,3	1,3
17	Belçika	327	-17,5	1,5	2.480	-2,6	1,7
18	Kazakistan	317	31,9	1,4	1.805	14,8	1,2
19	KKTC	287	45,7	1,3	1.395	14,6	0,9
20	Ukrayna	274	7,4	1,2	1.968	-3,8	1,3
	Liste Toplamı	15.028	16,5	66,8	96.154	5,4	64,6
	Diğer	7.484	8,8	33,2	52.636	2,0	35,4
	Toplam	22.512	13,8	100	148.790	4,1	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2024 yılı Temmuz ayında en fazla ithalat yapılan ülke 4,16 milyar \$ ile Çin

2024 yılı Temmuz ayında en çok ithalat yapılan ülke geçen yılın aynı dönemine göre %9,7 değişim ve 4,16 milyar \$ ile Çin olmuştur. Toplam ithalat içindeki payı ise %14 olarak gerçekleşmiştir. Temmuz ayında en fazla ithalat gerçekleştirilen ikinci ülke ise Rusya Federasyonu olmuştur. İlgili ülkeye ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %2,8 oranında artarak 3,75 milyar \$ olarak gerçekleşmiş ve toplam ithalat içinde %12,6 oranında bir payı oluşturmuştur. En fazla ithalat gerçekleştirilen üçüncü ülke ise Almanya olmuştur. Bu ülkeye ithalat %10,7 azalarak 2,54 milyar \$ seviyesine çıkmıştır. Toplam ithalat içindeki payı ise %8,5 oranındadır.

En Fazla İthalat Yapılan 20 Ülke							
Sıra	Ülke	Temmuz 2024			Ocak-Temmuz 2024		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Çin	4.157	-9,7	14	25.438	-5,3	12,8
2	Rusya Federasyonu	3.753	2,8	12,6	25.794	-8,6	13
3	Almanya	2.537	-10,7	8,5	15.302	-6,0	7,7
4	İtalya	1.408	-0,3	4,7	11.083	27,7	5,6
5	ABD	1.399	-12,7	4,7	9.535	4,3	4,8
6	Fransa	1.193	-5,1	4	7.614	9,8	3,8
7	Güney Kore	862	3,1	2,9	5.493	-0,9	2,8
8	İspanya	814	-6,9	2,7	5.515	1,1	2,8
9	BAE	699	61,2	2,3	3.677	-28,5	1,9
10	İngiltere	675	11,1	2,3	4.069	9,5	2
11	İsviçre	607	-75,3	2	5.856	-58,9	2,9
12	Hindistan	587	5,0	2	4.003	-13,8	2
13	Polonya	492	4,6	1,7	3.338	14,1	1,7
14	Japonya	461	-13,4	1,6	2.887	-6,4	1,5
15	Brezilya	457	15,9	1,5	2.513	0,2	1,3
16	İran	447	165,1	1,5	1.588	16,6	0,8
17	Hollanda	438	14,3	1,5	2.851	8,6	1,4
18	Mısır	373	6,3	1,3	2.648	30,2	1,3
19	Malezya	371	-7,9	1,2	2.482	2,4	1,2
20	Romanya	344	-3,1	1,2	2.335	3,7	1,2
	Liste Toplamı	22.073	-8,8	74,2	144.021	-6,5	72,5
	Diğer	7.674	-5,5	25,8	54.595	-12,9	27,5
	Toplam	29.747	-7,9	100	198.616	-8,4	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Temmuz ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen sektör Otomotiv Endüstrisi

2024 yılı Temmuz ayında sektör bazında Otomotiv Endüstrisi 3,12 milyar \$ ihracat ve %16,1 pay ile en fazla ihracat gerçekleştirilen sektör olmuştur. Kimyevi Maddeler ve Mamulleri sektörü 2,6 milyar \$ ihracat ve %13,4 payla ikinci sırada yer almıştır. Hazırgiyim ve Konfeksiyon sektörü ise 1,66 milyar \$ ihracat ve %8,6 payla Temmuz ayında en fazla ihracat gerçekleştiren üçüncü sektör olmuştur. Temmuz ayında Türkiye ihracatının kilogram birim fiyatı %5,7 artışla 1,48 \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye İhracatının Sektörel Dağılımı											
Sıra	Sektör	Temmuz 2024					Ocak-Temmuz 2024				
		İhracat (milyar \$)	Değ. (%)	Pay (%)	Birim Fiyat (\$/kg)	Birim Fiyat Değişim (%)	İhracat (milyar \$)	Değ. (%)	Pay (%)	Birim Fiyat (\$/kg)	Birim Fiyat Değişim (%)
1	Otomotiv Endüstrisi	3,12	14,72	16,1	8,30	2,48	20,82	3,93	16,2	8,13	2,07
2	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	2,60	19,45	13,4	1,01	-9,58	18,42	9,47	14,4	0,99	-13,86
3	Hazırgiyim ve Konfeksiyon	1,66	7,30	8,6	16,82	4,05	10,36	-10,2	8,1	15,54	-1,67
4	Çelik	1,42	23,95	7,3	0,90	-12,21	9,35	12,29	7,3	0,92	-16,13
5	Elektrik ve Elektronik	1,42	12,34	7,3	4,61	-8,08	9,26	0,82	7,2	4,57	-12,48
6	Demir ve Demir Dışı Metaller	1,11	11,98	5,7	4,45	-0,56	7,17	-4,33	5,6	4,44	-3,59
7	Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	0,96	-12,6	5,0	0,92	29,17	6,80	3,27	5,3	0,94	-6,19
8	Makine ve Aksamları	0,95	14,12	4,9	7,56	1,90	6,39	0,60	5,0	7,32	2,60
9	Mücevher	0,95	90,91	4,9	740,96	63,87	3,76	5,89	2,9	482,70	-16,98
10	Tekstil ve Hammaddeleri	0,80	15,10	4,1	4,04	-2,70	5,42	-1,42	4,2	3,93	-9,59
11	Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	0,71	16,57	3,6	1,32	-3,91	4,50	-1,76	3,5	1,34	-10,03
12	İklimlendirme Sanayii	0,62	9,06	3,2	5,94	-5,40	4,04	-2,62	3,2	5,87	-5,21
13	Madencilik Ürünleri	0,57	23,17	2,9	0,20	11,77	3,41	4,18	2,7	0,20	0,97
14	Savunma ve Havacılık Sanayii	0,43	-34,4	2,2	41,48	-41,39	3,31	9,44	2,6	60,83	7,04
15	Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	0,39	4,06	2,0	0,16	-0,86	2,55	-7,58	2,0	0,15	-10,12
16	Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	0,29	-3,93	1,5	3,07	0,71	2,14	7,16	1,7	3,08	0,66
17	Halı	0,23	22,81	1,2	3,21	0,75	1,60	9,54	1,3	3,18	-0,15
18	Meyve Sebze Mamulleri	0,23	21,84	1,2	1,16	2,41	1,52	20,40	1,2	1,23	3,31
19	Fındık ve Mamulleri	0,22	72,23	1,1	8,39	42,69	1,39	43,61	1,1	8,13	29,31
20	Yaş Meyve ve Sebze	0,21	4,58	1,1	1,25	22,29	1,92	1,66	1,5	0,80	4,44
21	Deri ve Deri Mamulleri	0,14	3,30	0,7	13,74	15,60	0,89	-23,3	0,7	11,05	-2,72
22	Gemi, Yat ve Hizmetleri	0,12	-41,6	0,6	3,94	-78,94	1,04	18,67	0,8	6,42	-20,13
23	Kuru Meyve ve Mamulleri	0,10	2,77	0,5	4,13	40,31	0,93	13,22	0,7	4,13	31,13
24	Tütün	0,09	1,99	0,5	8,34	13,55	0,55	-0,46	0,4	8,53	8,73
25	Zeytin ve Zeytinyağı	0,06	-12,7	0,3	5,03	19,87	0,50	-21,2	0,4	5,04	35,14
26	Süs Bitkileri ve Mamulleri	0,01	-14,4	0,0	3,07	38,08	0,09	-0,12	0,1	2,57	8,36
	Toplam (TİM Verileri)	19,39	12,50	86,1	1,48	5,72	128,12	2,60	86,1	1,44	-8,26
	İhracatçı Birlikleri Kaydından Muaf İhracat ile Antrepo ve Serbest Bölgeler Farkı	3,12	22,70	13,9	-	-	20,67	14,69	13,9	-	-
	Genel İhracat Toplamı	22,51	13,81	100	-	-	148,79	4,12	100	-	-

Kaynak: TİM

Fasıl bazında en fazla ihracat yapılan ürün grubu 'Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı'

ayında fasıl bazında en fazla ihracat yapılan ürün gruplarında ilk sırada 2,4 milyar \$ ile Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı yer almaktadır. Geçen yıla göre bu ürün grubundaki ihracat %2698,8 artmıştır. Bu ürün grubunu Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları ürün grubundaki ihracat %2246,9 artış ve 1,9 milyar \$ ile takip etmektedir. Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar ürün grubundaki ihracat ise bir önceki yıla göre %1525,9 artışla 1 milyar \$ olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. ürün grubu olmuştur.

En Fazla İhracat Yapılan 20 Fasıl						
Sıra	Fasıl Kodu	Fasıl Açıklaması	Temmuz 2024		Ocak-Temmuz 2024	
			İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)
1	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	2.699	12,3	18.180	3,8
2	84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	2.247	17,9	14.586	1,3
3	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	1.526	59,3	7.207	12,0
4	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	1.403	16,6	9.130	5,0
5	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	1.256	-5,1	10.363	26,5
6	39	Plastikler ve mamulleri	999	18,8	6.177	1,3
7	72	Demir ve çelik	942	35,4	5.965	21,6
8	61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	933	11,6	5.697	-4,5
9	73	Demir veya çelikten eşya	809	10,9	5.613	-1,6
10	62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	658	5,8	4.431	-11,0
11	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	489	17,8	3.008	-5,4
12	8	Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	436	18,5	3.363	21,1
13	94	Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar	419	9,8	2.856	-2,1
14	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	327	12,6	2.130	-4,8
15	20	Sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar	291	29,6	1.985	22,0
16	25	Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	265	-2,7	1.806	-4,4
17	28	İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	264	33,3	1.693	-5,0
18	74	Bakır ve bakırdan eşya	260	52,1	1.733	10,5
19	48	Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	248	21,6	1.535	3,3
20	93	Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı	246	-31,7	1.063	-3,5
		Liste Toplamı	16.718	16,1	108.521	4,9
		Diğer	5.794	7,8	40.269	2,1
		Toplam	22.512	13,8	148.790	4,1

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Fasıl bazında en fazla ithalat yapılan ürün grubu 'Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar'

ayında fasıl bazında en fazla ithalat yapılan ürün gruplarında ilk sırada 5 milyar \$ ile Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar yer almaktadır. Geçen yıla göre bu ürün grubundaki ithalat %5235,6 artmıştır. Bu ürün grubunu Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları ürün grubundaki ithalat %3614 artış ve 4 milyar \$ ile takip etmektedir. Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı ürün grubundaki ithalat ise bir önceki yıla göre %2790,8 artışla 3,4 milyar \$ olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ithalat gerçekleştirilen 3. ürün grubu olmuştur.

En Fazla İthalat Yapılan 20 Fasıl						
Sıra	Fasıl Kodu	Fasıl Açıklaması	Temmuz 2024		Ocak-Temmuz 2024	
			İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)
1	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	5.236	4,3	37.963	-7,1
2	84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	3.614	-9,3	23.228	-2,2
3	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	2.791	-17,1	18.335	5,9
4	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	2.509	-2,1	15.484	-5,2
5	72	Demir ve çelik	1.963	-16,6	13.670	-12,3
6	39	Plastikler ve mamulleri	1.545	-1,2	9.263	-8,0
7	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	1.311	-56,2	12.793	-39,5
8	29	Organik kimyasal ürünler	870	17,2	5.604	-0,4
9	88	Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçalar	670	17,3	2.770	28,6
10	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	611	9,7	3.355	-10,7
11	90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	597	-1,3	3.776	0,6
12	74	Bakır ve bakırdan eşya	555	65,2	3.463	-11,3
13	30	Eczacılık ürünleri	438	6,8	3.007	5,5
14	73	Demir veya çelikten eşya	400	1,4	2.444	2,5
15	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	353	1,2	2.322	-1,3
16	38	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	297	3,7	2.039	-3,1
17	23	Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	286	-4,0	1.676	2,7
18	48	Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	264	-3,2	1.792	-6,2
19	52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	256	-7,9	1.614	-13,2
20	32	Debagatte ve boyacılıkta kullanılan hülusalalar, tanenler, boyalar, pigmentler, vernikler, macunlar, mürekkepler, vb.	239	-3,2	1.502	-3,8
		Liste Toplamı	24.804	-8,8	166.099	-8,2
		Diğer	4.943	-3,5	32.517	-9,3
		Toplam	29.747	-7,9	198.616	-8,4

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Yüksek teknoloji ürünlerin ihracatı Temmuz ayında %16,5 arttı

Türkiye ihracatı teknoloji yoğunluğuna göre incelendiğinde, Temmuz ayında Yüksek Teknolojili Ürünler ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %16,5 artışla ve %2,8 payla 0,59 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta Yüksek Teknolojili Ürünler ihracatı ise %11,9 artışla ve %37,5 payla 7,99 milyar \$'a ulaşmıştır. Orta Düşük Teknolojili Ürünler ihracatı geçen yıla kıyasla %17,2 artışla ve %29,4 payla 6,25 milyar \$ olmuştur. Düşük Teknolojili Ürünler ihracatı bu dönemde %13,7 değişim ve %30,3 pay ile 6,44 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün İhracatı							
Sınıflama Kodu	İmalat Sanayi Teknoloji Sınıfı Açıklaması	Temmuz 2024			Ocak-Temmuz 2024		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yüksek Teknolojili Ürünler	594	16,5	2,8	4.727	19,3	3,4
2	Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	7.988	11,9	37,5	51.707	0,8	36,9
3	Orta Düşük Teknolojili Ürünler	6.253	17,2	29,4	40.770	8,8	29,1
4	Düşük Teknolojili Ürünler	6.443	13,7	30,3	43.100	1,4	30,7
	Toplam	21.278	14,1	100,0	140.304	3,7	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Yüksek teknoloji ürünlerin ithalatı Temmuz ayında %1,5 azaldı

Türkiye ithalatı teknoloji yoğunluğuna göre incelendiğinde, Temmuz ayında Yüksek Teknolojili Ürünler ithalatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %1,5 azalışla ve %11,5 payla 2,86 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta Yüksek Teknolojili Ürünler ithalatı ise %5,7 azalışla ve %45,9 payla 11,35 milyar \$'a ulaşmıştır. Orta Düşük Teknolojili Ürünler ithalatı geçen yıla kıyasla %21,1 azalışla ve %29,8 payla 7,37 milyar \$ olmuştur. Düşük Teknolojili Ürünler ithalatı bu dönemde %2,2 değişim ve %12,8 pay ile 3,17 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün İthalatı							
Sınıflama Kodu	İmalat Sanayi Teknoloji Sınıfı Açıklaması	Temmuz 2024			Ocak-Temmuz 2024		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yüksek Teknolojili Ürünler	2.856	-1,5	11,5	17.763	-0,2	11,0
2	Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	11.355	-5,7	45,9	71.659	-1,4	44,5
3	Orta Düşük Teknolojili Ürünler	7.365	-21,1	29,8	50.056	-21,1	31,1
4	Düşük Teknolojili Ürünler	3.168	2,2	12,8	21.591	12,3	13,4
	Toplam	24.744	-9,6	100,0	161.069	-7,0	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tüketim Malları ihracatının payı %34,9 olarak gerçekleşti

İhracat mal cinsine göre incelendiğinde, 2024 yılının Temmuz ayında Yatırım (Sermaye) Malları ihracatının bir önceki yılın aynı dönemine göre %2,8 artış ve %11,7 pay ile 2,64 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Hammadde-Aramalar ihracatı %16,9 artış ve %52,1 payla 11,74 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Tüketim Malları ihracatı ise %16,7 artış ve %34,9 payla 7,86 milyar \$ olmuştur.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İhracat							
GEG Kodu	GEG Açıklaması	Temmuz 2024			Ocak-Temmuz 2024		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yatırım (Sermaye) Malları	2.640	2,8	11,7	18.823	2,5	12,7
2	Hammadde-Aramalar	11.738	16,9	52,1	75.547	4,5	50,8
3	Tüketim Malları	7.856	16,7	34,9	52.757	3,8	35,5
4	Diğer	278	-36,1	1,2	1.662	16,0	1,1
	Toplam	22.512	13,8	100,0	148.790	4,1	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Hammadde-Aramalar ithalatının payı %68,5 olarak gerçekleşti

Mal cinsine göre ithalat incelendiğinde, 2024 yılının Temmuz ayında Yatırım (Sermaye) Malları ithalatının bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,4 azalış ve %16 pay ile 4,76 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Hammadde-Aramalar ithalatı %9,2 azalış ve %68,5 payla 20,37 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Tüketim Malları ithalatı ise %3,1 azalış ve %15,4 payla 4,57 milyar \$ olmuştur.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İthalat							
GEG Kodu	GEG Açıklaması	Temmuz 2024			Ocak-Temmuz 2024		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yatırım (Sermaye) Malları	4.758	-7,4	16,0	29.436	-0,7	14,8
2	Hammadde-Aramalar	20.373	-9,2	68,5	138.499	-13,8	69,7
3	Tüketim Malları	4.568	-3,1	15,4	30.406	15,7	15,3
4	Diğer	49	281,9	0,2	274	61,4	0,1
	Toplam	29.747	-7,9	100,0	198.616	-8,4	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

E-ihracat 2023 Yılında %115 Arttı

Elektronik ihracat, yurtdışında bulunan bireysel ve kurumsal müşterilerden sipariş alma ve satış yapma sürecini ifade eder. Global ekonomideki hızlı dijital dönüşüm, e-ihracatın önemini giderek artırmakta ve bu alandaki gelişmeler, ülkelerin ticaret hacimlerini doğrudan etkilemektedir. Ülkemizdeki e-ihracatçılar da dünya ticaretinden daha büyük bir pay alabilmek için bu kanallar üzerinden yoğun çaba sarf etmekte ve e-ihracat rakamlarımız her geçen gün artış göstermektedir. Ticaret Bakanlığı verilerine göre, Türkiye'deki e-ticaret hacmi 2023 yılında bir önceki yıla göre %115,15 artışla 1,85 trilyon TL'ye (77,89 milyar ABD doları) ulaşmış ve işlem sayısı %22,25 artarak 5,87 milyar adede çıkmıştır. Ayrıca, 2019-2023 yılları arasında e-ticaret hacminin bileşik büyüme oranı %92,17 olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı içinse e-ticaret hacminin 3,39 trilyon TL'ye (82,39 milyar ABD doları) ve işlem sayısının 6,67 milyar adede ulaşacağı öngörülmektedir.²¹

²¹ E-ihracat Arama Konferansı Raporu [2](#)

Ülke Gruplarında Yer Alan Ülkeler

Avrupa Birliği 27: Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hırvatistan, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan

Yakın ve Orta Doğu: Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Irak, İran, İsrail, Katar, Kuveyt, Lübnan, Oman, Suriye, Suudi Arabistan, Ürdün, Yemen

Diğer Avrupa (AB Hariç): Arnavutluk, Andorra, Beyaz Rusya (Belarus), Bosna-Hersek, Karadağ, Kuzey Makedonya, Norveç, Rusya, San Marino, Sırbistan, İsviçre, Ukrayna, Birleşik Krallık, İzlanda, Lihtenştayn, Moldova, Monako, Kosova, Vatikan

Diğer Asya: Afganistan, Azerbaycan, Bangladeş, Bhutan, Brunei, Çin, Ermenistan, Filipinler, Gürcistan, Hindistan, Endonezya, Japonya, Kamboçya, Kazakistan, Kırgızistan, Kuzey Kore, Güney Kore, Laos, Malezya, Maldivler, Moğolistan, Myanmar, Nepal, Pakistan, Singapur, Sri Lanka, Tacikistan, Tayland, Türkmenistan, Özbekistan, Vietnam, Doğu Timor

Kuzey Amerika: Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Meksika

Kuzey Afrika: Cezayir, Mısır, Libya, Fas, Sudan, Tunus, Batı Sahra

Diğer Afrika: Angola, Benin, Botsvana, Burkina Faso, Burundi, Cabo Verde, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Komorlar, Kongo Cumhuriyeti, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Cibuti, Ekvator Ginesi, Eritre, Esvatini, Etiyopya, Gabon, Gambia, Gana, Gine, Gine-Bissau, Fildişi Sahili, Kenya, Lesotho, Liberya, Madagaskar, Malavi, Mali, Moritanya, Mauritius, Mozambik, Namibya, Nijer, Nijerya, Ruanda, Sao Tome ve Principe, Senegal, Seyşeller, Sierra Leone, Somali, Güney Afrika, Güney Sudan, Tanzanya, Togo, Uganda, Zambiya, Zimbabve

Orta Amerika ve Karayipler: Antigua ve Barbuda, Bahamalar, Barbados, Belize, Kosta Rika, Küba, Dominika, Dominik Cumhuriyeti, El Salvador, Grenada, Guatemala, Haiti, Honduras, Jamaika, Nikaragua, Panama, Saint Kitts ve Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ve Grenadinler, Trinidad ve Tobago

Güney Amerika: Arjantin, Bolivya, Brezilya, Şili, Kolombiya, Ekvador, Guyana, Paraguay, Peru, Surinam, Uruguay, Venezuela

Küresel Emtia Fiyatları

Genel Değerlendirme

Ağustos ayının başında Japon Borsası'nda yaşanan %12'lik ani düşüş küresel bir çöküş korkusunu artırmıştır. Hindistan ve dünya genelindeki piyasalar da Japonya'daki düşüşten etkilenmiştir. Ancak, Japonya borsası ertesi gün %10 toparlanmış ve etkilerin hissedildiği piyasalar da istikrarını yeniden kazanmıştır. Yine de, yaşanan günlük panik satışları, dünya genelinde oldukça şişirilmiş varlık değerlemelerinin yaşanmakta olduğunu ve yatırımcıların bir düşüş algıladıklarında borsalardan hızla çekilmeye hazır olduklarını göstermektedir. Son aylarda emtia fiyatlarındaki düşüşlerin bir resesyon öncesi durumlara benzediğine dair yorumlar, bazı ekonomistler tarafından dile getirilmektedir.²²

Dünya ekonomisi yavaşlamaktadır. Jeopolitik gelişmeler, küresel ekonomiyi etkilemiştir. Çin'e karşı ticaret engelleri giderek artmaktadır. ABD'de verilen politik vaatler korunmacı ortamın güçleneceği yönünde sinyal vermektedir. Ticaret önlemlerinin odağı Çin olsa da ikincil ve üçüncül etkilerin tüm küresel ticareti olumsuz etkilediği belirtilmektedir.

Bakır ve alüminyum fiyatlarında yılın ikinci çeyreğinde gerçekleşen keskin artışlar haziran ayı ile beraber girdikleri düşüş trendini sürdürmektedirler. Kauçuk için talep düşmeye devam ederken fiyatlar da paralel şekilde aşağı yönlü hareket etmeye devam etse de arzda yaşanan problemler sürmektedir.

Temmuz ayında Enerji Fiyatları Endeksi %0,6 yükseldi

Dünya Bankası tarafından yayınlanan küresel emtia fiyatları verilerine göre 2024 yılı Temmuz ayında Enerji fiyatları endeksi bir önceki aya göre %0,6 artmıştır. Yıllık bazda ise enerji fiyatları endeksi %4,1 yükselmiştir. Doğalgaz fiyatları bir önceki aya göre %17,4 azalırken, yıllık bazda azalış oranı %18,8 olmuştur. Ortalama Petrol fiyatları ise aylık bazda %2,5 yükselirken geçen yılın Temmuz ayına göre fiyatlar %5,4 artmıştır.

Metal Emtia Fiyatları Endeksi %3,4 azaldı

2024 Temmuz döneminde Metal fiyatları endeksi bir önceki aya göre %3,4 oranında azalmıştır. Bir önceki yıla göre ise Metal fiyatları endeksi %5,2 yükselmiştir. Alüminyum fiyatları aylık bazda %5,9 azalırken, bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla artış oranı %8,8 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bakır fiyatları ise bir önceki aya göre %2,7 azalırken, yıllık bazda fiyatlar %10,7 yükselmiştir. Demir fiyatları bir önceki aya göre %0,6 oranında azalırken, yıllık bazda %6,6 azalmıştır.

Değerli Metal Emtia Fiyatları Endeksi %2,7 yükseldi

Değerli Metal emtia fiyatları endeksi Temmuz 2024 döneminde aylık bazda %2,7 oranında artmıştır. Bir önceki yılın Temmuz ayına göre endeks değeri %22,6 oranında yükselmiştir. Altın fiyatları aylık bazda 2024 yılı Temmuz ayında bir

önceki aya göre %3,1 artarken, Gümüş fiyatlarında artış oranı %0,7 olarak gerçekleşmiştir. Yıllık bazda ise Altın fiyatları %22,9 artmıştır. Gümüş fiyatları ise yıllık bazda %22,7 artmıştır.

Tarım Fiyat Endeksi %2 azaldı, Gıda Fiyat Endeksi %1,1 düştü

Temmuz 2024 döneminde Gıda Emtia Fiyatları Endeksi aylık bazda %1,1 oranında azalırken, Tarım Fiyatları Endeksi %2 oranında azalmıştır. Yıllık bazda değerlendirildiğinde ise Gıda Emtia Fiyatları Endeksi %8,1 oranında düşmüş, Tarım Fiyatları Endeksi ise %2,5 oranında artmıştır.

Emtia Endeksleri ve Temel Emtia Fiyatları

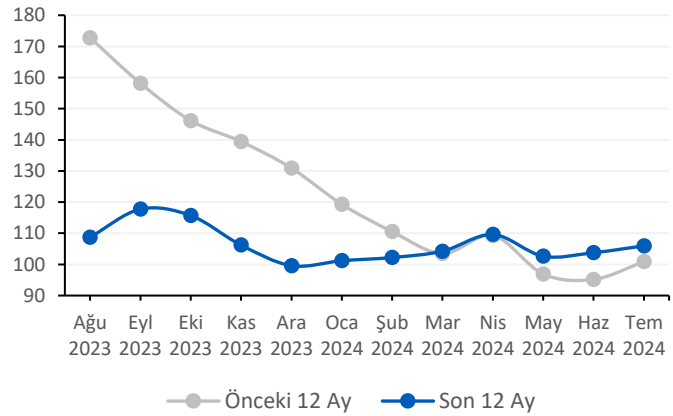
Ana grup emtia endeksleri ve temel emtia fiyatlarının Temmuz 2024 dönemi itibariyle değişimleri aşağıdaki tablolarda sunulmaktadır. “Yıllık” değişimler 2024 yılı Temmuz ayındaki değerlerin bir önceki yılın aynı ayına göre ortalama değişimini, “Aylık” değişimler ise 2024 yılı Temmuz ayındaki değerlerin bir önceki aya göre ortalama değişimini ifade etmektedir.

Enerji Fiyatları Endeksi

Yıllık: %4,1↑ Aylık: %0,6↑

Enerji fiyatları endeksi Temmuz 2024 döneminde aylık bazda %0,6 yükselmiştir. Endeks değeri bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında %4,1 daha yüksek seyretmektedir. Son 12 aylık veriler incelendiğinde endeks aylık bazda zirve noktasına 115 ile Eylül 2023 döneminde ulaşırken, 102,3 ile Aralık 2023 döneminde en düşük endeks değeri görmüştür.

Enerji Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

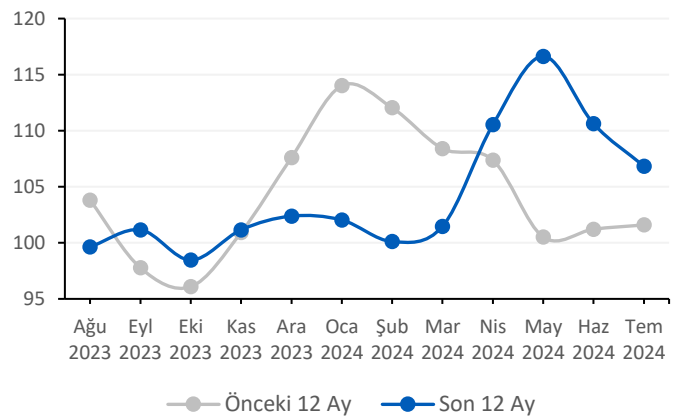

Metal Fiyatları Endeksi

Yıllık: %5,2↑ Aylık: %-3,4↓

Metal fiyatları endeksi Temmuz ayında bir önceki aya göre %3,4 oranında azalmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise fiyat endeksi değeri %5,2 daha yüksektir. Son 12 aylık dönemde en yüksek endeks değerine 116,6 ile Mayıs 2024 döneminde ulaşılırken, en düşük endeks değeri 98,5 ile Ekim 2023 döneminde gerçekleşmiştir.

Metal Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

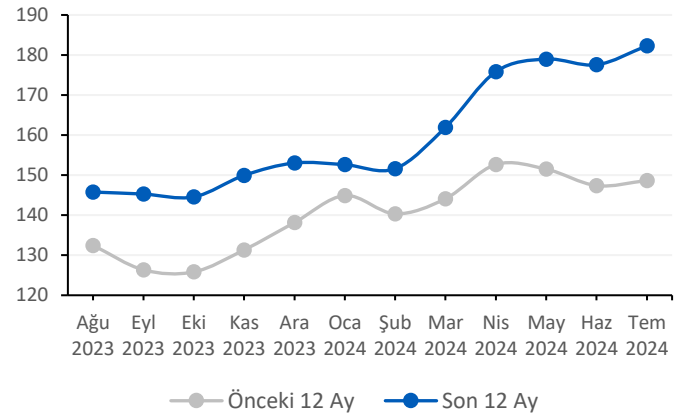

Değerli Metal Fiyatları Endeksi

Yıllık: %22,6↑ Aylık: %5,2↑

Değerli Metal fiyatları endeksi Temmuz ayında bir önceki aya göre %2,7 oranında artmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise fiyat endeksi değeri %22,6 daha yüksektir. Son 12 aylık dönemde en yüksek endeks değerine 182,3 ile Temmuz 2024 döneminde ulaşılırken, en düşük endeks değeri 144,6 ile Ekim 2023 döneminde gerçekleşmiştir.

Değerli Metal Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

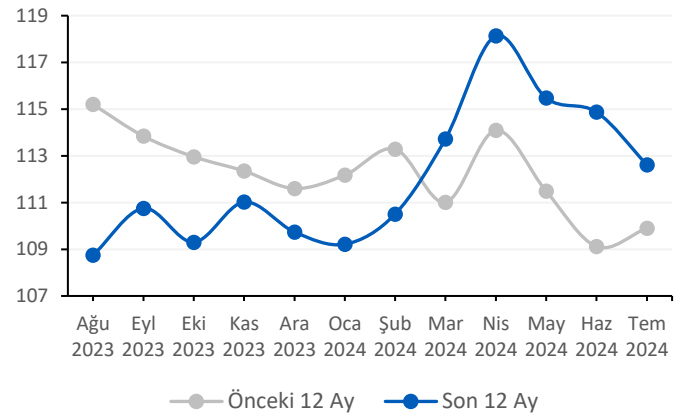

Tarım Fiyatları Endeksi

Yıllık: %2,5↑ Aylık: %-2,0↓

Tarım fiyatları endeksi Temmuz 2024 döneminde aylık bazda %2 düşmüştür. Endeks değeri bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında %2,5 daha yüksek seyretmektedir. Son 12 aylık veriler incelendiğinde endeks aylık bazda zirve noktasına 118,1 ile Nisan 2024 döneminde ulaşırken, 108,7 ile Ağustos 2023 döneminde en düşük endeks değeri görmüştür.

Tarımsal Emtia Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

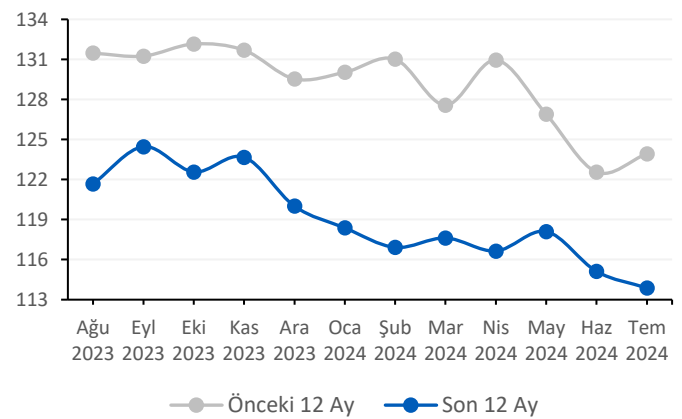

Gıda Fiyatları Endeksi

Yıllık: %-8,1↓ Aylık: %-1,1↓

Gıda fiyatları endeksi Temmuz 2024 döneminde aylık bazda %1,1 düşmüştür. Endeks değeri bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında %8,1 daha düşük seyretmektedir. Son 12 aylık veriler incelendiğinde endeks aylık bazda zirve noktasına 124,5 ile Eylül 2023 döneminde ulaşırken, 113,9 ile Temmuz 2024 döneminde en düşük endeks değeri görmüştür.

Gıda Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

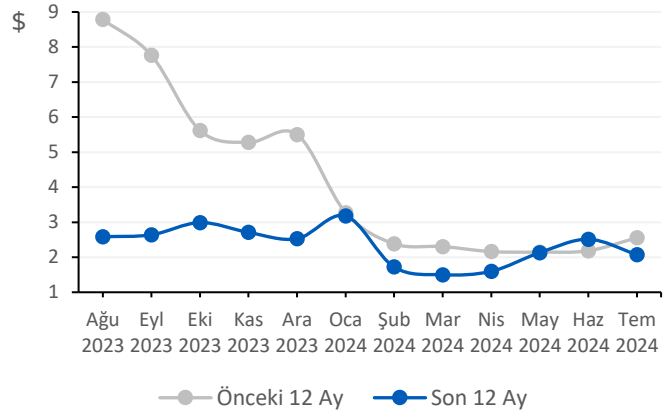

Doğalgaz Fiyatları

Yıllık: %-17,0↓ Aylık: %-17,4↓

Doğalgaz fiyatları Temmuz ayında bir önceki aya göre %17,4 oranında azalmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise aylık fiyatlar %18,8 daha düşüktür. Son 12 aylık dönemde en yüksek aylık ortalama fiyatlara 3,2 mmBtu/\$ ile Ocak 2024 döneminde ulaşılırken, en düşük ortalama fiyat 1,5 mmBtu/\$ ile Mart 2024 döneminde gerçekleşmiştir.

Doğalgaz Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (mmBtu/\$)

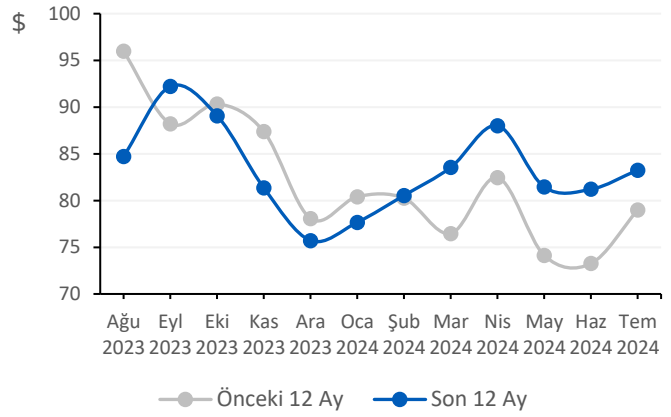

Petrol Fiyatları

Yıllık: %5,4↑ Aylık: %2,5↑

Temmuz ayında petrol fiyatları bir önceki aya göre %2,5 yükselmiştir. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %5,4 oranında daha yüksekte olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 92,2 varil/\$ ile Eylül 2023 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 75,7 varil/\$ ile Aralık 2023 döneminde gerçekleşmiştir.

Petrol Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (varil/\$)

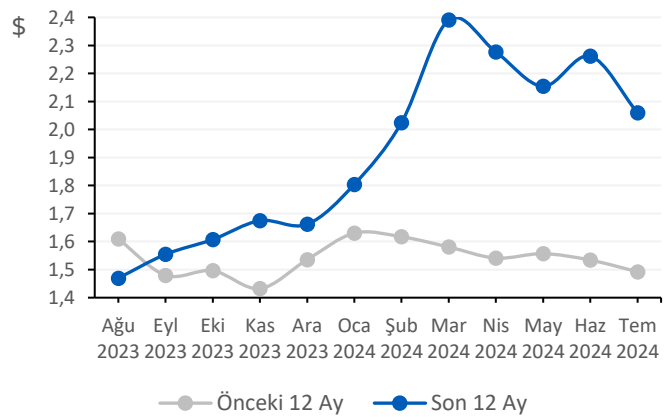

Kauçuk Fiyatları

Yıllık: %38,0↑ Aylık: %-8,9↓

Temmuz ayında kauçuk fiyatları bir önceki aya göre %8,9 düşmüştür. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %38 oranında daha yüksekte olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 2,4 kg/\$ ile Mart 2024 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 1,5 kg/\$ ile Ağustos 2023 döneminde gerçekleşmiştir.

Kauçuk Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (kg/\$)

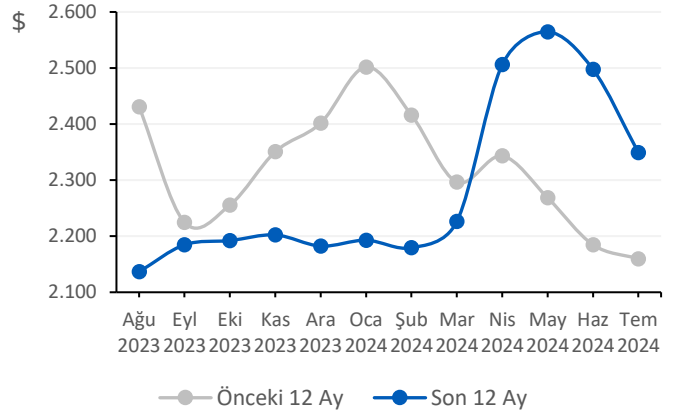

Alüminyum Fiyatları

Yıllık: %8,8↑ Aylık: %-5,9↓

Temmuz ayında alüminyum fiyatları bir önceki aya göre %5,9 düşmüştür. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %8,8 oranında daha yüksekte olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 2564,5 ton/\$ ile Mayıs 2024 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 2136,6 ton/\$ ile Ağustos 2023 döneminde gerçekleşmiştir.

Alüminyum Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (ton/\$)

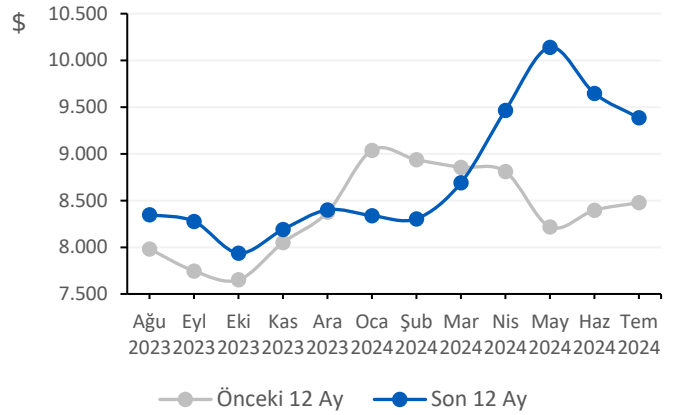

Bakır Fiyatları

Yıllık: %10,7↑ Aylık: %-2,7↓

Bakır fiyatları Temmuz ayında bir önceki aya göre %2,7 oranında azalmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise aylık fiyatlar %10,7 daha yüksektir. Son 12 aylık dönemde en yüksek aylık ortalama fiyatlara 10139,3 ton/\$ ile Mayıs 2024 döneminde ulaşılırken, en düşük ortalama fiyat 7937,2 ton/\$ ile Ekim 2023 döneminde gerçekleşmiştir. 2024'te arz talep dengesinde açılan makasla günlük fiyatı 20 Mayıs'ta kısa süreliğine 11.000 ton/\$'ı geçen bakır, talep miktarındaki düşüş ertesinde yeniden dengelenmektedir.

Bakır Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (ton/\$)

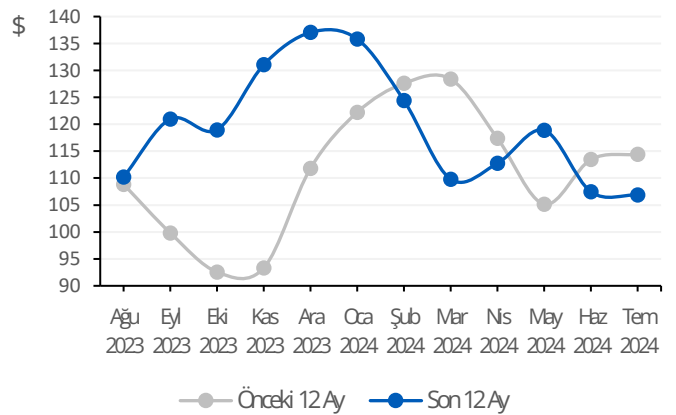

Demir Fiyatları

Yıllık: %-6,6↓ Aylık: %-0,6↓

Demir fiyatları Temmuz ayında bir önceki aya göre %0,6 oranında azalmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise aylık fiyatlar %6,6 daha düşüktür. Son 12 aylık dönemde en yüksek aylık ortalama fiyatlara 137,1 ton/\$ ile Aralık 2023 döneminde ulaşılırken, en düşük ortalama fiyat 106,9 ton/\$ ile Temmuz 2024 döneminde gerçekleşmiştir.

Demir Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (ton/\$)

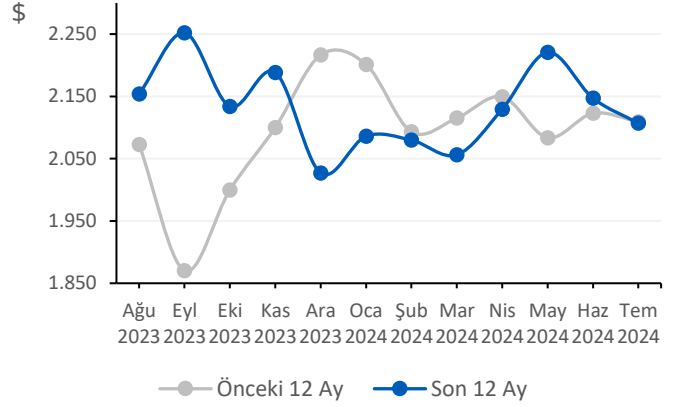

Kurşun Fiyatları

Yıllık: %-0,1↓ Aylık: %-1,9↓

Kurşun fiyatları Temmuz ayında bir önceki aya göre %1,9 oranında azalmıştır. Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında ise aylık fiyatlar %0,1 daha düşüktür. Son 12 aylık dönemde en yüksek aylık ortalama fiyatlara 2252,1 ton/\$ ile Eylül 2023 döneminde ulaşılırken, en düşük ortalama fiyat 2026,9 ton/\$ ile Aralık 2023 döneminde gerçekleşmiştir.

Kurşun Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (ton/\$)

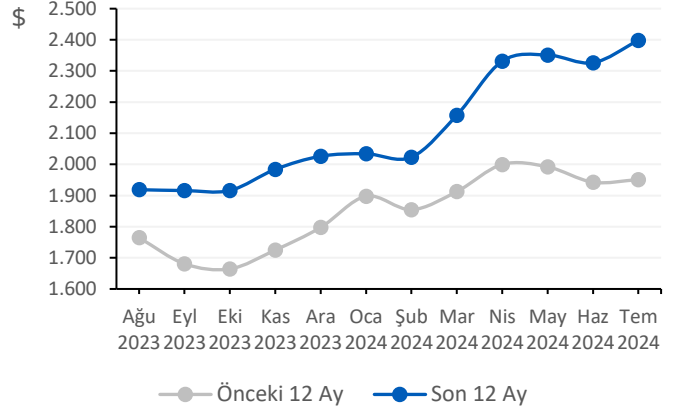

Altın Fiyatları

Yıllık: %22,9↑ Aylık: %3,1↑

Temmuz ayında altın fiyatları bir önceki aya göre %3,1 yükselmiştir. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %22,9 oranında daha yüksekte olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 2398,2 ons/\$ ile Temmuz 2024 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 1916 ons/\$ ile Eylül 2023 döneminde gerçekleşmiştir.

Altın Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (ons/\$)

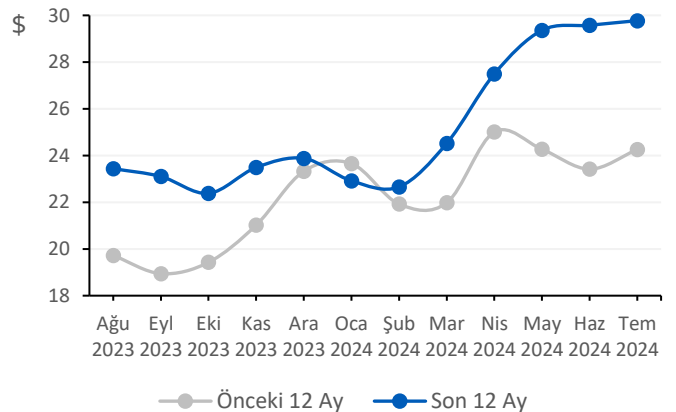

Gümüş Fiyatları

Yıllık: %22,7↑ Aylık: %0,7↑

Temmuz ayında gümüş fiyatları bir önceki aya göre %0,7 yükselmiştir. Fiyatlar yıllık bazda incelendiğinde bir önceki yıla göre %22,7 oranında daha yüksekte olduğu görülmektedir. Son bir yıllık dönemde ulaşılan en yüksek aylık ortalama fiyat 29,8 ons/\$ ile Temmuz 2024 olmuştur. Bu dönemde ortalama fiyatların aylık bazda en düşük noktası ise 22,4 ons/\$ ile Ekim 2023 döneminde gerçekleşmiştir.

Gümüş Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (ons/\$)

Ana Grup Emtia Endeksleri Değişimleri																		
Emtia Endeksleri	2010 Baz Yıl	2022				2023				Oca.- Tem. 2023 Ort.	Oca.- Tem. 2024 Ort.	Yıllık Ort. Değ. (%)	Tem. 2023	Tem. 2024	Yıllık Değ. (%)	Haz. 2024	Tem. 2024	Aylık Değ. (%)
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4									
Enerji	100	140,5	132,6	143,6	121,8	139,1	140,5	132,6	143,6	105,1	104,2	-0,8	100,9	106,0	5,0	103,8	106,0	2,1
Metal	100	163,4	125,4	142,3	128,3	150,5	163,4	125,4	142,3	106,5	106,9	0,4	101,6	106,8	5,2	110,6	106,8	-3,4
Değerli Metal	100	167,6	100,6	129,5	114,9	131,8	167,6	100,6	129,5	147,1	168,7	14,7	148,6	182,3	22,6	177,6	182,3	2,7
Tarım	100	138,8	101,5	131,8	112,3	131,1	138,8	101,5	131,8	111,6	113,5	1,7	109,9	112,6	2,5	114,9	112,6	-2,0
Gıda	100	111,1	111,5	143,1	112,2	129,5	111,1	111,5	143,1	127,6	116,7	-8,5	123,9	113,9	-8,1	115,1	113,9	-1,1

Kaynak: Dünya Bankası

Temel Emtia Fiyatları Değişimi																		
Değer: ABD Doları		2022				2023				Oca.- Tem. 2023 Ort.	Oca.- Tem. 2024 Ort.	Yıllık Ort. Değ. (%)	Tem. 2023	Tem. 2024	Yıllık Değ. (%)	Haz. 2024	Tem. 2024	Aylık Değ. (%)
Emtia	Birim	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4									
Doğalgaz*	mmBtu	4,6	7,5	7,9	5,5	2,7	2,2	2,6	2,7	2,4	2,1	-13,5	2,6	2,1	-18,8	2,5	2,1	-17,4
Petrol**	varil	96,6	110,1	96,4	85,3	79,1	76,6	85,3	82,1	78,0	82,2	5,4	79,0	83,3	5,4	81,2	83,3	2,5
Kauçuk	kg	2,07	2,06	1,62	1,49	1,61	1,54	1,51	1,65	1,56	2,14	36,7	1,49	2,06	38,0	2,26	2,06	-8,9
Alüminyum	ton	3.250	2.879	2.355	2.336	2.405	2.266	2.160	2.192	2.310	2.359	2,1	2.160	2.349	8,8	2.498	2.349	-5,9
Bakır	ton	9.985	9.521	7.758	8.025	8.944	8.474	8.368	8.176	8.676	9.139	5,3	8.477	9.385	10,7	9.648	9.385	-2,7
Demir	ton	142,5	137,7	105,7	99,2	126,1	112,0	115,2	129,0	118,4	116,6	-1,5	114,4	106,9	-6,6	107,5	106,9	-0,6
Kurşun	ton	2.325	2.196	1.976	2.105	2.137	2.119	2.172	2.116	2.125	2.118	-0,3	2.109	2.107	-0,1	2.147	2.107	-1,9
Altın	ons	1.873	1.874	1.726	1.729	1.888	1.978	1.929	1.976	1.936	2.232	15,3	1.951	2.398	22,9	2.326	2.398	3,1
Gümüş	ons	24,0	22,7	19,3	21,3	22,5	24,2	23,6	23,3	23,5	26,6	13,2	24,3	29,8	22,7	29,6	29,8	0,7

Kaynak: Dünya Bankası

*Doğalgaz fiyatları için ABD piyasa fiyatları kullanılmaktadır.

**Petrol fiyatları için Brent, WTI ve Dubai ham petrol fiyatlarının ortalaması kullanılmaktadır.

Notlar

- Emtia endeksleri: Ana emtia gruplarındaki fiyat değişimlerini kolayca takip edebilmek amacıyla emtia fiyatlarını belirli yüzdesel ağırlıkta gruplandırarak referans bir yıla göre fiyat seviyesini gösteren endekslerdir.
- Dünya Bankası tarafından emtia fiyatlarına ilişkin veriler <https://www.worldbank.org/en/research/commodity-markets> internet sitesinde yayınlanmakta ve düzenli olarak her ay güncellenmektedir.
- Dünya Bankası veritabanından alınan son aylara ilişkin veriler geçici olup ilerleyen dönemlerde revize edilebilmektedir.
- Ana Grup Emtia Fiyat Endekslerinin hesaplanmasında kullanılan emtialar aşağıda listelenmiştir.
 - Enerji Emtiaları Fiyat endeksi: ham petrol (%84), kömür (%4,7), doğal gaz (%10,8)
 - Tarım Emtiaları Fiyat Endeksi: gıda (%61,7), içecek (%12,9), tarımsal hammadde (%25,4)
 - Gıda Emtiaları Fiyat Endeksi: Tahıl (%28,2), bitki yağları (%40,8), diğer gıdalar (%31,0)
 - Metal Emtialar Fiyat Endeksi: alüminyum (%26,7), bakır (%38,4), demir cevheri (%18,9), kurşun (%1,8), nikel (%8,1), kalay (%2,1), çinko (%4,1)
 - Değerli Metal Emtiaları Fiyat Endeksi: altın (%77,8), gümüş (%18,9), platin (%3,3)
- Endeks hesaplamalarında kullanılan fiyatlar çeşitli uluslararası kaynaklardan sağlanmaktadır. Örnek: doğal gaz fiyatları için Bloomberg, Thomson Reuters, The Wall Street Journal ve Dünya Bankası kaynaklarından "Natural Gas (U.S.), spot price at Henry Hub, Louisiana spot prices" piyasa verileri kullanılmaktadır.
- Aylık fiyatlar haftalık ve günlük fiyatların ortalaması alınarak, dönemsel fiyatlar ise aylık fiyatların ortalaması alınarak hesaplanmaktadır.

Hint-Pasifik Tedarik Zinciri Stratejileri*

Çalışma İçeriği

Küresel Tedarik Zincirlerindeki Değişimler	34
Küresel Değer Zincirleri ve Hint-Pasifik Bölgesi	34
Hint-Pasifik Bölgesi ve Stratejik Önemi	35
Bölgesel Entegrasyonlar	35
Çin'in Küresel Tedarik Zincirlerindeki Rolü ve Ticaret Çeşitliliği.....	41
ABD'nin Hint-Pasifik Stratejisi	43
Avrupa Birliği'nin Hint-Pasifik Stratejisi	45
Birleşik Krallık Hint-Pasifik Stratejisi	47
Japonya Hint-Pasifik Stratejisi	47

Küresel Tedarik Zincirlerindeki Değişimler

Küresel ekonomide, tedarik zincirlerinin farklı destinasyonlara taşınması ve çeşitlendirilmesiyle önemli bir değişim yaşanmaktadır. Ancak bu yeni bir olgu değil; 2008 mali krizi de dahil olmak üzere küresel olaylar halihazırda tedarik zincirlerindeki derin zayıflıkları ortaya çıkararak ülkeleri/şirketleri yeniden strateji oluşturmaya teşvik etmiştir. Bununla birlikte, son yıllarda bu eğilimler; COVID-19 salgını, artan jeopolitik gerilimler ve küresel tedarik zincirindeki aksaklıklar nedeniyle hızlanmıştır. Bu durum, ülkelerin/şirketlerin maliyet ve verimlilik yerine esnekliğe ve çeşitliliğe daha fazla öncelik vermesine yol açarak, onları üretim ve kaynak arayışlarında yeni yollara yönlendirmiştir.²³

Ulus ötesi şirketler üretim maliyetlerini düşürmek için küresel değer zincirlerini (KDZ) geliştirmiştir. Küresel değer zinciri (KDZ) unsurlarının ticaretteki önemi, ülkelerin katma değer yaratma sürecinde nasıl etkili olduklarını şekillendirmelerinden kaynaklanmaktadır. Parça ve bileşenlerin tedarikinde giderek artan rol, özellikle de destekleyici inovasyon politikalarıyla birlikte kullanıldığında, ülkelerin üretime kattığı değer in yükselmesine yardımcı olmaktadır. KDZ'ler için Avrupa Birliği tek pazarı ve aynı zamanda Asya tedarik zincirinde Çin ile iç içe olan ASEAN gibi ilgili bölgeler bulunmaktadır.²⁴

Küresel Değer Zincirleri ve Hint-Pasifik Bölgesi

KDZ'lerin boyutu 2008'de küresel mali kriz sırasında zirveye ulaşmış ve o zamandan bu yana küçülmüştür. Gelişmekte olan ekonomilerin, ticaret ve yatırım politikalarının serbestleştirilmesi yoluyla ucuz işgücü piyasalarının avantajlarından yararlanma olanağı yakalaması üretkenliklerinin artmasına ve zenginlik yaratmalarına yol açmıştır. Bu, Doğu Avrupa'dan Çin'e kadar gelmiş ve Vietnam'la birlikte Asya bölgesinde etkisini göstermiştir. Bu nedenle Hint-Pasifik bölgesini değerlendirirken ülkelerin ekonomilerinde değer zincirine katılımlarının etkisi olduğunu da vurgulamak gerekmektedir.

Hint-Pasifik'in kilit ekonomilerinin KDZ'lere katılımları 2016 yılındaki toparlanmadan önce durağanlaşmıştır. Toparlanma hızı da ülkeler arasında farklılık göstermektedir. Avustralya'nın küresel değer zincirlerine entegrasyonu

²³ Asia Society Policy Institute [2](#)

²⁴ ERIA Research Project Report (2022). Regional Integration in Indo Pacific: Connectivity Cooperation, and New Supply Chain Linkages [2](#)

oldukça hızlı ilerlerken Hindistan, ABD ve Japonya gibi ülkeler onu takip etmektedir. Birçoğu IPEF (Indo-Pacific Economic Framework-Hint-Pasifik Ekonomik Çerçevesi) üyesi olan ASEAN üyelerinde de benzer eğilimler görülmektedir ancak küresel değer zincirlerine entegrasyon düzeyleri tüm Hint Pasifik üyelerinden çok daha yüksektir.

Hint-Pasifik Bölgesi ve Stratejik Önemi

Hint-Pasifik bölgesi jeopolitik öneminin de artmasıyla birlikte tedarik zincirlerinde yaşanan değişimin de en görünür olduğu bölgelerden biri haline gelmiştir. Hint-Pasifik bölgesi, Doğu Afrika kıyılarından Pasifik Adaları'na kadar uzanan geniş bir alanı kapsayarak, küresel ekonomi ve ticaret dinamiklerinde önemli bir rol oynamakta olan stratejik öneme sahip bir bölgedir. Küresel nüfusun %65'ini barındırmaktadır. Söz konusu alan, gezegenin yüzey alanının %44'ünü kaplamakta ve küresel GSYİH'nin %62'sini üretmektedir. Aynı zamanda dünya mal ticaretinin %46'sını oluşturmaktadır.²⁵ Bu bölge, sadece yoğun nüfusu değil aynı zamanda mineraller ve balık gibi pek çok ülke ekonomisi için hayati öneme sahip doğal kaynaklar açısından zengindir. Hint-Pasifik bölgesinin stratejik deniz rotaları, küresel ticaret ve bölgesel güvenlik açısından büyük öneme sahiptir.²⁶

Hint-Pasifik hızla ekonomik dinamizmin ve stratejik mücadelenin küresel merkezi haline gelmektedir. Dünyanın en büyük ekonomilerinden Çin, Hindistan ve Japonya bu bölgededir. 2040 yılına gelindiğinde bölgenin ABD'nin küresel ekonomideki payının iki katından fazlasını temsil etmesi beklenmektedir. 2030 yılına kadar küresel orta sınıfın üçte ikisinin bu bölgede yaşayacağı öngörülmektedir.

Bölgenin ekonomik dinamizmi ve nüfus artışı; eğitim, sağlık hizmetleri, gıda, tarım ve balıkçılık, doğal kaynaklar ve kritik mineraller, enerji, finansal hizmetler, gelişmiş imalat ve yeşil altyapıya olan talebi artmaktadır. Yalnızca altyapı sektöründe Hint-Pasifik'te stratejik yatırımlar ve ortaklıklar için tahmini 2,1 trilyon dolarlık bir fırsat olduğu ifade edilmektedir.²⁷

Hint-Pasifik coğrafi sınırları nedeniyle stratejik zorlukların olduğu bir bölgedir. Dünyanın en büyük ekonomilerinin ev sahibi olmakla birlikte dünyanın en büyük askeri güçlerini de barındırmaktadır. Dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden biri olan ve Hint-Pasifik'teki en büyük ikinci askeri harcamaya sahip olan Hindistan'ın, ABD'nin Çin'in yükselişine karşı koyma çabaları açısından hayati önem taşıdığı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda Çin, ABD ve Hindistan bölgenin en önemli üç stratejik oyuncusu olarak görülmektedir.²⁸

Kaynak: The Asia Today

²⁵ Indo-Pacific cooperation: what do trade simulations indicate? [↗](#)

²⁶ The Indo-Pacific's maritime choke points: Sunda and Lombok [↗](#)

²⁷ Government of Canada, Canada's Indo-Pacific Strategy [↗](#)

²⁸ EU Parliament, European Parliamentary Research Service, Geopolitics in the Indo-Pacific: Major players' strategic perspectives [↗](#)

Bölgesel Entegrasyonlar

Trans-Pasifik Ortaklığı için Kapsamlı ve Aşamalı Anlaşması

Trans-Pasifik Ortaklığı için Kapsamlı ve Aşamalı Anlaşması (CPTPP) geçmişte Trans-Pasifik Ortaklığı (TPP) olarak bilinen çok taraflı bir serbest ticaret anlaşmasının genişletilmiş bir devamı olarak ifade edilebilmektedir. ABD'nin 2017 yılında Trump yönetimi esnasında müzakerelerinden çekildiği TPP, geri kalan üyeleri tarafından mutabakatı hayatta tutmak adına CPTPP olarak yeniden düzenlenmiştir. Avustralya, Brunei, Şili, Japonya, Kanada, Malezya, Meksika, Yeni Zelanda, Peru, Singapur ve Vietnam taraf ülkelerdir. 2023 yılında CPTPP tarafları, Birleşik Krallık ile bir Katılım Protokolü imzalayarak Birleşik Krallık'ı ilk ve tek başarılı katılım adayı olarak kabul etmiştir. CPTPP, tüm üyelerinin ve Birleşik Krallık'ın ilgili onay süreçlerini tamamlamasının ardından; anlaşmanın, 2024'ün ikinci yarısında Birleşik Krallık için yürürlüğe girmesi öngörülmektedir. 2024 yılı Mart ayı itibarıyla Anlaşmaya başvuru yapan diğer ülkeler ise; Çin Halk Cumhuriyeti, Tayvan, Ekvador, Kosta Rika, Uruguay ve Ukrayna'dır. Ancak bu ülkelerin üyelik süreçlerine dair resmi bir ilerleme henüz söz konusu değil.

Japonya, TPP'ye katılan son ülkelerden olmasına ve iç siyasette bu konudaki ciddi muhalefete rağmen; ABD TPP'den ayrıldığından beri TPP'nin bir arada kalmasında ve CPTPP'ye önyak olmasında önemli bir rol oynamıştır. Zamanla Japonya'nın anlaşmadaki rolü ve CPTPP ilkeleri, ülkenin dış ticaret vizyonunun da önemli bir parçası haline gelmiştir. Şu anda ülke, CPTPP'yi bölgedeki stratejik çıkarlarının ayrılmaz bir parçası olarak görmektedir. Japonya'nın anlaşmada üstlendiği aktif rolün ABD ile olan ilişkilere zarar vereceği kaygısı da boşta çıkmış gibi görünmektedir.

ABD iç siyasetindeki tarafların CPTPP'ye yeniden katılım sağlama gibi bir gündeminin olmadığını ve yakın zamanda da yeniden katılımın çok muhtemel görünmediğini belirtilmektedir. Bu konuda ABD içerisindeki paydaşların da lobicilik faaliyetleri yürütmek için güçlü bir motivasyonu olmaması ve konuyla ilgili ABD'li politikacıların ve devlet görevlilerinin CPTPP'nin ciddi güncellemelere ihtiyacı olduğu görüşü de ABD'nin anlaşmaya yeniden katılmayı değerlendirmesinin önündeki önemli engellerdendir.

Anlaşma çerçevesinde en çok tartışma yaratan konulardan biri ise Çin Halk Cumhuriyeti'nin (ÇHC) ve Tayvan'ın bir hafta ara ile anlaşmaya başvuru yapması olmuştur. ÇHC'nin CPTPP'ye üyelik başvurusunun sebepleri hakkında çeşitli spekülasyonlar olduğu değerlendirilmektedir. Bunlara ek olarak ÇHC'nin, özellikle fikri mülkiyet hakları, özel kurumlara sağlanan teşvikler ve dijital ticaret düzenlemeleri konularında mevcut CPTPP kurallarına uyum sağlamasının kısa ve orta vadede mümkün görünmediği ifade edilmektedir. Tayvan ve ÇHC üyelik başvurularının kararları bölgedeki jeopolitik çıkar ilişkileri doğrultusunda şekillenebilir. Ayrıca, CPTPP üyeleri bu başvurular hakkında, üzerinden 2 yıldan uzun süre geçmiş olmasına rağmen, sessizliğini korumaktadır. Tayvan'daki ekonomik ve politik düzen, CPTPP serbest ticaret kuralları ile çok daha yakın görünse de adanın uluslararası statüsünün belirsizliği ve üye devletlerin ÇHC ile olan ticari ilişkilerini zedelemekten çekinmesi Tayvan'ın başvurusunun önündeki en büyük engel olarak belirtilmektedir.

Hint-Pasifik Ekonomik Çerçevesi

2022 yılında Mayıs ayında ABD ve 13 ülke, Biden yönetiminin bölgedeki ilk büyük ticari ve ekonomik girişimi olan Hint-Pasifik Ekonomik Çerçevesini (IPEF) başlatmıştır. Ortak ülkeler arasında Avustralya, Brunei, Fiji, Hindistan, Endonezya, Japonya, Malezya, Yeni Zelanda, Filipinler, Singapur, Güney Kore, Tayland ve Vietnam bulunmaktadır. Çerçeve geleneksel bir serbest ticaret anlaşması (STA) olarak tasarlanmamıştır. IPEF; ticaret, tedarik zinciri, temiz ekonomi ve adil ekonomi olmak üzere dört başlıkta yüksek standartlı taahhütler oluşturmayı amaçlamaktadır. Her bir başlık ayrı bir potansiyel anlaşma olarak tasarlanmıştır. Başlıklar için müzakerelerin farklı hızlarda ilerleyerek farklı hızlarda sonuçlanması böylelikle mümkün olabilmektedir.

Tedarik zinciri anlaşması IPEF müzakerelerinin önemli bir sonucudur. Bu anlaşmanın ana hatları 2023 yılı Mayıs ayında Cakarta'da müzakerelerin tamamlanmasının ardından ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından yayınlanmıştır.²⁹

²⁹ Peterson Institute for International Economics [2](#)

IPEF kapsamındaki anlaşma, tedarik kesintilerini öngörmek ve hafifletmek için eylemleri koordine etmeyi, akut tedarik zinciri krizlerine daha etkili ve hızlı bir şekilde yanıt vermenin yollarını geliştirmeyi vaat etmektedir. Bunların ötesinde, IPEF üyeleri, müzakereleri birbirleriyle ekonomik faaliyetler ve yatırımlar için yeni girişimleri teşvik etmek üzere kullanmaktadır. IPEF ortakları, 2024 yılı Eylül ayında Bangkok'ta ticaret, iklim değişikliği ve enerji dönüşümü, adil vergilendirme, kara para aklamanın önlenmesi ve rüşvetle mücadele çabalarıyla ilgili ortak kaygılar üzerine müzakereleri ilerletmek üzere bir araya gelecekler. IPEF içi artan ticaret ve iş birliği, tedarik zincirlerini çeşitlendirme ve riski azaltma hedeflerini desteklemektedir. ABD için IPEF'in bir hedefi, Çin'e olan bağımlılığı azaltmak için Asya'da güvenilir ortaklardan oluşan bir ağ kurmaktır.

ABD Ticaret Temsilciliği Ofisi (USTR) 15 Mart 2024 tarihinde Adil Ekonomi Anlaşması'nın daha geniş hükümlerini kamuya açıklamıştır. Anlaşma daha şeffaf, öngörülebilir bir ticaret ve yatırım ortamı yaratma çabalarının ilerletilmesini amaçlamaktadır. Teklif edilen anlaşmanın özellikle yolsuzlukla mücadelenin ve iş yasalarını uygulamanın işçileri nasıl güçlendirebileceğini yansıttığı ifade edilmektedir.

Peterson Enstitüsü'nün 2010 yılından 2021'e kadar ikili ticaret akışlarından elde edilen verilere dayanarak yaptığı analize göre, IPEF çeşitlendirme hedeflerinin uzun vadeli piyasa eğilimlerine ters düştüğüne dair kanıtlar bulunmaktadır. IPEF ülkeleri artık on yıl öncesine göre daha küçük ithalat kaynaklarına ve ihracat destinasyonlarına daha fazla güvenmektedir. Ortaklar arasındaki ithalat ve ihracat kalıpları, özellikle de üretim için alternatif alanlar olarak ortaya çıkan orta gelirli ülkeler için çok daha az çeşitlilik göstermektedir.

Çalışmada sunulan veriler, Biden yönetiminin IPEF ortaklarıyla bağları güçlendirme ve onları Pekin'den uzaklaştırma çabalarına rağmen, bu ülkelerin Çin ile ekonomik bağlara giderek daha fazla bağımlı hale geldiğini de göstermektedir. Aslında Çin, Brunei hariç tüm IPEF ülkelerinin en büyük ithalat kaynağı ve aynı zamanda yarısı için de en büyük ihracat hedefidir. 2021 yılında IPEF ülkeleri ortalama olarak ithalatlarının %30'undan fazlasını Çin'den almakta ve ihracatlarının neredeyse %20'sini Çin'e göndermekteydi. Bu rakamlar, 2010 yılından bu yana Çin'in ithalatında %40'ın üzerinde, ihracatında ise neredeyse %45'lik ortalama artışı yansıtmaktadır.

IPEF ülkelerinin ihracat değerlerine aşağıdaki tablolarda yer verilmektedir. Ülkelerin zaman içerisinde yükselen bir trend seyrettiği tablodan görülebilmektedir.

IPEF ülkelerinin ihracat değerleri										
İhracatçılar/ İhracat Değeri (milyar \$)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ABD	1.577,6	1.619,7	1.503,3	1.451,5	1.547,2	1.665,7	1.642,8	1.424,9	1.754,3	2.062,9
Japonya	715,1	690,2	625,0	645,6	698,0	738,2	705,8	641,0	757,5	752,1
Güney Kore	559,6	573,1	526,9	495,5	573,7	605,2	542,3	512,8	644,4	683,6
Singapur	419,9	415,4	346,6	329,9	373,1	412,1	390,4	373,9	457,7	515,1
Hindistan	336,6	317,5	263,9	261,0	295,9	324,0	323,3	275,5	394,8	452,7
Avustralya	256,7	252,7	191,3	189,4	229,7	254,5	272,6	254,5	345,6	402,2
Vietnam	132,0	150,2	162,0	176,6	215,1	243,7	264,6	281,4	335,8	370,9
Malezya	228,3	234,1	200,9	189,9	217,7	247,5	238,2	233,6	299,3	353,1
Endonezya	182,6	176,0	150,3	144,5	168,8	180,2	167,7	163,3	231,6	292,0
Tayland	228,5	227,6	211,2	213,6	235,9	249,9	245,4	229,3	267,5	284,1
Filipinler	56,7	61,8	58,6	56,3	63,2	67,5	70,3	63,9	74,6	78,9
Yeni Zelanda	39,4	41,6	34,3	33,8	37,0	38,4	38,2	37,5	43,4	44,0
Brunei Sultanlığı	11,4	10,5	6,3	4,7	5,6	6,5	7,2	6,6	10,6	14,2
Fiji	1,1	1,4	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	0,8	0,8	1,1
Toplam	4.745,7	4.772,0	4.281,6	4.192,9	4.661,9	5.034,4	4.909,8	4.499,0	5.617,9	6.306,9

Kaynak: ITC, Trademap

IPEF ülkelerinin ithalatına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir. Ülkelerin geçtiğimiz on yıl içerisinde ithalatlarının da arttığı görülebilmektedir.

IPEF ülkelerinin ithalat değerleri										
İthalatçılar/ İthalat Değeri (milyar \$)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ABD	2.334,68	2.326,59	2.410,86	2.315,89	2.249,11	2.406,08	2.609,13	2.563,54	2.406,93	2.935,31
Japonya	886,03	833,17	812,18	648,44	608,07	672,10	749,09	720,96	634,68	773,72
Hindistan	488,98	466,05	459,37	390,80	356,69	443,85	509,27	478,88	367,98	570,40
Güney Kore	519,58	515,56	525,56	436,55	406,06	478,41	535,17	503,26	467,54	615,03
Singapur	379,90	373,09	366,09	296,77	283,05	327,49	370,94	359,01	328,82	406,91
Vietnam	113,78	132,03	147,84	165,78	174,98	213,22	236,87	253,44	261,31	330,75
Tayland	247,58	250,71	227,93	202,06	195,70	225,00	251,10	240,14	208,62	269,10
Malezya	196,20	205,81	208,82	176,60	168,78	195,08	217,66	204,99	189,56	238,32
Avustralya	251,22	234,07	228,86	201,21	189,22	221,11	227,70	214,27	202,28	248,89
Endonezya	191,69	186,63	178,18	142,69	135,65	156,93	188,71	171,28	141,62	195,69
Filipinler	65,35	65,71	67,72	70,19	85,94	98,48	115,12	112,91	90,76	124,39
Yeni Zelanda	38,24	39,62	42,51	36,76	35,99	40,14	43,82	42,32	37,06	49,59
Brunei Sultanlığı	3,57	3,61	3,60	3,24	2,67	3,08	4,12	5,10	5,32	7,24
Fiji	2,25	2,83	3,25	2,08	2,31	2,42	2,74	2,79	1,73	2,12
Toplam	5.719,04	5.635,46	5.682,77	5.089,06	4.894,22	5.483,39	6.061,45	5.872,89	5.344,21	6.767,48

Kaynak: ITC, Trademap

Hint Okyanusuna Kıyıdaş Ülkeler Birliği

Hint Okyanusuna Kıyıdaş Ülkeler Birliği (Indian Ocean Rim Association-IORA) 7 Mart 1997 tarihinde kurulmuş hükümetlerarası bir kuruluştur. Amacı, 23 üye ülke ve 12 diyalog ortağı aracılığıyla Hint Okyanusu bölgesinde bölgesel iş birliğini ve sürdürülebilir kalkınmayı güçlendirmektir. Üye ülkeler Yemen, Tanzanya, Bangladeş, Komorlar, Fransa, Hindistan, Endonezya, Sri Lanka, Güney Afrika, Tayland, Avustralya, İran, Kenya, Madagaskar, Malezya, Maldivler, Morityus, Birleşik Arap Emirlikleri, Mozambik, Umman, Seyşeller, Singapur ve Somali'dir. Diyalog ortakları ise Çin, Mısır, Avrupa Birliği, Suudi Arabistan, Almanya, İtalya, Güney Kore, Japonya, Rusya Federasyonu, Türkiye, Birleşik Krallık ve ABD'dir. Hint Okyanusu dünyadaki konteyner gemilerinin yarısına, dökme yük trafiğinin üçte birine ve petrol sevkiyatlarının üçte ikisine ev sahipliği yaparak uluslararası ticaret ve taşımacılıkta önemli bir konuma sahiptir. Birliğe üye devletler yaklaşık 2,7 milyarlık bir nüfusu temsil etmektedir. Bölgeler, nüfusları ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri açısından birbirlerinden farklılık göstermektedir. Ayrıca her biri kendi bölgesel gruplarına sahip olan bir dizi alt bölgeye (ASEAN, GCC) de ayrılabilir.

IORA üye ülkelerinin GSYH'leri değişiklik göstermektedir. En yüksek GSYH'ye sahip olan ülkeler Fransa Hindistan ve Avustralya olarak öne çıkmaktadır. Üye ülkelerin toplam GSYH'leri küresel GSYH'den %12,3 pay almaktadır.

IORA üye ülkelerinin GSYH Değerleri (milyar \$)										
IORA Üye Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Avustralya	1577,3	1468,6	1351,8	1207,6	1326,9	1429,7	1394,7	1330,4	1559,0	1693,0
Bangladeş	150,0	172,9	195,1	265,2	293,8	321,4	351,2	373,9	416,3	460,2
Birleşik Arap Emirlikleri	400,2	414,1	370,3	369,3	390,5	427,0	418,0	349,5	415,2	507,1
Endonezya	912,5	890,8	860,9	931,9	1015,6	1042,3	1119,1	1059,1	1186,5	1319,1
Fransa	2811,9	2856,0	2439,2	2473,0	2595,2	2791,0	2728,9	2647,4	2959,4	2779,1
Güney Afrika	400,9	381,2	346,7	323,6	381,4	405,3	389,3	338,3	420,1	405,3
Hindistan	1856,7	2039,1	2103,6	2294,8	2651,5	2702,9	2835,6	2671,6	3150,3	3416,6
İran	492,8	460,4	408,2	458,0	486,6	329,7	283,6	239,7	359,1	413,5
Kenya	61,7	68,3	70,1	74,8	82,0	92,2	100,4	100,7	109,7	113,4
Komorlar	1,1	1,1	1,0	1,0	1,1	1,2	1,2	1,2	1,3	1,2
Madagaskar	12,4	12,5	11,3	11,8	13,2	13,8	14,1	13,1	14,6	15,3
Maldivler	3,3	3,7	4,1	4,4	4,8	5,4	5,7	3,7	5,3	6,2
Malezya	323,3	338,1	301,4	301,3	319,1	358,8	365,2	337,5	373,8	407,0
Morityus	12,3	13,1	12,0	12,6	13,7	14,7	14,4	11,4	11,5	12,9
Mozambik	17,2	18,0	16,2	12,1	13,3	15,0	15,5	14,2	16,2	18,4
Seyşeller	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6	1,2	1,3	1,6
Singapur	307,6	314,9	308,0	319,0	343,3	376,9	376,8	348,4	423,8	466,8
Somali	5,8	6,5	7,0	7,4	8,3	8,3	9,4	9,2	9,8	10,4
Sri Lanka	77,0	82,5	85,1	88,0	94,4	94,5	89,0	84,4	88,5	74,4
Tanzanya	45,6	50,0	47,4	49,8	53,3	57,0	61,0	66,1	70,7	75,7
Tayland	420,3	407,3	401,3	413,4	456,4	506,8	544,0	500,5	505,6	495,4
Umman	89,9	92,7	78,7	75,1	80,9	91,5	88,1	75,9	88,2	114,7
Yemen	40,4	43,2	42,4	31,3	26,8	21,6	-	-	-	-
IORA Toplam (trilyon \$)	10,0	10,1	9,5	9,7	10,7	11,1	11,2	10,6	12,2	12,8
Dünya (trilyon \$)	77,7	79,8	75,3	76,5	81,5	86,5	87,8	85,3	97,2	100,9

Kaynak: Dünya Bankası

IORA ülkelerinin 2013-2022 yılları arasındaki toplam ihracat değerlerine bakıldığında çoğunlukla stabil seyrettiği görülmüş de 2021 ve 2022 yıllarında anlamlı bir artış yaşandığı görülmektedir. En çok ihracat gerçekleştiren ülkeler Fransa, Singapur ve Hindistan olarak öne çıkmaktadır. IORA ülkelerinin toplam ihracatı dünya ihracatının %15'ini temsil etmektedir. Üye ülkelerin hepsinin 2023 ihracat değerinin bildirmemiş olmasından ötürü ulaşılabilen veriler çeyreklik bazda ayrıca Tablo.3'te verilmektedir. 2023 yılı çeyreklik verilere bakıldığında mevcut durumda en çok ihracat gerçekleştiren ülkeler Fransa, Singapur ve Avustralya olarak öne çıkmaktadır.

IORA üye ülkelerinin 2013-2022 ihracat değerleri										
İhracatçılar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dünya (Trilyon \$)	18,86	18,86	16,42	15,92	17,56	19,33	18,76	17,51	22,14	24,61
Fransa	567,99	569,41	495,44	490,43	524,18	569,76	556,55	476,08	570,84	606,85
Singapur	419,93	415,42	346,64	329,85	373,06	412,08	390,39	373,91	457,75	515,08
Hindistan	336,61	317,54	263,89	260,96	295,86	324,00	323,25	275,49	394,81	452,68
Avustralya	256,68	252,68	191,32	189,39	229,72	254,53	272,58	254,53	345,60	402,17
Birleşik Arap Emirlikleri	371,22	343,04	300,48	295,05	313,55	321,01	315,94	335,30	425,16	353,80
Malezya	228,32	234,13	200,89	189,86	217,72	247,49	238,16	233,55	299,29	353,15
Endonezya	182,55	176,04	150,28	144,49	168,81	180,22	167,68	163,31	231,59	291,98
Tayland	228,53	227,57	211,18	213,56	235,87	249,92	245,38	229,28	267,49	284,11
Güney Afrika	95,06	92,59	81,79	76,59	89,56	95,18	90,42	85,69	123,73	123,61
Umman	55,50	53,22	31,93	30,01	32,90	41,76	38,72	33,48	44,59	88,11
İran	92,12	90,33	60,04	78,27	91,74	96,62	48,65	41,04	75,14	80,90
Bangladeş	24,54	0,00	31,73	38,61	40,93	45,59	47,69	42,89	54,85	67,50
Sri Lanka	10,00	11,30	10,44	10,55	11,74	0,00	11,97	10,71	13,33	12,77
Mozambik	4,02	4,73	3,23	3,35	4,69	5,16	4,72	3,46	5,11	8,20
Kenya	5,83	6,11	5,93	5,70	5,75	6,05	5,84	6,03	6,74	7,39
Tanzanya	4,41	5,70	5,85	4,40	4,09	3,80	4,93	5,98	6,39	6,82
Madagaskar	1,63	2,21	1,96	2,17	2,81	3,00	2,56	1,96	2,72	3,51
Yemen	7,13	2,42	0,51	0,94	2,34	1,67	1,62	1,63	2,20	2,02
Morityus	2,34	2,66	2,46	2,20	2,09	1,98	1,87	1,55	1,68	1,38
Sejšeller	0,57	0,55	0,48	0,49	0,59	0,86	0,84	0,35	0,41	0,58
Somali	0,64	0,71	0,69	0,63	0,43	0,49	0,58	0,48	0,51	0,54
Maldivler	0,17	0,14	0,14	0,14	0,20	0,18	0,16	0,16	0,15	0,16
Komorlar	0,02	0,03	0,02	0,03	0,04	0,05	0,05	0,02	0,03	0,07
IORA Toplam (Trilyon \$)	2,90	2,81	2,40	2,37	2,65	2,86	2,77	2,58	3,33	3,66

Kaynak: Dünya Bankası

IORA ülkelerinin dünya ihracatından aldığı pay									
2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
15,36	14,89	14,60	14,87	15,08	14,80	14,77	14,72	15,04	14,89

Kaynak: ITC, Trademap

IORA üye ülkelerinin 2023 yılı ihracat değerleri				
İhracatçılar	Q1-2023	Q2-2023	Q3-2023	Q4-2023
Fransa	161,80	164,26	148,77	159,47
Singapur	119,17	114,32	118,79	123,01
Avustralya	97,44	93,82	87,66	91,98
Malezya	80,78	77,00	76,95	77,96
Tayland	69,65	70,04	70,41	69,66
Endonezya	67,06	61,59	63,61	66,54
Güney Afrika	27,29	27,66	27,76	27,76
Madagaskar	0,86	0,90	0,79	0,68
Kenya	1,68	0,00	0,00	0,00
Sejšeller	0,11	0,15	0,15	0,00
Hindistan	114,66	104,12	107,42	0,00
IORA Toplam	740,52	713,85	702,32	617,04

Kaynak: ITC, Trademap

Türkiye'nin 2013-2022 yılları arasında IORA ülkelerine toplam ihracatı Tablo 7'de gösterilmektedir. Türkiye'nin ihracat değerleri 18 ile 28 milyar dolar arasında değişmektedir. Türkiye, IORA üye ülkelere 2022 yılında yaklaşık 28 milyar dolar ihracat gerçekleştirmiştir. 2013-2022 yılları arasında Türkiye'nin IORA ülkelerine toplam ihracatının dalgalı da olsa yükselen bir trend izlediği söylenebilir. Türkiye'nin ihracatında bu ülkelerin ihracatının toplam payı 2022 itibarıyla %11 seviyesindedir. Türkiye'nin üye ülkeler içinde en çok ihracat gerçekleştirdiği ülkeler Fransa, Birleşik Arap Emirlikleri ve İran olarak öne çıkmaktadır.

Türkiye'nin IORA üye ülkelere ihracatı										
İhracatçılar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dünya	161,48	166,50	143,84	142,61	156,99	167,92	180,87	169,66	225,26	254,17
Fransa	6,65	6,86	5,85	6,03	6,59	7,29	7,95	7,20	9,13	9,55
Birleşik Arap Emirlikleri	5,24	4,94	4,68	5,41	9,18	3,14	3,63	2,83	5,49	5,42
İran	4,46	4,14	3,66	4,97	3,26	2,39	2,74	2,25	2,77	3,07
Güney Afrika	0,67	0,59	0,49	0,41	0,49	0,53	0,57	0,57	0,86	1,71
Hindistan	0,62	0,62	0,65	0,65	0,76	1,12	1,17	0,89	1,30	1,64
Yemen	0,61	0,65	0,40	0,54	0,57	0,73	0,97	0,83	1,10	1,09
Avustralya	0,61	0,54	0,52	0,63	0,54	0,69	0,66	0,73	0,97	0,97
Singapur	0,37	0,39	0,43	0,42	0,68	0,44	0,75	0,34	0,89	0,80
Bangladeş	0,27	0,25	0,20	0,26	0,29	0,37	0,43	0,35	0,57	0,55
Malezya	0,28	0,32	0,36	0,32	0,29	0,37	0,35	0,38	0,45	0,48
Umman	0,39	0,49	0,32	0,24	0,22	0,42	0,63	0,53	0,50	0,47
Somali	0,06	0,06	0,07	0,12	0,14	0,18	0,26	0,27	0,35	0,39
Endonezya	0,26	0,24	0,21	0,25	0,24	0,27	0,29	0,21	0,31	0,37
Tanzanya	0,14	0,15	0,12	0,10	0,12	0,23	0,23	0,20	0,25	0,32
Kenya	0,15	0,14	0,13	0,13	0,15	0,21	0,23	0,23	0,33	0,28
Tayland	0,24	0,22	0,17	0,16	0,17	0,28	0,27	0,18	0,24	0,28
Sri Lanka	0,04	0,06	0,05	0,05	0,07	0,12	0,08	0,08	0,09	0,16
Morityus	0,04	0,04	0,03	0,04	0,07	0,07	0,08	0,07	0,09	0,10
Mozambik	0,05	0,05	0,04	0,02	0,03	0,05	0,09	0,08	0,12	0,08
Madagaskar	0,06	0,05	0,05	0,06	0,07	0,08	0,07	0,07	0,07	0,08
Maldivler	0,01	0,01	0,02	0,04	0,04	0,06	0,03	0,02	0,05	0,03
Komorlar	0,01	0,01	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02
Seyşeller	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,01	0,01
IORA Toplamı	21,25	20,85	18,48	20,85	23,97	19,06	21,50	18,37	25,97	27,85

Kaynak: ITC, Trademap

Türkiye 2022 yılında İORA ülkelerinden 43 milyar dolar seviyesinde ithalat gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin toplam ithalatından %12 pay almıştır. Türkiye'nin 2013-2022 yılları arasında üye ülkelerden ithalatı değer bazında artsa da gerçekleştirilen ithalatın toplam ithalat içinden aldığı pay azalmıştır. En çok ithalat gerçekleştirilen ülkeler Hindistan, Fransa ve Birleşik Arap Emirlikleri olarak öne çıkmaktadır.

Türkiye'nin İORA ülkelerinden gerçekleştirdiği ithalat										
İthalatçılar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dünya	260,82	251,14	207,24	198,60	233,80	223,05	210,35	219,51	271,42	363,71
Hindistan	6,74	7,20	5,61	5,76	6,22	7,53	6,64	4,83	7,94	10,70
Fransa	8,65	8,58	7,60	7,36	8,07	7,41	6,76	6,99	7,93	9,43
Birleşik Arap Emirlikleri	5,44	3,49	2,01	3,70	5,55	3,78	4,39	5,60	2,44	4,47
Malezya	1,35	1,29	1,34	2,00	3,14	2,13	1,85	1,99	3,10	4,29
İran	10,55	10,08	6,10	4,70	7,49	6,93	3,61	1,19	2,82	3,35
Endonezya	2,14	2,09	1,64	1,42	1,51	1,33	1,35	1,18	1,85	2,78
Tayland	1,49	1,42	1,21	1,48	1,98	1,37	1,14	1,21	1,64	1,93
Avustralya	1,22	0,56	0,54	0,61	2,20	1,08	1,03	0,41	1,12	1,64
Güney Afrika	1,46	1,16	0,92	1,06	1,74	1,38	0,75	0,89	1,19	1,59
Umman	0,17	0,11	0,06	0,05	0,10	0,07	0,23	0,33	1,05	1,58
Bangladeş	0,88	0,89	1,00	0,88	0,74	0,48	0,51	0,57	0,48	0,66
Singapur	0,37	0,35	0,37	0,36	0,40	0,35	0,29	0,30	0,40	0,47
Sri Lanka	0,09	0,10	0,09	0,11	0,11	0,10	0,10	0,09	0,10	0,09
Mozambik	0,07	0,08	0,07	0,09	0,14	0,11	0,07	0,07	0,05	0,06
Tanzanya	0,05	0,04	0,03	0,02	0,05	0,04	0,03	0,05	0,04	0,04
Yemen	0,00	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,02	0,04
Madagaskar	0,01	0,01	0,01	0,00	0,01	0,00	0,01	0,01	0,02	0,02
Kenya	0,01	0,02	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Komorlar	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00	0,01	0,02
Sejšeller	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02
Somali	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00	0,01	0,00
Morityus	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Maldivler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
İORA Toplam	40,72	37,49	28,63	29,64	39,48	34,16	28,81	25,77	32,25	43,21

Kaynak: ITC, Trademap

Türkiye İORA ülkelerinden ithalatının toplam ithalattan aldığı pay									
2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
15,61	14,93	13,82	14,92	16,88	15,32	13,69	11,74	11,88	11,88

Çin'in Küresel Tedarik Zincirlerindeki Rolü ve Ticaret Çeşitliliği

1978 yılında ekonomik bağlamda yaşanan paradigma değişimi sonrası Çin dünyanın en büyük üretici ve mal ihracatçısı haline geldiği bir dönüşüm geçirdi. Günümüzde Çin, küresel değer zincirlerinde önemli bir rol oynamakta, küresel

üretim ticaretine önemli katkılarda bulunmakta ve dünya çapında üretim süreçleri için kritik girdiler sağlamaktadır.³⁰ Çin, KDZ'lere derin entegrasyonu sayesinde, dünyanın bir numaralı ihracat ülkesi olmuştur.³¹ Ek olarak, KDZ'ler, üretim süreçlerinin parçalanmasına dayanmaktadır. KDZ'ler sayesinde, Çinli firmalar, rekabet avantajına sahip oldukları alanlarda üretim kapasitelerini geliştirmiş ve KDZ lider firmalarıyla birlikte büyümüşlerdir. Bu süreç, Çinli firmaların sanayileşme yolunda bir yol izlemelerine olanak tanımıştır.

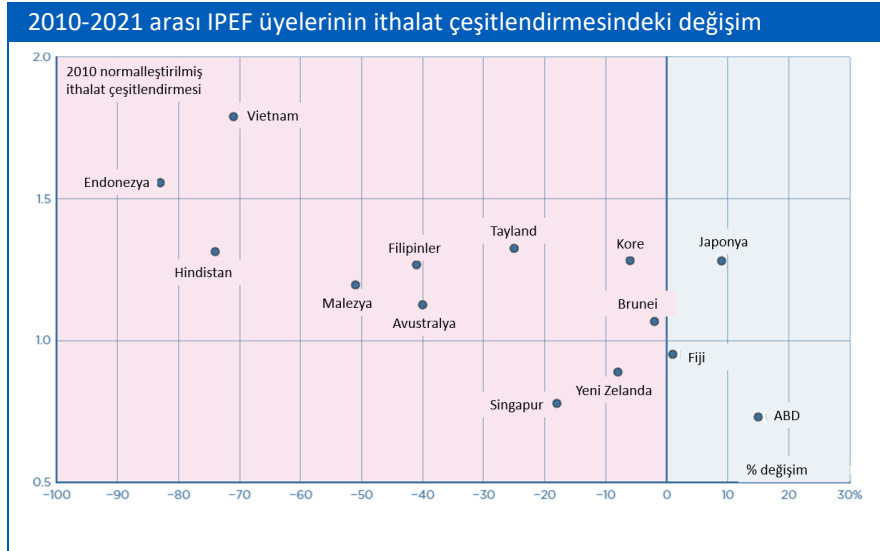
ABD, Çin'in kümülatif olarak artan gücü ve Güney Kore, Japonya, Tayvan, Avustralya ve diğer ülkelerle olan ticaretini politik amaçlar için kullanmasına karşılık olarak, Hint-Pasifik bölgesinde ticaretini çeşitlendirmeye çalışmaktadır. Bu zorlayıcı eylemler, Çin'in muhalefetine neden olan politikalara ilişkin perspektifi değiştirmese de ihracatçılarına önemli maliyetler yüklemiştir. Birçok ülkede Çin pazarlarına tedarikçilerine bağımlılığı azaltma yönünde çağrı yapmıştır.

Ancak ekonomik baskı tehdidi, ticaret modellerini çeşitlendirme dürtüsünü motive eden tek husus değildir. COVID-19'un ve Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin neden olduğu ticaret kesintileri ve temel mallardaki kıtlıklar, herhangi bir ithalat kaynağına veya ihracat pazarına aşırı bağımlılığı azaltma çabasının diğer önemli itici güçleridir.

IPEF ülkeleri için üretilen mallardaki mevcut ticaret modelleri, tedarik zincirlerini çeşitlendirmenin zorluğunu göstermektedir. Peterson Enstitüsü'nün³² analizleri IPEF ekonomileri için hem ithalat kaynaklarının hem de ihracat destinasyonlarının 2010'dan bu yana ortalama olarak çeşitliliğinin azaldığına işaret etmektedir. Tüm IPEF ülkeleri için hesaplanan yoğunlaşma endekslerine göre, üye ülkelerin ihracat destinasyonları ortalama %31, ithalat kaynakları ortalama %28 daha az çeşitlenmiştir.

IPEF ülkelerinin neredeyse tamamı artık 2010'a kıyasla daha büyük bir ithalat payını Çin'den almaktadır. İthal edilen mallar arasında nihai malların yanı sıra yerli üretimde kullanılan ara mallar da yer almaktadır. Bununla birlikte, verilere göre, çoğu IPEF üyesi bu dönemde hem Çin'e hem de ABD'ye yaptıkları ihracat miktarını artırmıştır. Bu durum, birçok IPEF ülkesinin hem büyük pazarlara hem de kendi ülkelerindeki tedarikçilere erişmeyi sürdürmek zorunda olduklarını göstermektedir.

IPEF üyeleri tarafından yapılan mal ve hizmet ticaretinin çeşitliliği on yıl içerisinde artmıştır ancak bu artış ülkeler arasında farklılıklar göstermiştir. Aşağıdaki grafikte, ithalat yoğunlaşmasındaki³³ değişim dikey eksende gösterilmektedir.

Kaynak: Peterson Institute for International Economics (PIIE)

³⁰ China's Dominance in Global Supply Chains [↗](#)

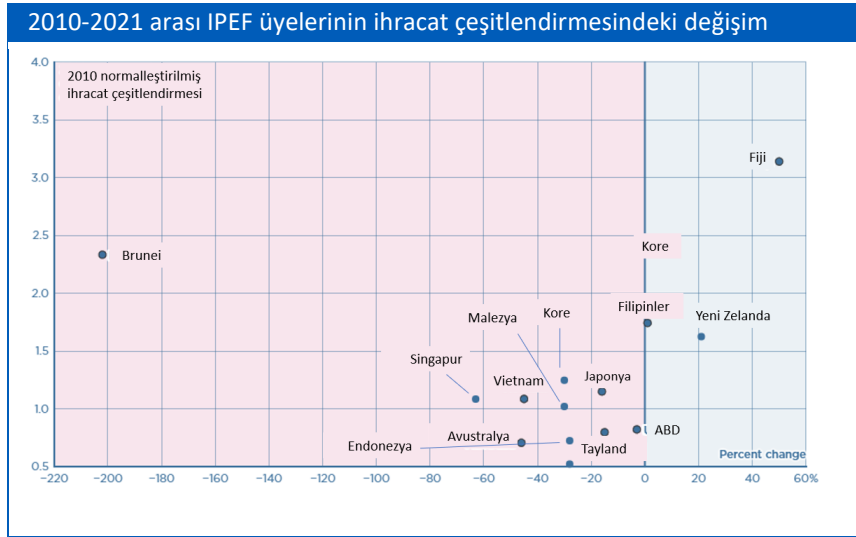
³¹ China-Britain Business Council, Understanding China's Global Value Chains [↗](#)

³² Peterson Institute for International Economics, 2023, US-led effort to diversify Indo-Pacific supply chains away from China runs counter to trends [↗](#)

³³ İhracat ve ithalat yoğunlaşmasını ölçmek için Herfindahl-Hirschman endeksi (HHI) kullanılmıştır. Endeksteeki azalma çeşitlendirme olarak tanımlanmaktadır. Dikey eksen değerleri, tüm IPEF ülkelerinin 2010 ithalatıyla ilgili ağırlıklı ortalamasına dayalı olan 2010 endeksinde göre normalize edilen değerleri temsil etmektedir.

Enstitü'nün analizine göre çoğu IPEF ülkesi için, ithalat kaynak kullanımı 2010'dan bu yana çok daha az çeşitlilik göstermiştir. Yalnızca Amerika Birleşik Devletleri, Japonya ve Fiji, ithalatlarının yoğunluğunda bir düşüş yaşamıştır. ABD'nin çeşitlendirmesi, Trump yönetiminin gümrük tarifelerinin uygulamaya konulduğu 2018'den bu yana Çin'in pazar payının daha düşük olduğunu yansıtmaktadır. Japonya'nın çeşitlenmesi aynı zamanda Çin için daha düşük bir pazar payına da işaret etmekte ancak Doğu ve Güneydoğu Asya'daki diğer orta gelirli ülkeler bu faaliyetlerde rekabet gücü kazandığından, değişim giyim ve ayakkabı gibi emek yoğun mallarla sınırlı kalmıştır. Diğer tüm IPEF ülkelerinin yoğunlaşma endeksi yükselmiştir. Şekilde görüldüğü gibi Malezya, Vietnam, Hindistan ve Endonezya'nın ithalat yoğunlaşma endeksi 2010'dan sonra %50'nin üzerinde artmıştır (Şekil çeşitlendirmeye göre olduğu için bu ülkeler x ekseninde negatif taraftadır.). Bu değişiklikler temel olarak Çin kaynaklı ithalatın payındaki artışı yansıtmaktadır.

Şekil 3, IPEF üyeleri için 2010 yılından bu yana ihracat konsantrasyonundaki değişimi göstermektedir. Yine ticaretin yoğunlaşmasında belirgin bir artış yaşanmıştır. Yalnızca 2010 yılında ortalama IPEF üyesi ülkelere göre daha az ihracat destinasyon çeşitliliğine sahip olan Fiji, Yeni Zelanda ve Filipinler, ihracat konsantrasyonlarını 2021 yılına kadar gözle görülür şekilde azaltmıştır. Amerika Birleşik Devletleri, ihracat konsantrasyonunda yüksek gelirli ortaklarından Çin ve Meksika'ya doğru küçük bir artış ve kayma yaşamıştır. Malezya, Vietnam, Avustralya ve Singapur, ihracat pazarındaki yoğunlaşmada %30 üzerinde artış yaşamıştır. Brunei'nin ihracat yoğunlaşması %200'den fazla artmıştır.

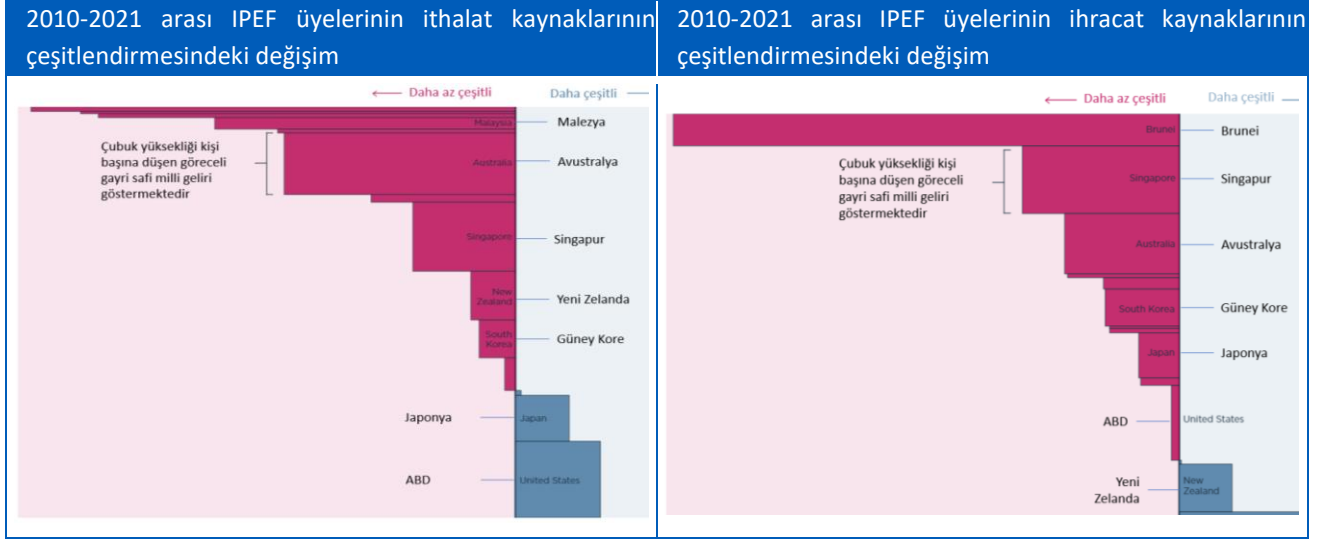

Kaynak: Peterson Institute for International Economics (PIIE)

Bazı IPEF üyeleri için artan ihracat yoğunlaşması, Malezya ve Vietnam'da olduğu gibi hem Çin hem de ABD ile daha yoğun ticari ilişkilerden kaynaklanmaktadır. Malezya'nın ABD'ye ihracatının payı 2010'daki %14'ten 2020'de %20'ye çıkmıştır. Vietnam, 2010 yılında ihracatının %24'ünü ABD'ye gönderirken, bu oran 2021 yılında %29'a yükselmiştir. Aynı zamanda Çin'e ihracatı da 2010'da %9 seviyesindeyken 2021'de %20'ye yükselmiştir. IPEF ülkeleri arasında sadece Avustralya biraz çeşitlilik göstermiştir.

Birçok faktör daha yüksek ihracat yoğunlaşmalarına katkıda bulunmuştur. Singapur ve Brunei için konsantrasyon endeksindeki dikkate değer artışlar, güncel iki önemli konu olan yarı iletken tedarik zinciri ve Çin'in Kuşak ve yol Girişimi ile ilgilidir. Singapur'un ihracat yoğunluğundaki artışın neredeyse tamamen Çin'e yapılan yarı iletken ihracatının ve bunları üretmek için kullanılan makinelerin artmasından kaynaklandığı belirtilmektedir. Brunei'nin artışı Çin ile olan genişleyen ticaret ilişkisinden, özellikle de döngüsel hidrokarbon ihracatından kaynaklanmaktadır.

Çoğu IPEF ülkesi için ihracat pazarlarının çeşitliliği azalmıştır ancak değişiklikler ülkelere ve ihracat türüne göre farklılık göstermektedir. Şekil 4 ve 5 her ülke için, her bir üretilen mal türünde ihracat ve ithalat konsantrasyonundaki değişiklikleri ortaya koymaktadır.

Kaynak: Peterson Institute for International Economics (PIIE)

Üretim derecesine göre tanımlanan ticarete konu olan mallardaki değişiklikleri araştırarak, ülkeler değer zincirlerinde yukarı çıktıkça karşılaştırmalı üstünlüğün geliştiğine dair kanıtlar görülebilmektedir. Son kullanıma göre düzenlenen ürünler incelenerek IPEF ülkelerinin küresel tedarik zincirlerindeki rollerini nasıl değiştirdikleri görülebilmektedir.

Çalışma, Hint-Pasifik bölgesindeki tedarik zinciri hareketlerinin 2010 yılından 2021'e kadar karmaşıklaştığını göstermektedir. Ortalamaya bakıldığında IPEF ülkelerinin ithalat kaynaklarının ve ihracat noktalarının zamanla daha da azaldığı belirtilmektedir. Ayrıca, Çinli tedarikçilere ve alıcılara bağımlılığın büyük ölçüde arttığı değerlendirilmektedir.

ABD'nin Hint-Pasifik Stratejisi

Hint-Pasifik kavramı, Biden'ın 2022 yılındaki resmi Asya ziyaretinin ardından IPEF aracılığıyla dahil olan ülkeler açısından genişletilmiştir. IPEF, Hint-Pasifik bölgesinde daha sağlam bir ABD ekonomik ve ticari stratejisi olarak da değerlendirilmektedir. Bu görüş, ABD'nin 2017 yılında Trans-Pasifik Ortaklığı'ndan çekilmesi ve TPP'nin devamı niteliğindeki Trans-Pasifik Ortaklığı için Kapsamlı ve Aşamalı Anlaşma'ya (CPTPP) üye olmamasının ardından pekiştirilmiştir. Bir kısım, bu tür kararların ABD'nin bölgesel kuralları şekillendirme ve Çin'in ekonomik etkisine karşı koyma yeteneğini sınırlandırdığını savunurken, bir taraf da ABD'nin TPP'den çekilmesini desteklemiştir. ABD – Hint-Pasifik ticareti son on yılda istikrarlı bir şekilde artmasına rağmen ülkelerin Çin ile ticarete daha da bağımlı hale geldiği görülmektedir.³⁴

ABD'nin kendisinin ve müttefiklerinin bölgedeki etkinliğini artırmak, bölgesel güvenliği sağlamak ve ekonomik fırsatları genişletmek için bir dizi iş birliği ve yatırım planları bulunmaktadır. Bu kapsamda dört başlık öne çıkmaktadır:

1. Tayvan'ı Savunmak: ABD'nin, Tayvan'ı savunması stratejinin ana unsurlarındandır. Bunun temel sebebinin ise, Çin'in Tayvan'ı ele geçirmesi halinde ABD çıkarlarının tehde gireceği ve bölgede ciddi bir çatışma riski doğuracağından kaynaklı olduğu ifade edilmektedir.
2. Çin'in Üstünlüğünü Önlemek: ABD, Çin'in bölgesel hakimiyet kurmasını engellemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla, bölgesel müttefikleriyle iş birliğini güçlendirirken, aynı zamanda Çin'in ekonomik ve askeri gücünü dengelemek için çeşitli adımlar atmaktadır. Bununla birlikte, Çin ile rekabeti yönetirken aynı zamanda iklim değişikliği ve nükleer yayılmayı önleme gibi konularda iş birliği yapmayı hedeflemektedir. Bu yaklaşım uzmanlar tarafından, ABD'nin Çin'e karşı daha yumuşak bir tutum sergilemesi olarak değil, Asya'daki ortaklarına yönelik daha yumuşak bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir.
3. Ekonomik ve Diplomatik Rolünü Genişletmek: ABD, bölgedeki ekonomik ve diplomatik etkisini artırmayı hedeflemekte, böylece bölgesel ticaret ve yatırım anlaşmalarında daha etkin bir rol oynamak istemektedir.

³⁴ PIIE (2023). Indo-Pacific Economic Framework for Prosperity [2](#)

4. Altyapı Yatırımları: ABD'nin "Build Back Better World"³⁵ girişimi, Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi³⁶ (BRI) ile rekabet etmeyi ve bölgedeki altyapı ihtiyaçlarına cevap vermeyi amaçlamaktadır.

Ancak, bu stratejinin uygulanması bazı zorluklarla karşı karşıyadır. Özellikle ABD-Çin arasındaki stratejik rekabetin artması, tedarik zincirlerinin yeniden yapılandırılmasını ABD için acil bir mesele haline getirmiştir. Bu durum, küresel şirketlerin "reshoring" (yurt içi üretime dönüş), "near-shoring" (bölgesel tedarik zinciri yapılandırması) ve "China+1" (Çin dışında alternatif tedarik kaynakları bulma) gibi stratejilere yönelmesine neden olmuştur. Reshoring kapsamında yapılan eylemlere aşağıdaki örnekler verilebilir:

- Vietnam: Vietnam, rekabetçi ve göreceli olarak düşük işçilik maliyetleri, olgun altyapısı ve yetenekli iş gücü nedeniyle yeniden yapılandırma operasyonları için popüler bir hedef haline gelmiştir. AB-Vietnam Serbest Ticaret Anlaşması (EVFTA), Avrupa şirketleri için Vietnam'ı daha da cazip hale getirmektedir. ABD, yarı iletkenler gibi stratejik sektörlerde Vietnam'ın potansiyelini göz önünde bulundurarak, Vietnam'ın yarı iletken ve elektronik imalat sanayilerinin gelişimini desteklemektedir.
- Hindistan: Hindistan, özellikle elektronik imalat sektöründe, yeniden yapılandırma trendlerinden büyük yarar sağlamaktadır. Büyük ve yetenekli iş gücüyle Hindistan, Apple ve Google Pixel gibi yabancı üreticileri çekmektedir. Hindistan'daki son ekonomik reformlar, yeniden yapılandırma operasyonları için daha elverişli bir yatırım ortamı yaratmıştır.

"China+1" örneği:

Vietnam, Hindistan ve Diğer Çin+1 Destinasyonları: Birçok büyük üretici, operasyonlarının bir kısmını Vietnam, Hindistan, Malezya, Endonezya ve Güney Afrika gibi ülkelere taşıyarak Çin merkezli tedarik zincirlerini çeşitlendirmektedir. Bu çeşitlendirme, artan işçilik ve tarife maliyetleri, ticaret gerginlikleri ve güvenlik endişelerine ilişkindir.

"Near-shoring" örnekleri

Yakınlaştırma için Uygun Sektörler: İmalat ve yazılım geliştirme, müşteri hizmetleri ve destek, finansal ve iş hizmetleri gibi sektörler yakınlaştırmaya uygun olarak görülmektedir. Bu yaklaşım, maliyet azaltma, lojistik verimliliği, yetenek erişimi ve coğrafi yakınlık gibi avantajlar sunmaktadır.

Ayrıca, ABD'nin Çin'in endüstriyel rekabet gücünü kısıtlamaya yönelik politikaları ve Çin'in kendi tedarik zincirini yeniden yapılandırma çabaları, uluslararası ticaret ve tedarik zinciri dinamiklerinde önemli değişimlere yol açmıştır.

Bu stratejinin küresel ve bölgesel etkileri de önemli olup, Avrupa ve Japonya gibi diğer ülkeler ve bölgeler de ABD-Çin rekabetinin etkilerine yanıt olarak kendi tedarik zinciri stratejilerini geliştirmektedirler. Özellikle Avrupa, ekonomik bağımlılığını Çin'den çeşitlendirmek ve Hint-Pasifik ülkeleriyle ticaret ve yatırım ilişkilerini güçlendirmek için adımlar atmaktadır. Japonya da kendi tedarik zincirlerini güçlendirmek ve çeşitlendirmek için çeşitli perspektifler ortaya koymaktadır. Bu durum, ABD'nin bu stratejiyi uygularken hem bölgesel hem de küresel düzeyde farklı aktörlerin perspektiflerini göz önüne alarak uygulaması gerektiğini göstermektedir.

³⁵ ABD'nin "Build Back Better World" (B3W) yaklaşımı, G7 tarafından önerilen küresel bir ekonomik ve altyapı geliştirme girişimidir. 12 Haziran 2021'de başlatılan bu girişim, Çin'in "Bir Kuşak Bir Yol" (BRI) girişimine alternatif olarak düşük ve orta gelirli ülkelerin altyapı gelişimine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. B3W'nin dört ana odak alanı iklim, sağlık ve sağlık güvenliği, dijital teknoloji ve cinsiyet eşitliği ve eşitliğidir. Bu girişim, Latin Amerika ve Karayipler'den Afrika'ya ve İndo-Pasifik'e kadar küresel bir kapsama alanına sahiptir.

³⁶ Çin'in "Kuşak ve Yol Girişimi" (BRI - Belt and Road Initiative), 2013 yılında Çin Devlet Başkanı Xi Jinping tarafından başlatılan geniş kapsamlı bir küresel altyapı ve ekonomik geliştirme projesidir. Bu girişim, tarihi İpek Yolu'nun modern bir versiyonunu oluşturmayı amaçlamaktadır ve temel amaçları şunlardır: Altyapı Yatırımı, Ekonomik Entegrasyon ve Ticaret ve Stratejik Etki.

Avrupa Birliği'nin Hint-Pasifik Stratejisi ^{37 38 39 40}

AB Üye Devletleri, Hint-Pasifik'i büyük ekonomik fırsatlara ve stratejik öneme sahip bir bölge olarak görmektedir. Almanya, Hollanda ve Fransa kendi Hint-Pasifik Stratejisini geliştirmiştir. 2021 yılı Nisan ayında Konsey'i Hint-Pasifik'te iş birliğine yönelik AB stratejisini kabul etmiştir.

Bu strateji, AB'nin bölge üzerindeki etkisini artırarak, küresel düzeyde daha etkin bir aktör olmasını hedeflemektedir. Uzmanlara göre, bu eylemler ve perspektifler 10 ana başlık altında toplanmaktadır:

- Ortaklık ve İş Birliği: AB, ortak değerleri paylaştığı müttefikleriyle hem de "karşılıklı fayda" için üçüncü ülkelerle iş birliğine büyük önem vermektedir. ASEAN merkezli mekanizmalar ve Asya-Avrupa Toplantısı (ASEM) süreci gibi bölgesel çok taraflı organizasyonlar içinde iş birliğini güçlendirmeyi hedeflemektedir.
- Çin ile Etkileşim: AB, Çin'in bölgesel stratejisinde hem bir sorunun parçası hem de çözümün bir parçası olarak görüldüğünü kabul etmiştir. Çin-AB Kapsamlı Yatırım Anlaşması ve ASEM süreci, AB'nin Çin ile ortak çıkarlar üzerinde iş birliği yapma gerekliliğini vurgulamaktadır.
- İlkelerin Vurgulanması: AB stratejisi, genellikle belirli aktörler yerine ilkelere odaklanarak, bölgesel istikrar için meydan okumaları "jeopolitik rekabet", "tedarik zincirleri üzerindeki gerilimler" ve "insan haklarının evrenselliği" gibi konular üzerinden ele almaktadır.
- Yumuşak Güç Alanında Güçlü Duruş: AB, iklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı ve COVID-19 pandemisinin sosyoekonomik etkileri gibi küresel sorunlarla mücadelede öncü rol oynamayı hedeflemektedir. Cinsiyet eşitliğinden Yeşil Ortaklıklara, sürdürülebilir okyanus yönetiminden sağlık sektöründeki iş birliğine kadar, AB, hem ikili hem de çok taraflı ayarlarda BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri gündemini teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
- Deniz Güvenliği ve Artan Eylem: AB, serbest, açık ve güvenli deniz ticaret yollarını koruma konusunda aktif rol almayı planlamaktadır.
- Yüksek Kaliteli ve Sürdürülebilir Bağlantısallık: AB, 2018'deki "Avrupa ve Asya'yı Bağlama Stratejisi" ile sürdürülebilir, şeffaf ve kurallara dayalı bağlantısallık için ilkelerini ortaya koymuştur. Bağlantısallık, giderek daha önemli hale gelen, çok boyutlu bir gündemdir ve AB, bu alanda daha fazla kaynak ayırmayı ve bölgedeki mevcut girişimlerle bağlantı kurmayı planlamaktadır.
- Ticaret Arttırıcı Yaklaşım: AB, ekonomik çıkarlarını savunmada daha iddialı ve kararlı bir tutum sergilemeye çalışmaktadır. Japonya, Güney Kore, Singapur ve Vietnam ile serbest ticaret anlaşmalarını takiben, AB, Hint-Pasifik'teki diğer bölgesel ortaklarla ekonomik bağları derinleştirmeyi hedeflemektedir.
- Transnasyonal Güvenlik Odaklı Yaklaşım: AB, transnasyonal güvenlik zorluklarına yönelik kapsamlı bir yaklaşım benimsemiştir. Dijital yönetim, veri koruma ve siber alanda iş birliği gibi alanlarda düzenleyici gücünü kullanarak bu stratejiyi sürdürecektir.
- Prensiplere Odaklı Güvenlik Oyuncusu Olarak AB: AB, demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları ve uluslararası hukukun teşvik edilmesini stratejisinin temel bir parçası olarak görmektedir.
- AB'nin Dış Politikasında Bir Dönüm Noktası: AB'nin bu stratejisi, 27 üye devletin uzlaşması olarak kabul edilmeli ve bu çerçevede değerlendirilmelidir. Japonya'nın Hint-Pasifik kavramını ilk formüle ettiği zamandan bu yana on yıldan fazla bir süre geçmiş olup, bu stratejinin yayınlanması, üye devletlerin stratejik önceliklerindeki farklılıkları, Brüksel'in bölgesel güvenlik zorluklarına yönelik algısındaki evrimi ve AB'nin bir dış politika aktörü olarak doğasını yansıtmaktadır.

Ancak, stratejinin uygulanmasında bazı önemli zorluklar bulunmaktadır. İlk olarak, AB üye devletleri arasında koordinasyon ve birliktelik sağlamak, çeşitli ulusal çıkarlar ve politikalar göz önüne alındığında zorlayıcı bir durum oluşturabilmektedir. İkincisi, stratejinin teknoloji ve bağlantı, güvenlik ve savunma ve okyanus yönetimi gibi alanlarda, bölgesel ortaklar ve büyük güçlerle, özellikle de Çin ile ilişkilerde dengeli bir yaklaşım gerektirmektedir. AB'nin bu

³⁷ Enter EU: The Challenges and Cooperation Potential of the Indo-Pacific Strategy [2](#)

³⁸ European Union, External Action, Global Gateway, EU Indo-Pacific Strategy [2](#)

³⁹ The EU's Indo-Pacific Strategy in 10 Points [2](#)

⁴⁰ European Parliament (2023). Geopolitics in the Indo-Pacific: Major players' strategic perspectives

alanlarda hedeflerini gerçekleştirme süreci hem iç politik koşullar hem de dış politik ittifaklar ve rekabetler açısından karmaşık bir görünüm sunmaktadır.

Stratejinin bölgesel ve küresel etkileri de önemlidir. Hint-Pasifik, dünya ticaretinin ve nüfusunun büyük bir kısmını barındıran bir bölge olup, burada atılacak adımların dünya ekonomisi ve siyaseti üzerinde önemli etkileri olacaktır. AB'nin bu bölgedeki varlığı ve etkisi, özellikle Çin'in artan etkisine bir denge unsuru olarak görülebilmektedir. Ayrıca, AB'nin Hint-Pasifik stratejisi, iklim değişikliği ve sürdürülebilir kalkınma gibi küresel sorunlara yönelik çözümlerde önemli bir rol oynayabilir. AB'nin Hint-Pasifik stratejisi kapsamında sürdürülebilir ve kapsayıcı refah, yeşil geçiş, dijital yönetim ve ortaklıklar ve bağlantısallık olmak üzere dört ana politikası bulunmaktadır.

Sürdürülebilir ve kapsayıcı refah politikası kapsamında Malezya ve Tayland ile yeni ortaklıklar ve iş birliği anlaşmaları yapılmıştır. Ayrıca Yeni Zelanda ile serbest ticaret anlaşması imzalanmıştır.

Yeşil geçiş politikası kapsamında çeşitli inisiyatifler, ortaklıklar başlatılmıştır.

- *Team Europe Green Blue Alliance*: Bu inisiyatif, Fiji'deki hidroelektrik desteği de dahil olmak üzere Pasifik ve Timor Leste'ye destek sunmaktadır.
- *Green Team Europe Initiatives*: ASEAN, Bangladeş, Cibuti, Madagaskar, Mozambik, Kamboçya, Endonezya, Laos, Filipinler, Sri Lanka, Vietnam ve Tanzania ile yeşil ve temiz enerji geçişleri üzerine iş birlikleri bulunmaktadır.
- *Japonya ile Yeşil İttifak*: Bu ittifak, bölgede iklim değişikliği ile mücadele konusunda iş birliğini güçlendirmektedir.
- *Adil Enerji Geçiş Ortaklıkları*: Endonezya ve Vietnam ile başlatılmıştır.
- *Ulaştırma Dekarbonizasyon Desteği*: Bölgede, özellikle denizcilik ve hava taşımacılığında karbon emisyonlarının azaltılması için destek sağlanmaktadır.

Dijital yönetim ve ortaklıklar politikası kapsamında Japonya, Güney Kore ve Singapur ile dijital ortaklıklar kurulmuştur. Ayrıca AB ile Singapur ve Güney Kore arasında dijital ticaret ilkeleri belirlenmiştir. Filipinler'de dijital dönüşümü desteklemek amacıyla Dijital Bağlantısallık Ekibi Avrupa İnisiyatifi (Digital Connectivity Team Europe Initiative) başlatılmıştır. Bölgedeki dijital gelişimi desteklemek amacıyla Asya-Pasifik için Digital4Development Merkezi kurulmuştur.

Bağlantısallık politikası kapsamında AB-Hindistan Bağlantısallık Ortaklığı çerçevesinde AB-Hindistan Havacılık Zirvesi gerçekleştirilmiştir. Bölgesel hava taşımacılığını geliştirmek amacıyla AB ve ASEAN Arasında Kapsamlı Hava Taşımacılığı Anlaşması imzalanmıştır. Benzer şekilde hava taşımacılığı alanında iş birliğini güçlendirmek için AB ve Japonya Arasında Hava Hizmetleri Üzerine Yatay Anlaşma imzalanmıştır. Bölgedeki ulaştırma bağlantısallığını artırma amacıyla Güney Kore ile ilk yüksek seviye ulaştırma diyalogu başlatılmıştır. Copernicus programı ile bölgedeki ortaklara dünya gözlem verilerinin kullanımı konusunda destek sağlandığı belirtilmektedir.

Sonuç olarak, AB'nin Hint-Pasifik stratejisi hem bölgesel hem de küresel düzeyde önemli etkilere sahip olacak kapsamlı bir yaklaşımı temsil etmektedir. Ancak, bu stratejinin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için AB içindeki koordinasyon ve dış politikada dengeli bir yaklaşım gerekmektedir. Bu strateji, AB'nin küresel bir aktör olarak etkisini artırma ve dünya sahnesinde daha belirgin bir rol oynama hedefine ulaşmasında kritik bir adım olabilir.

Birleşik Krallık Hint-Pasifik Stratejisi ⁴¹ ⁴² ⁴³

Brexit sonrası dönemde, Birleşik Krallık'ın küresel stratejisi önemli bir dönüşüm sürecine girmiştir. Hint-Pasifik Okyanusu'nda tedarik zinciri stratejisinin geliştirilmesi, bu sürecin en başat unsurlarından biri olmuştur. Bu stratejinin hem bölgesel güvenlik hem de ekonomik büyüme açısından Birleşik Krallık için hayati önem taşıdığı vurgulanmaktadır.

⁴¹ Indo-Pacific strategies, perceptions and partnerships [↗](#)

⁴² From Global Britain to Atlantic-Pacific: The United Kingdom's Indo-Pacific Policy under the Integrated Review Refresh 2023 [↗](#)

⁴³ The SCRI and Strategic Advantage for the UK in the Indo-Pacific [↗](#)

Uzmanlara göre Birleşik Krallık'ın, Hint-Pasifik stratejisinin temeli Çin'in bölgedeki ekonomik, politik ve askeri genişlemesine yanıt olarak geliştirmiştir. Bu stratejinin, "Birleşik Krallık'ın uluslararası politikasının kalıcı bir direği" olduğu ifade edilmektedir. Ek olarak, Hindistan ve Hint-Pasifik bölgesinin uzun vadeli büyüme fırsatları sunduğunu belirtmiştir.

Birleşik Krallık, bölgede askeri varlığını ve güvenlik iş birliğini artırmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, HMS Queen Elizabeth uçak gemisinin bölgeye gönderilmesi ve savunma anlaşmaları kapsamında askeri iş birliklerinin güçlendirilmesi planlanmaktadır. Bu gelişmeler, bölgedeki deniz güvenliğine ve istikrara olan bağlılığı simgelemektedir.

Birleşik Krallık'ın CPTPP'ye katılma talebi de Hint-Pasifik stratejisinin önemli bir parçasıdır. Birleşik Krallık böylece yeni pazarlara erişimden faydalanabilecektir. Ayrıca anlaşmanın taahhütleri kapsamında CPTPP taraflarına iş seyahatlerinin kolaylaşacağı böylece uzun vadeli ekonomik büyüme ve yatırımın da destekleneceği ifade edilmektedir.

Japonya Hint-Pasifik Stratejisi ^{44 45 46 47}

Japonya'nın Hint-Pasifik Okyanusu'nda tedarik zinciri stratejisi, bölgesel güvenlik ve ekonomik çıkarların korunması açısından önemli bir rol oynamaktadır. Bu strateji, özellikle Çin'in bölgedeki artan varlığına karşı bir yanıt olarak geliştirilmektedir.

Japonya, Hint Okyanusu'nda güvenliği sağlamak amacıyla 2001'den bu yana savaş gemileri göndermiştir. Bu adımlar, özellikle Çin'in denizaltı tehdidi altındaki Japon deniz iletişim hatlarını (sea lines of communication- SLOCs) korumak için atılmıştır. Ancak, Uzman görüşler Japonya'nın sınırlı deniz kuvvetleri nedeniyle, Hint Okyanusu'na ne kadar gemi gönderebileceği konusunda bir sınırlama bulunduğunu ifade etmektedir. Bu durumdan kaynaklı olarak, Japonya'nın Hindistan gibi bölgesel müttefiklerle iş birliğini artırmasını gerektiği vurgulanmaktadır.

2020'de Japonya, Avustralya ve Hindistan, Hint-Pasifik bölgesinde tedarik zinciri dayanıklılığını artırmak için bir girişim başlatmıştır. Bu girişim, Çin'in ticaretteki hakimiyetine karşı güçlü tedarik zincirleri oluşturmayı amaçlamaktadır.

Japonya'nın bölgesel stratejisinin bir diğer amacı, Çin'in Hint Okyanusu bölgesindeki artan ekonomik rolüne alternatif çözümler sunmaktır. Bu strateji, güvenlik, güvenilirlik ve dayanıklılık, sosyal ve çevresel düşünceler, yerel iş yaratma ve bilgi transferi, ev sahibi ülke gelişim stratejileriyle uyum ve ekonomik canlılık ilkeleri vurgulamaktadır. Ayrıca, Japonya'nın bu stratejisi, Hindistan'ı ana ortak ve Hint Okyanusu'nu ekonomik merkez olarak konumlandırmaktadır.

Japonya, ABD ile iş birliği içinde tedarik zincirlerinin güvenliğini sağlamaya çalışmaktadır. Bu bağlamda, yarı iletkenler, yüksek kapasiteli piller, kritik mineraller ve ilaçlar gibi alanlarda tedarik zinciri kırılganlıklarını değerlendiren bir inceleme yapılmıştır. Japonya ve ABD, yarı iletken üretiminde yüksek pazar payına sahip olmalarına rağmen, bu sektördeki rekabet arttıkça zorluklar yaşamaktadır. Çin, "Made in China 2025" girişimiyle yarı iletken endüstrisini stratejik olarak güçlendirmekte ve bu alanda ileri teknolojileri askeri amaçlar için kullanmaktadır.

Genel olarak, Japonya'nın Hint-Pasifik Okyanusu'nda tedarik zinciri stratejisi, bölgesel güvenlik, ekonomik dayanıklılık ve teknolojik rekabet açısından önemli bir rol oynamaktadır. Bu strateji, Çin'in artan etkisine karşı alternatif çözümler sunmayı, bölgesel ortaklarla iş birliğini artırmayı ve teknolojik gelişmelerde rekabetçi kalmayı hedeflemektedir. Japonya, bölgedeki güvenlik ve ekonomik çıkarlarını korumak için çeşitli ekonomik ve askeri mekanizmalar kullanmakta ve stratejik ortaklıklarını güçlendirmektedir.

⁴⁴ What is Japan's Indian Ocean Strategy? [↗](#)

⁴⁵ Japan, Australia and India to Launch Supply-Chain Initiative [↗](#)

⁴⁶ Japan's plans to build a "Free and Open" Indian Ocean [↗](#)

⁴⁷ Japan, the US, and the Quest for Secure Supply Chains [↗](#)

Avrupa Birliği

Ormansızlaşmanın Önlenmesi Tüzüğü

Ormansızlaşmanın önlenmesi tüzüğü neden ortaya çıkmıştır?

Ormansızlaşma, ormanların insan kaynaklı olsun veya olmasın tarım alanlarına dönüştürülmesi anlamına gelmektedir. Ormansızlaşma ve ormanların tahribatı iklim değışikliği ve biyoçeşitlilik kaybının temel faktörleri arasındadır. Dünya çapında ormansızlaşmanın ve orman tahribatının temel sebebi tarımsal alanların çeşitli emtiaların üretimi için genişletilmesidir. Büyük bir ekonomi olarak Avrupa Birliği de bu ürünlerin tüketicisi olarak ormansızlaşmaya ve ormanların tahribatına katkı verme sorumluluğunu kabul ederek bunu sonlandırmaya katkı vermek üzere Ormansızlaşmanın Önlenmesi Tüzüğü'nü⁴⁸ ortaya koymuştur.

Önemli tarihler nelerdir?

Ormansızlaşmanın Önlenmesi Tüzüğü (EU Deforestation-Free Regulation - EUDR) 9 Haziran 2023 tarihli AB Resmi Gazetesinde yayımlanmış ve 29 Haziran 2023 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Uygulama tarihi mikro ve küçük işletmeler için 30 Haziran 2025, KOBİ olmayan operatör ve tacirler için 30 Aralık 2024 olarak belirlenmiştir. KOBİ olmayan operatör ve tacirler 30 Aralık 2024 itibarıyla, büyük oranda ormansızlaşmaya sebep olan **soya, sığır eti, palm yağı, ahşap/ağaç ürünleri, kakao, kauçuk, kahve** ve **bunlardan elde edilen belirli ürünleri üretimde girdi olarak kullanan çikolata, mobilya, lastik, deri gibi ürünlerin** AB pazarına girişinde ormansızlaşmaya/orman bozulumuna yol açmadığına ve insan ve işçi haklarına uygun üretildiğine yönelik beyan zorunlu hale getirilmiştir. Tüzüğün yürürlüğe girmesi (29 Haziran 2023) ve uygulamaya geçmesi (30 Aralık 2024)⁴⁹ arasındaki dönem geçiş süreci olarak belirlenmiştir. Ahşap ürünler için 29 Haziran 2023 tarihinden sonra üretilen ve 30 Aralık 2024 tarihinden sonra AB pazarına arz edilen ürünler tüzüğe tabi olacaktır. Ahşap harici ürünler içinse girdinin temin tarihi ve ürünün AB pazarına arz tarihi 30 Aralık 2024 tarihinden önce ise EUDR yükümlülüğü bulunmamaktadır. Pazara arz tarihinin 30 Aralık 2024 olması durumunda ise girdi temin tarihinin uygulama tarihinden önce mi yoksa sonra mı olduğu önem arz etmektedir. Ürün her iki durumda da EUDR yükümlülüklerine tabi olsa da gerekli bilgiler değışiklik göstermektedir.

Tüzüğün amacı nedir?

Mevzuatın ormansızlaşmaya yol açmayan emtia ve ürünlerin üretimini ve tüketimini teşvik etmesi ve AB'nin küresel ormansızlaşma ve orman tahribatı üzerindeki etkisini azaltarak AB kaynaklı sera gazı emisyonlarını ve biyoçeşitlilik kaybını azaltması beklenmektedir.

Tüzüğün kapsamı nedir?

Mevzuat sadece Ek-1 içerisinde yer alan ürünlere uygulanacaktır. Ek-1'de yer almayan ürünler, mevzuatta belirtilen emtiaları içerseler dahi kapsam içerisinde değerlendirilmeyeceklerdir. Örneğin sabun palm yağından üretilmiş olsa dahi Ek-1 içerisinde yer almadığı için kapsama dahil değildir. Benzer şekilde mevzuatta belirtilen emtialardan üretilen bileşen veya parçaları içeren ürünler de Ek-1 içerisinde yer almıyorsa (deri koltuklar veya doğal kauçuktan üretilen lastikler gibi) kapsama dahil değildir. Mevzuat kapsamındaki ürünlerin listesi (Ek-1) aşağıdadır. Ekte yer alan ancak mevzuat

⁴⁸ Bu çalışmada yer alan bilgiler Ticaret Bakanlığı ve AB Sıkça Sorulan Sorular dokümanlarından derlenmiş olup, referans niteliği taşımamaktadır.

⁴⁹ KOBİ olmayan operatör ve tacirler için.

kapsamındaki ana ürünlerden üretilmeyen ürünler mevzuat kapsamı dışında yer almaktadır. Böyle bir duruma tabi olabilecek ürünler Ek-1’de GTİP kodunun önüne konulan “ex” ifadesi ile gösterilmiştir. Örneğin 9401 GTİP kodu oturmaya mahsus mobilyalar ile aksam ve parçaları kapsamaktadır dolayısıyla ahşap dışındaki ham maddelerden yapılmış koltukları da içerebilmektedir. Bu durumda sadece ahşap koltuklar tüzük hükümlerine tabidir.

Mevzuat Kapsamındaki Ürün Listesi (Ek-1)

Ahşap/Ağaç Ürünleri:

GTİP Kodu	GTİP Adı
4401	Yakmaya mahsus ağaçlar, ince dilimler veya yongalar halinde ağaç, testere talaşı ve odunun döküntü ve artıkları
4402	Odun kömürü
4403	Yuvarlak ağaçlar
4404	Ahşaptan çemberler, yarılmış sırkıklar, kazıklar ve kaynak tahtaları ve baston, şemsiye, alet sapı vb. eşya için çubuklar
4405	Ağaç yünü ve ağaç unu
4406	Ağaçtan demiryolu veya tramvay traversleri
4407	Uzunlamasına testere ile biçilmiş veya yontulmuş, dilimlenmiş veya yaprak halinde açılmış, kalınlığı 6 mm. yi geçen ağaçlar
4408	Ağaçlardan kaplama, kontrplak vb. için yapraklar; kalınlık <= 6mm
4409	Şekil verilmiş ağaçlardan kereste; lambalanmış, yiv açılmış, set açılmış, şevlenmiş, ortaları (V) şeklinde oluklanmış vb
4410	Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden yonga levha, oriented strand board (OSB), vb. levhalar
4411	Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden lif levhalar
4412	Kontrplaklar, kaplamalı levhalar ve benzeri lamine edilmiş ağaçlar
4413	Yoğunluğu artırılmış ağaç (blok, levhalar, şeritler veya profil halinde)
4414	Ağaçtan çerçeveler (resim, fotoğraf, ayna vb. için)
4415	Ağaçtan sandıklar, kablo makaraları, paletler, yük tablaları ve palet kaldırıncılar
4416	Ağaçtan varil, fıçı, kova, gerdel, diğer fıçı eşyası ve bunların aksam ve parçaları
4417	Ahşap aletler, alet gövdeleri, alet sapları, süpürge ve fırça gövde ve sapları, ahşap bot ve ayakkabı kalıpları
4418	Ağaçtan bina ve inşaat için marangozluk mamülleri, doğrama parçaları
4419	Ahşap mutfak ve sofraya eşyası
4420	Üzerine kakma yapılmış ağaç, mafhazalar (çatal, bıçak vb. için), biblolar, süs eşyası
4421	Ahşaptan diğer eşya
47/48	Bambu bazlı ve geri kazanılmış (atık ve hurda) ürünler hariç olmak üzere Birleşik/Kombine Nomenklatür’ün (CN) 47. ve 48. Fasıllarında yer alan kağıt hamuru ve kağıt
ex 49	Basılı kitaplar, gazeteler, resimler ve baskı sanayiinin diğer mamulleri, el ve makina yazısı metinler ve planlar
ex 9401	Oturmaya mahsus mobilyalar (94.02 pozisyonundakiler hariç) (yatak haline getirilebilir türden olsun olmasın) ve bunların aksam ve parçaları
940330	Bürolarda kullanılan ahşaptan mobilyalar
940340	Mutfaklarda kullanılan ahşaptan mobilyalar
940350	Yatak odalarında kullanılan ahşaptan mobilyalar
940360	Ahşaptan diğer mobilyalar
940391	Diğer mobilyaların aksam ve parçaları; ahşaptan olanlar
940610	Ahşaptan prefabrik yapılar

Soya:

GTİP Kodu	GTİP Adı
1201	Soya fasulyesi
120810	Soya fasulyesinin unu ve kaba unu
1507	Soya yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)
2304	Soya fasulyesi yağının ekstraksiyonundan (özütleme) arta kalan küspe ve diğer katı artıklar

Sığır Eti:

GTİP Kodu	GTİP Adı
010221	Sığırlar; damızlık olanlar
010229	Sığırlar; damızlık olanlar HARIÇ
ex 0201	Büyükbaş hayvanlarının etleri; taze veya soğutulmuş
ex 0202	Büyükbaş hayvanlarının etleri; dondurulmuş
ex 020610	Sığır sakatatı; taze veya soğutulmuş
ex 020622	Sığır karaciğeri; dondurulmuş
ex 020629	Sığırların diğer sakatları; dondurulmuş
ex 160250	Sığır cinsi hayvanlardan hazırlanmış veya konserve edilmiş et, sakatat
ex 4101	Sığır (bufalo dahil) ve at cinsi hayvanların ham post ve derileri
ex 4104	Sığır (buffalo dahil) ve at cinsi hayvanların dabaklanmış veya crust (arakurutmalı) post ve derileri; kılları alınmış
ex 4107	Sığır (buffalo dahil) ve atların dabaklama veya ara kurutmadan ileri derecede hazırlanmış deri ve köseleleri

Palm Yağı:

GTİP Kodu	GTİP Adı
120710	Palm meyvesi ve çekirdeği (kırılmış olsun olmasın)
1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)
151321	Palm çekirdeği veya babassu yağları (ham)
151329	Palm çekirdeği veya babassu yağları ve fraksiyonları (ham HARIÇ)
230660	Palm cevizi veya palm bademi yağlarının ekstraksiyonundan (özütleme) arta kalan küspe ve diğer katı artıklar
ex 290545	Gliserol
291570	Palmitik asit, stearik asit ve bunların tuzları ve esterleri
291590	Doymuş diğer asiklik monokarboksilik asitler ve (anhidrit/halojenür/peroksit/peroksiasit) leri ve bunların diğer türevleri
382311	Stearik asit; endüstriyel
382312	Oleik asit; endüstriyel
382319	Sınai diğer mono karboksilik yağ asitleri, rafinaj mahsulü diğer asit yağları
382370	Sınai yağ alkolleri

Kakao:

GTİP Kodu	GTİP Adı
1801	Kakao dane ve kırıkları (ham veya kavrulmuş, bütün veya kırık)
1802	Kakao kabukları, iç kabukları, zarları ve diğer kakao döküntüleri
1803	Kakao hamuru
1804	Kakao yağı (katı ve sıvı)
1805	Kakao tozu (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler içermeyen)
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları

Kahve:

GTİP Kodu	GTİP Adı
0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler

Kauçuk:

GTİP Kodu	GTİP Adı
4001	Tabii kauçuk, balata, güta-perka, guayül, çikil (chicle) vb. tabii sakızlar (ilk şekillerde veya levha, tabaka, şerit halinde)
ex 4005	Karıştırılmış kauçuk (vulkanize edilmemiş) (ilk şekillerde, levha, tabaka veya şerit halinde)
ex 4006	Diğer şekillerdeki vulkanize edilmemiş kauçuk ve bundan eşyalar
ex 4007	Vulkanize edilmiş kauçuktan iplik ve ipler
ex 4008	Vulkanize edilmiş kauçuktan levha, tabaka, şerit, çubuk ve profiller (sertleştirilmiş kauçuktan olanlar hariç)
ex 4010	Vulkanize kauçuktan taşıyıcı kolanlar ve transmisyon kolanları
ex 4011	Kauçuktan yeni dış lastikler
ex 4012	Kauçuktan sırt geçirilmiş veya kullanılmış dış lastikler, dolgu lastikleri, tekerlek bandajları, sırtlar ve kolanlar
ex 4013	Kauçuktan iç lastikler
ex 4015	Vulkanize kauçuktan her türlü giyim eşyası ve aksesuarı (eldivenler dahil)
ex 4016	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya
ex 4017	Sertleştirilmiş kauçuk (ebonit gibi) (döküntü ve artıklar dahil) ve sertleştirilmiş kauçuktan eşya

Ek-1’de listelenen ancak listelenen emtiaları içermeyen ürünlere ne olacağına ilişkin tabloya aşağıda yer verilmiştir.

Ek-1’de listelenen ancak listelenen emtiaları içermeyen ürünler nasıl etkilenecek?		
	Ek-1’de listelenen emtiadan yapılmış	Ek-1’de listelenen emtiadan yapılmamış
Ek-1’de listelenen ürün	EUDR’a tabi	EUDR’a tabi değil
Ek-1’de listelenmeyen ürünler	EUDR’a tabi değil	EUDR’a tabi değil

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tüzükle ilgili öngörülen değişiklikler nelerdir?

Mevzuatta yer alan ürünlerin ve ürün tanımlarının Komisyon tarafından değiştirilebileceği belirtilmektedir. Ayrıca Komisyon, mevzuatın kapsamının diğer emtialara genişletilip genişletilmeyeceğini ilişkin de değerlendirmede bulunacaktır. Emtia değerlendirmesine yönelik ilk değerlendirme mevzuatın yürürlüğe girmesinden iki yıl sonra yapılacaktır.

Tüzük kapsamında ürünler için bir eşik değer var mıdır?

İşlenmiş ürünler de dahil olmak üzere, ilgili bir emtia veya ürünün uygulanmayacağı bir eşik değeri veya hacmi yoktur.

Avrupa Birliği içerisindeki ürünler tüzükten nasıl etkilenecektir?

AB içerisinde üretilen ürünler de AB dışında üretilen ürünler ile aynı gerekliliklere tabiidir. Mevzuat Ek-1'de listelenen ürünlere AB'de mi üretildi, ithal mi edildi bakılmaksızın uygulanacaktır. Örneğin AB içerisindeki bir şirket Ek-1'de yer alan 1806 GTİP kodlu çikolatayı üretiyorsa, çikolatada kullanılan kakao tozu (GTİP 1805) önceden piyasaya sürülmüş ve özen yükümlülüğü sorumluluğunu yerine getirmiş olsa bile şirket, operatör⁵⁰ olarak mevzuatın kurallarına tabi olacaktır.

Özen yükümlülüğü nedir ve tüzük kapsamında neler beklenmektedir?

Özen yükümlülüğü işletmelerin kendi operasyonlarında, tedarik zincirlerinde ve diğer iş ilişkilerinde fiili ve potansiyel olumsuz etkileri nasıl ele alacaklarını belirlemek, önlemek, azaltmak ve hesaba katmak için yürütmesi gereken süreçtir. Etkili bir özen yükümlülüğü sisteminin işletmenin neden olduğu veya katkıda bulunduğu olumsuz etkileri iyileştirmesine olanak sağlaması amaçlamaktadır.⁵¹ AB Ormansızlaşmanın Önlenmesi Tüzüğü de Ek-1'inde yer alan soya, sığır eti, palm yağı, ahşap/ağaç ürünleri, kakao, kauçuk ve kahve ile bu ürünleri girdi olarak kullanan ürünlerin (örneğin çikolata, mobilya, lastik, deri) AB pazarına girişi veya AB'den ihraç edilmesi aşamasında ormansızlaşmaya ve orman bozulumuna yol açmadığına yönelik özen yükümlülüğü beyanını zorunlu hale getirmiştir. Özen yükümlülüğü beyanı ürünlerin insan ve işçi hakları, yolsuzlukla mücadele gibi ulusal mevzuat hükümlerine uygun üretildiğine yönelik beyanları da kapsamaktadır. Mevzuata göre operatörlerin kurması ve devamlılığını sağlaması gereken özen yükümlülüğü sistemi üç adımdan oluşmaktadır.

- Operatörlerin ilk adım olarak piyasaya sürmeyi veya ihraç etmeyi düşündükleri emtia veya ürün, gümrük prosedürleri kapsamında 'serbest dolaşıma giriş' veya 'ihracat' dahil olmak üzere ilgili miktar, tedarikçi, üretim ülkesi, yasal hasat kanıtı gibi bilgileri toplamaları gerekecektir. Bu adımda önemli gerekliliklerden biri ilgili emtianın üretildiği arazi parsellerinin coğrafi koordinatlarını elde etmek ve Bilgi Sistemi⁵² aracılığıyla sunulacak durum tespiti beyanında ilgili bilgileri sağlamaktır. Operatörün gerekli bilgileri toplayamıyorsa bahse konu ürünü piyasaya sürmekten veya ihraç etmekten kaçınması gerektiği ifade edilmektedir. Üretimden kaçınmamanın yaptırımlara yol açabilecek yönetmelik ihlaliyle sonuçlanacağı belirtilmektedir.
- İkinci adımda şirketlerin tedarik zincirine uyumsuz ürünlerin girme riskini doğrulamak ve değerlendirmek için ilk adımda toplanan bilgileri özen yükümlülüğü sistemlerinin risk değerlendirme ayağına iletmeleri gerekecektir. Operatörlerin, toplanan bilgilerin risk değerlendirme kriterlerine göre nasıl kontrol edildiğini ve riski nasıl belirlediklerini göstermesi beklenmektedir.
- Üçüncü adımda operatörlerin ikinci adımda uyumsuzluk riskinin ihmal edilebilir düzeyden⁵³ fazla olduğunu bulmaları durumunda riskin ihmal edilebilir düzeyde olmasını sağlamak için yeterli ve orantılı azaltma önlemleri almaları gerekecektir. Bu önlemlerin belgelenmesi gerekmektedir. Emtialarını tamamen düşük riskli olarak sınıflandırılan bölgelerden⁵⁴ tedarik eden operatörler, basitleştirilmiş durum tespiti yükümlülüklerine tabi olacaklardır.

⁵⁰ Mevzuatın tanımladığı şekliyle operatör, ürünleri ilgili piyasaya ithalat yolu da dahil olmak üzere arz eden veya ticari faaliyet kapsamında ihraç eden gerçek veya tüzel kişiler olarak ifade edilmektedir. Bu tanım aynı zamanda Ek-1'de yer alan bir ürünü yine Ek-1'de yer alan başka bir ürüne dönüştüren şirketleri de kapsamaktadır. Örneğin AB'de yerleşik A firması ek1de yer alan 1804 GTİP kodlu kakao yağını ithal etmektedir. Aynı şekilde AB'de yerleşik B firması da kakao yağını kullanarak 1806 GTİP kodlu ve Ek-1'de yer alan çikolatayı üretmekte ve piyasaya sürmektedir. Bu durumda her iki firma da yönetmelik kapsamında operatör olarak değerlendirilmektedir.

⁵¹ OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct [2](#)

⁵² Operatörler ve tüccarlar tarafından yönetmeliğin gerekliliklerine uymak için sunulan özen yükümlülüğü beyanlarını içerecek bilgi teknolojisi sistemidir. Bilgi Sistemi yönetmeliğinin uygulamaya girmesiyle birlikte çalışır hale gelecek.

⁵³ İhmal edilebilir risk, ürüne özgü ve genel bilgilerin tam olarak değerlendirilmesi ve gerektiğinde azaltma önlemlerinin uygulanması sonucunda, piyasaya arz edilecek veya ihraç edilecek ilgili ürünlere uygulanan risk düzeyini ifade etmektedir.

⁵⁴ Komisyon tarafından yürütülen karşılıklı değerlendirme sistemi ülkeleri veya bu ülkelerin belirli bölgelerini yüksek, standart ve düşük riskli olmak üzere üç kategoride sınıflandıracak. Sınıflandırma ormansızlaşmadan uzak olmayan ürünler üretmenin risk düzeyine göre yapılacaktır.

Tüzük ahşap ambalajlar için ne öngörmektedir?

Mevzuatın ambalaj olarak kullanılan ahşaba nasıl uygulanacağı noktasında ürünün son ürün olarak mı yoksa başka bir ürünü desteklemek, korumak veya taşımak üzere yalnızca ambalaj malzemesi olarak kullanılıp kullanılmadığına bakılacaktır. 4415 GTİP koduna göre sınıflandırılan ambalaj başka bir ürünü desteklemek, korumak veya taşımak için kullanılırsa mevzuat kapsamında değildir. Piyasaya sunulan başka bir ürünü desteklemek, korumak veya taşımak için yalnızca ambalaj malzemesi olarak kullanılan ambalaj malzemesi, hangi GTİP koduna tabi olursa olsun, mevzuatın ekinde tanımlanan ilgili ürünler içerisinde değerlendirilmeyecektir. Gönderilere eşlik eden kullanıcı kılavuzları da kendi başlarına satın alınmadıkları sürece bu muafiyet kapsamına girmektedir.

Doğal afetler ile oluşan durumlar tüzüğün ormansızlaşma tanımı kapsamında nasıl değerlendirilmektedir?

Mevzuatın ormansızlaşma tanımı insan kaynaklı olsun veya olmasın, ormanların tarımsal kullanıma dönüştürülmesini kapsamaktadır dolayısıyla buna doğa afetleri nedeniyle oluşan durumlar da dahildir. Yangın geçiren ve daha sonra tarım arazisine dönüştürülen bir orman, mevzuat kapsamında ormansızlaşma olarak kabul edilmektedir. Bu özel durumda, bir işletmecinin o alandan mevzuat kapsamındaki malları tedarik etmesi yasaklanmaktadır. Ancak etkilenen ormanın yenilenmesine izin verilirse, bu ormansızlaşma olarak kabul edilmez ve işletmeci, orman yeniden büyüdüktan sonra ahşap tedarik edebilir.

Geçiş süreci ile ilgili önemli tarihler nelerdir?

Bir emtia geçiş döneminde yani EUDR'ın uygulanmaya başlamasından önce piyasaya arz edilirse (örneğin türev bir ürünü piyasaya arz ederken) operatörün yükümlülüğünün söz konusu ilgili ürünü üretmek için kullanılan emtianın mevzuatın yürürlüğe girmesinden önce piyasaya arz edildiğini kanıtlamak için yeterince kesin ve doğrulanabilir kanıt toplamakla sınırlı olacağı belirtilmektedir. Emtia geçiş döneminden sonra yani 30 Aralık 2024'ten sonra piyasaya arz edilirse veya ihraç edilirse, operatör mevzuatın standart yükümlülüklerine tabi olacaktır. Aynı şekilde 30 Aralık 2024'ten sonra piyasaya arz edilen emtialarla üretilen ilgili ürünlerin parçaları için, operatör yönetmeliğin standart yükümlülüklerine tabi olacaktır.

Mevzuat, operatörlerin ve KOBİ olmayan tüccarların emtiaların üretildiği toprakların coğrafi koordinatlarını toplamasını gerektirmektedir. Bu belirli bir bölgede ormansızlaşma olmadığını kanıtlamak için gereklidir.

Geçiş dönemi uygulamasına ilişkin olarak Kereste Tüzüğüne tabi olan ahşap ürünler⁵⁵ için mevzuatın yürürlük tarihi olan 29 Haziran 2023 tarihinden önce üretilen ve 30 Aralık 2024 tarihinden sonra AB pazarına arz edilen ürünler için Kereste Tüzüğü 31 Aralık 2027 tarihine kadar geçerli olmaya devam edecektir. -29 Haziran 2023 tarihinden sonra üretilen ürünler için EUDR geçerlilik tarihi 30 Aralık 2024 olurken, 29 Haziran 2023 tarihinden önce üretilen ürünler için geçiş süreci 31 Aralık 2027 tarihinde sona erecek, söz konusu tarihten sonra AB pazarına arz edilen ahşap ürünleri için Ormansızlaşma Tüzüğü hükümleri geçerli olacaktır.

Ahşap ürünler için uygulama takvimi		
Üretim tarihi	AB pazarına arz tarihi	Yükümlülük
29 Haziran 2023 öncesi	30 Aralık 2024-31 Aralık 2027	Kereste Tüzüğü
29 Haziran 2023 öncesi	31 Aralık 2027 sonrası	EUDR
29 Haziran 2023 sonrası	30 Aralık 2027 sonrası	EUDR

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Geçiş döneminde piyasaya arz edilen ürünlerden elde edilen ve uygulamaya girişten sonra piyasaya arz edilen türev ürünler için Tüzüğün geçerli olmadığı, bir diğer deyişle ahşap ürünleri haricinde kalan ürünler için 30 Aralık 2024 tarihine kadar sürecek olan geçiş döneminde AB pazarına arz edilen (4001-kauçuk) girdiden üretilen nihai ürünlerin (4011-lastik) 30 Aralık 2024 tarihinden sonra AB pazarına arz edilmesi halinde, özen yükümlülüğü beyanında söz konusu girdilerin geçiş döneminde AB pazarına arz edildiğine ilişkin doğrulanabilir belgelerin sunulması gerekecektir. Bu çerçevede, lastik üretiminde kullanılan kauçuk için özen yükümlülüğü beyanında coğrafi konum, üretim yeri gibi bilgiler

⁵⁵ 4401, 4403, 4406, 4407, 4408, 4409, 4409, 4410, 4411, 4412, 4413 00 00, 4414 00, 4415, 4416 00 00, 4418, 47, 48, 9403 30, 9403 40, 9403 50 00, 9403 60, 9403 90 30, 9406 00 20

aranmayacak, lastiğin üretim tarihi değil kauçuğun temin tarihi esas alınarak özen yükümlülüğünün kapsamı belirlenecektir.

Ahşap harici ürünler için uygulama takvimi		
Girdinin temin tarihi	AB pazarına arz tarihi	Yükümlülük
30 Aralık 2024 öncesi	30 Aralık 2024 öncesi	EUDR yükümlülüğü yok
30 Aralık 2024 öncesi	30 Aralık 2024 sonrası	Ürünlerin girdilerinin geçiş döneminde temin edildiğinin beyan edilmesi gerekmektedir
30 Aralık 2024 sonrası	30 Aralık 2024 sonrası	EUDR yükümlülüğü

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

25 Haziran tarihinde düzenlenen toplantıda palm yağının türevi olan steraik asitin lastik üretiminde girdi olarak kullanıldığı, bu itibarla, lastik için verilecek özen yükümlülüğü beyanında kauçuğun yanında steraik asit girdisine ilişkin coğrafi konum, üretici vs gibi bilgilerin verilir verilmeyeceği sorusuna cevaben Komisyon tarafından türev ürünlerde sadece ilgili ürün grubuna ilişkin girdiler için beyanda bulunulması gerekeceği, bu çerçevede lastik için yapılacak beyanda steraik asit bilgilerinin girilmesine ilişkin bir yükümlülük bulunmadığı ifade edilmiştir. Mevzuat kapsamındaki ürünlerin AB pazarına sunulması için yasal olarak üretilmesi zorunluluğu bulunmakta olup, Komisyon tarafından yasallığın açıklanması talep edilmiştir. Bu kapsamda, ürünlerin üretildiği ülkede geçerli mevzuata uygun olması gerektiği, bu bağlamda üçüncü taraf sertifikalarının zorunlu olmadığı, ancak böyle bir sertifikasyonun, operatöre yardımcı olabileceği belirtilmiştir.